DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY JIHOMORAVSKÉHO KRAJE 2020–2024

listopad 2019

verze1.0

OBSAH

OBSAH 2

ÚVOD 4

A) ANALYTICKÁ ČÁST 6

A.1 Charakteristika Jihomoravského kraje a vývoje základních demografických ukazatelů 6

A.2 Stav, struktura a vývoj nezaměstnanosti v kraji 10

A.3 Spolupráce se sociálními partnery 14

A.4 Jednotlivé úrovně vzdělávání 15

A.4.1 Předškolní vzdělávání 15

A.4.2 Základní vzdělávání 16

A.4.3 Střední vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři 19

A.4.3.1 Institucionální změny, spádovost a naplněnost středních škol v kraji 19

A.4.3.2 Vzdělávací nabídka středních škol 22

A.4.3.3 Všeobecné vzdělávání (gymnázia a lycea) 24

A.4.3.4 Odborné vzdělávání 25

A.4.4 Vyšší odborné vzdělávání 28

A.4.5 Rovné příležitosti vzdělávání pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami 30

A.4.5.1 Integrace dětí, žáků a studentů v Jihomoravském kraji 30

A.4.5.2 Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami 34

A.4.5.3 Vzdělávání dětí, žáků a studentů ohrožených sociálním vyloučením 40

A.4.6 Ústavní a ochranná výchova a preventivně výchovná péče; dětské domovy 41

A.4.7 Poradenský systém 44

A.5 Základní umělecké, zájmové, jazykové vzdělávání a školské služby 47

A.5.1 Základní umělecké vzdělávání 47

A.5.2 Střediska volného času 50

A.5.3 Školní družina, školní klub 51

A.5.4 Volný čas 52

A.5.5 Jazykové vzdělávání 53

A.5.6 Školské ubytovací služby 53

A.5.7 Školní stravování 54

A.6 Pedagogičtí pracovníci 54

A.7 Péče o talentované žáky a studenty a podpora volnočasových aktivit 56

A.7.1 Soutěže 56

A.7.2 Talentovaní žáci 57

A.8 Prevence rizikového chování ... 58
A.9 Celoživotní vzdělávání ... 60
A.10 Kvalita školství v Jihomoravském kraji ... 62
A.11 Financování školství ... 63
B) NÁVRHOVÁ ČÁST – PRIORITY A OPATŘENÍ ... 66
Přehled priorit a cílů ... 67
B.1 Kvalita vzdělávání ... 68
B.1.a Kvalita procesu vzdělávání, monitorování a hodnocení vzdělávání ... 68
B.1.b Podpora pedagogických pracovníků a ředitelů škol ... 69
B.1.c Podpora polytechnického vzdělávání a ICT ... 70
B.1.d Podpora „bezpečného školního prostředí“ ... 72
B.1.e Podpora rozvoje výuky cizích jazyků ... 73
B.1.f Podpora vzdělávání pro udržitelný rozvoj ... 74
B.2 Rovné příležitosti ve vzdělávání ... 76
B.2.a Podpora společného vzdělávání ... 76
B.2.b Podpora poradenského systému ... 77
B.2.c Podpora škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením jako odborných a metodických center pro školy hlavního vzdělávacího proudu a pro vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením ... 79
B.2.d Podpora znevýhodněných ... 80
B.2.e Podpora mimořádně nadaných a talentovaných dětí, žáků a studentů ... 82
B.3 Sbližování vzdělávání a trhu práce ... 84
B.3.a Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů ... 84
B.3.b Podpora podnikavosti, iniciativy a kreativity ... 85
B.3.c Rozvoj kariérového poradenství ... 87
B.3.d Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání ... 89
B.4 Efektivita vzdělávání ... 90
B.4.a Budování efektivní sítě škol a školských zařízení ... 90
C) IMPLEMENTAČNÍ ČÁST ... 98
Seznam tabulek a grafů ... 100
Seznam použitých zkratek ... 101
Přílohy ... 103

ÚVOD

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje (dále také jen Dlouhodobý záměr kraje) je **základním strategickým dokumentem v oblasti školství** na úrovni kraje. Je zpracován v souladu s § 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů.

Dlouhodobý záměr kraje navazuje na Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje na období 2016−2020 a obsahově vychází zejména z následujících dokumentů:

- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky** na období 2019−2023
- **Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020**
- **Strategie rozvoje Jihomoravského kraje na období 2012−2020**
- **Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje na období 2016−2025**
- **Programové prohlášení Rady Jihomoravského kraje** pro volební období 2016–2020
- **Program rozvoje kraje** na období 2018−2021
- **Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje na období 2014−2020**
- **Krajský akční plán rozvoje vzdělávání 2**
- **Školská inkluzivní koncepce Jihomoravského kraje 2020-2021**

Školský zákon vymezuje obsahový rámec tohoto dokumentu – není zde proto zahrnuta oblast vysokého školství, ačkoliv má v městě Brně výsadní postavení. Na celostátní úrovni je zpracována samostatná koncepce rozvoje vysokých škol v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Na úrovni krajské je o problematice vysokých škol pojednáváno především ve výše uvedených koncepčních dokumentech kraje – Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje a Strategie rozvoje Jihomoravského kraje, které určují základní rámec strategického rozvoje Jihomoravského kraje a přinášejí popis současného stavu a základní východiska vývoje pro široké spektrum aspektů rozvoje lidských zdrojů v našem kraji. Záběr těchto dvou dokumentů je mnohem širší než záběr Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje, který rozpracovává podrobněji pouze oblasti v rámci již zmiňovaného školského zákona.

Dlouhodobý záměr kraje vychází i z řady dalších dostupných dokumentů a analytických prací, které umožňují srovnání dnešní situace a předpokladů dalšího rozvoje Jihomoravského kraje s ostatními kraji i s celou Českou republikou. Mezi ně patří především každoročně zveřejňované Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji, analytické práce Národního ústavu pro vzdělávání, školského poradenského zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, informace Českého statistického úřadu a MŠMT, Výroční zprávy ČŠI, výstupy mezinárodních projektů EU a OECD, ze Zprávy Jihomoravský kraj od MŠMT a ČŠI z října 2019, atd.

Při zpracování podkladů k jednotlivým kapitolám jsou uvedeny údaje z předchozích školních roků tak, aby byl co nejlépe zřejmý popisovaný vývoj.

Vyhodnocení opatření nastavených v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje provádí KrÚ JMK pravidelně ve Výročních zprávách o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje, proto není v Dlouhodobém záměru kraje tato problematika podrobně rozpracována.

Tento dokument je zpracován v souladu s Interním normativním aktem Krajského úřadu Jihomoravského kraje 51/INA-KrÚ Strategické a programové dokumenty (pracovní postup), vydání 3. ze dne 18.09.2014.

Dlouhodobý záměr Jihomoravského kraje se dle výše uvedeného interního dokumentu dále člení na:

A) **Analytickou část** včetně příslušné SWOT analýzy, ze které vychází
B) **Návrhovou část** s jednotlivými konkrétními opatřeními v jednotlivých oblastech včetně měřitelných kritérií pro jejich hodnocení
C) **Implementační část** hodnocení vzdělávání a vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji, ve které je uveden postup vyhodnocování (hodnocení) naplňování Dlouhodobého záměru kraje

U části tvrzení SWOT analýzy nelze najít návaznost na jednotlivé kapitoly analytické části DZ kraje. Pro všechna tvrzení lze najít oporu ve výše uvedených koncepčních dokumentech a analytických pracích včetně výročních zpráv škol. I když jsme si vědomi toho, že je tím snížen výsledný efekt SWOT analýzy, bylo zvoleno toto řešení proto, aby rozsah analytické části DZ kraje zůstal přiměřený.

A) ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část je zpracována za jednotlivé části vzdělávací soustavy dle vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů.

A.1 Charakteristika Jihomoravského kraje a vývoje základních demografických ukazatelů[1]

Jihomoravský kraj má rozlohu 7 194 km^2.
Dominantní postavení z hlediska osídlení má město Brno. Mimo město Brno má nejvyšší hustotu zalidnění okres Brno-venkov, průměrná hodnota je 165,04 obyvatel na km^2. Nejmenší hustotu zalidnění má stále okres Znojmo. K největšímu úbytku obyvatelstva dochází v okrese Hodonín, kde je negativní přirozený přírůstek i přírůstek stěhováním již od roku 2010.

Tabulka 1 Obyvatelstvo v okresech JMK k 31.12.2018

kraj, okres	počet obyvatel	živě narození	zemřelí	přirozený přírůstek	přistěhovalí	vystěhovalí	přírůstek stěhováním	celkový přírůstek
Blansko	108 801	1 161	1 154	7	1 471	1 222	249	**256**
Brno-město	380 681	4 749	4 236	513	10 375	9 734	641	**1 154**
Brno-venkov	222 370	2 711	2 135	576	5 129	3 238	1 891	**2 467**
Břeclav	115 906	1 198	1 178	20	1 483	1 354	129	**149**
Hodonín	154 160	1 489	1 669	-180	1 465	1 478	-13	**-193**
Vyškov	91 645	1 067	961	106	1 534	1 320	214	**320**
Znojmo	114 104	1 219	1 209	10	1 339	1042	297	**307**
JMK	**1 187 667**	**13 594**	**12 542**	**1 052**	**22 796**	**19 388**	**3 408**	**4 460**

Zdroj: ČSÚ

Celkový počet obyvatel vzrostl oproti roku 2014 o cca 14 tisíc oproti. Růst je způsobený především pozitivním přírůstkem obyvatelstva stěhováním a od roku 2012 také stabilním počtem narozených dětí. Od roku 2010 nepatrně a od roku 2012 mírně roste podíl počtu obyvatel ve věkové kategorii 0−14 let (růst asi o 0,5 % ročně). K růstu dále dochází i u věkové kategorie 65+, a to přibližně o 0,3 - 0,5 % ročně. Index stáří je v Jihomoravském kraji již 123,6 (počet obyvatel věkové kategorie 65+ na 100 dětí věkové kategorie 0−14). V roce 1991 byl index 65,1, v roce 2006 106,1, v roce 2014 114,8. Jihomoravský kraj je na druhém místě za hlavním městem Prahou − zde byl index stáří k 31.12.2018 131,0. Z výše uvedeného vyplývá, že se i nadále snižuje podíl obyvatelstva v produktivním věku. V roce 2010 to bylo 805 400 (69,8 % obyvatelstva JMK), v roce 2014 již 66,82 % − tedy 783 700 obyvatel a v roce 2018 již pouze 764 698; oproti roku 2014 je to o 19 tisíc méně. Tento trend bude pokračovat i v dalších letech i přes mírně rostoucí počet obyvatel ve věkové kategorii 0-14 let.
Průměrný věk obyvatel v Jihomoravském kraji pozvolna roste−za poslední čtyři roky o 0,5 roku. Průměrný věk žen v roce 2018 byl 43,8 a mužů 40,8 let (to je ve srovnání s rokem 2014 o 0,4, resp.

[1] Veškeré údaje uvedené v této kapitole vycházejí z podkladů a šetření Českého statistického úřadu v Brně. Jsou srovnávány údaje a sledovány změny, ke kterým došlo od 31.12.2014 do 31.12.2018.

o 0,5 roku více). Nejstarší obyvatelstvo má okres Brno-město, nejmladší pak okres Brno-venkov. Ke stárnutí populace dochází ve všech okresech JMK.

Roste také naděje na dožití: u mužů dosahuje hodnoty 76,3 let (za poslední čtyři roky mírně poklesla) a u žen 82,2 let (trvale roste).

Graf 1 Podíl počtu obyvatel ve věkových kategoriích 0−14 a 65+ včetně indexu stáří

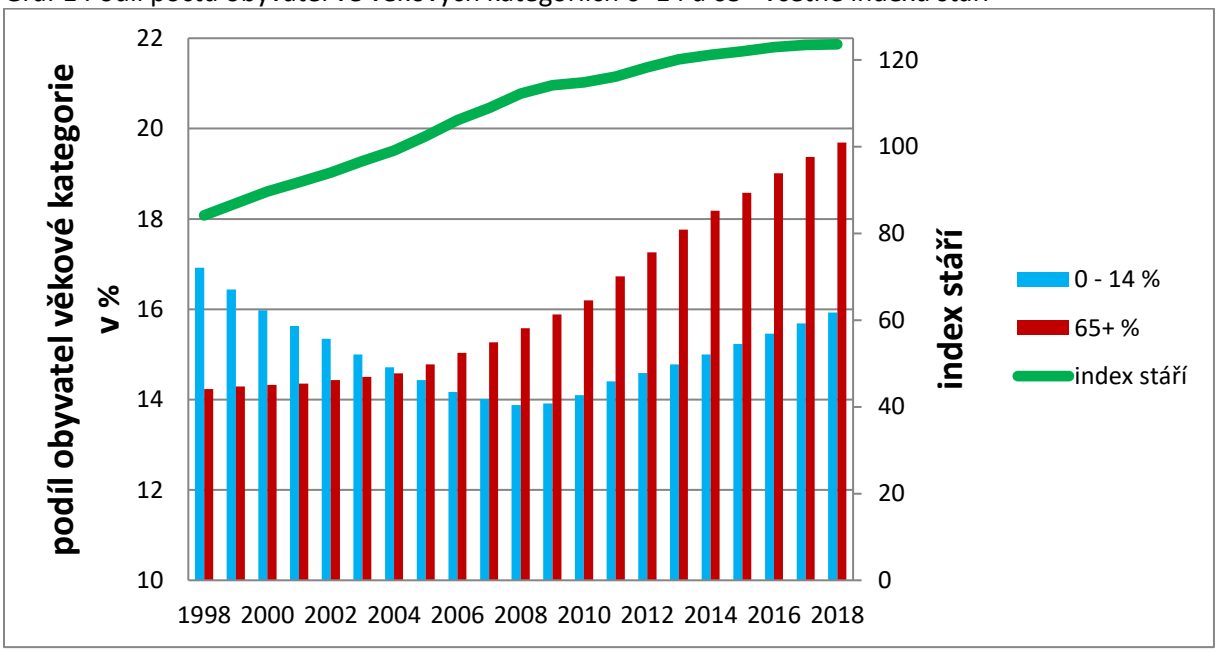

Zdroj: data ČSÚ

Vzdělanostní charakteristika Jihomoravského kraje

Úroveň vzdělání obyvatelstva ve věku nad 15 let v Jihomoravském kraji se od celostátního průměru lehce liší. Největší rozdíl je tradičně u osob se získaným vysokoškolským vzděláním – v kraji ho získalo 14,7 % populace, zatímco v ČR pouze 12,5 %. Právě díky vysokému zastoupení pracovníků s terciárním stupněm vzdělání je ve všech ostatních vzdělanostních kategoriích podíl v kraji nižší, než činí průměr celé ČR. V případě kategorie „úplné střední vzdělání s maturitou“ vykazuje JMK podíl 30,9 % (ČR 31,2 %), v souboru osob se středním vzděláním bez maturity dosahuje jejich zastoupení v Jihomoravském kraji 32,3 % (ČR 33,0 %). Relativně nízké je zastoupení osob se základním vzděláním nebo s neukončeným vzděláním – v kraji dosahuje 17,6 %, v ČR jako celku pak také 17,6 %.

Tabulka 2 Obyvatelstvo podle dosaženého vzdělání v Jihomoravském kraje (k 31.12.2018)

v %	ČR	JMK
základní	4,3	3,6
střední bez maturity	33,5	32,7
střední s maturitou	37,3	34,6
vysokoškolské	24,9	29,1

Zdroj: ČSÚ, NÚV

Tabulka 3 Počet obyvatel podle věku žijících na území kraje a okresů k 31.12.2018

věk	rok narození	Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo	JMK	meziroční změna
0	2018	1 167	4 658	2 792	1 195	1 489	1 066	1 217	13 584	100,50 %
1	2017	1 244	4 490	2 738	1 218	1 497	1 074	1 256	13 517	101,78 %
2	2016	1 178	4 356	2 804	1 229	1 458	1 036	1 220	13 281	102,51 %
3	2015	1 176	4 217	2 789	1 143	1 426	1 009	1 196	12 956	100,04 %
4	2014	1 179	4 123	2 811	1 138	1 464	1 085	1 151	12 951	103,71 %
5	2013	1 198	3 891	2 710	1 150	1 386	1 042	1 111	12 488	101,59 %
6	2012	1 208	3 817	2 620	1 165	1 407	973	1 102	12 292	99,50 %
7	2011	1 148	3 873	2 645	1 140	1 417	1 005	1 126	12 354	94,29 %
8	2010	1 291	3 982	2 862	1 233	1 491	1 039	1 204	13 102	98,91 %
9	2009	1 261	3 959	2 791	1 283	1 548	1 095	1 309	13 246	99,51 %
10	2008	1 300	3 870	2 937	1 257	1 582	1 085	1 280	13 311	105,97 %
11	2007	1 172	3 683	2 609	1 150	1 599	996	1 352	12 561	107,53 %
12	2006	1 102	3 490	2 437	1 135	1 484	911	1 122	11 681	104,94 %
13	2005	1 027	3 253	2 346	1 097	1 419	860	1 129	11 131	104,05 %
14	2004	1 036	3 010	2 212	1 098	1 404	907	1 031	10 698	105,45 %
15	2003	965	2 831	2 086	1 003	1 319	821	1 120	10 145	99,48 %
16	2002	949	2 921	2 029	980	1 442	824	1 053	10 198	102,89 %
17	2001	915	2 884	2 009	968	1 313	764	1 059	9 912	99,45 %
18	2000	906	3 034	1 856	1 001	1 316	800	1 054	9 967	100,73 %
19	1999	908	2 837	1 940	1 046	1 369	772	1 023	9 895	98,20 %
20	1998	980	2 890	1 941	1 035	1 389	764	1 077	10 076	99,17 %
21	1997	1 011	2 988	1 873	987	1 393	810	1 098	10 160	98,15 %
22	1996	985	3 014	1 957	1 052	1 426	784	1 134	10 352	94,33 %
23	1995	1 058	3 283	2 040	1 077	1 501	836	1 179	10 974	88,02 %
24	1994	1 172	3 742	2 227	1 293	1 791	964	1 278	12 467	87,22 %
25	1993	1 346	4 289	2 573	1 476	2 012	1 120	1 477	14 293	98,99 %
26	1992	1 272	4 615	2 533	1 492	1 941	1 094	1 492	14 439	93,02 %
27	1991	1 428	5 143	2 733	1 428	2 041	1 224	1 526	15 523	99,81 %
28	1990	1 351	5 367	2 708	1 438	1 974	1 178	1 537	15 553	99,32 %
29	1989	1 383	5 555	2 742	1 511	1 923	1 142	1 403	15 659	96,14 %
30	1988	1 342	5 929	2 891	1 507	1 949	1 185	1 485	16 288	-

Zdroj: ČSÚ

Demografický vývoj v Jihomoravském kraji se začíná odlišovat od vývoje celé České republiky a sousedních krajů, kde dochází k zápornému přirozenému přírůstku obyvatelstva. Aspektem, který nejvíce ovlivňuje počet dětí a žáků vstupujících do jednotlivých úrovní školské soustavy, je **počet narozených dětí**, který je od roku 2012 přibližně na stejné úrovni. Vždy převyšuje 12 tisíc dětí v populačním ročníku. Tento stav oproti prognózám trvá (stav k 31.12.2018) a podle odhadů bude pokračovat i v roce 2019.

Graf 2 Vývoj počtu narozených dětí v Jihomoravském kraji (1988−2018)

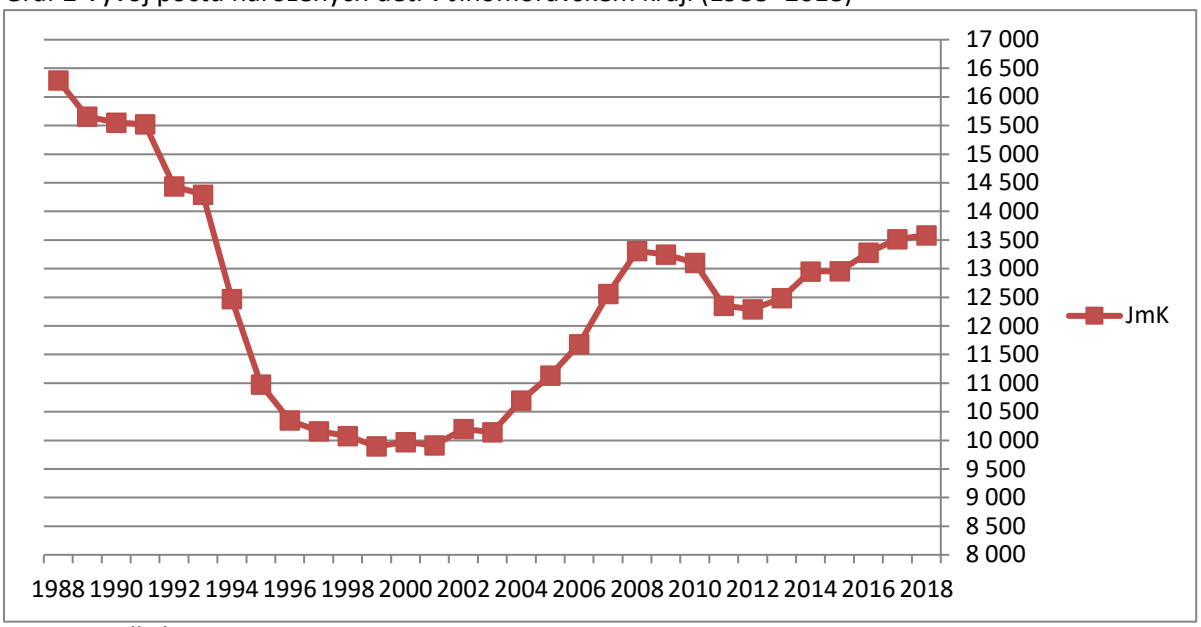

Zdroj: data ČSÚ

Od roku 2000 celkový počet živě narozených dětí meziročně rostl. Rostoucí tendence se však zastavila v roce 2010. V následujících letech došlo k dílčímu poklesu, na který navázal dosud trvající růst populačních ročníků i živě narozených dětí v JMK. Pohyb obyvatelstva není v kraji rovnoměrně rozložen – zatímco v městě Brně počet narozených meziročně stoupá již třináctým rokem, v okrese Hodonín se v posledních letech rodí stále méně dětí a dochází zde k záporné bilanci přirozeného přírůstku.

Údaje uvedené v předcházející tabulce slouží jako datový základ k predikcím vývoje počtu dětí a žáků vstupujících do jednotlivých stupňů vzdělávací soustavy. Pro potřeby tohoto materiálu vycházíme z počtů dětí, které jsou již narozené a vstoupí do vzdělávací soustavy do školního roku 2021/22 pro MŠ, do školního roku 2024/25 pro ZŠ a do školního roku 2028/29 pro SŠ. V roce 2016 vydal ČSÚ novou prognózu vývoje počtu obyvatel JMK, kdy se předpokládá mírný růst do roku 2030 a poté pozvolný pokles do roku 2050 na úroveň počtu obyvatelstva v kraji v roce 2012 (cca 1 100 000). Dojde k výraznému navýšení podílu populace ve věku 65+ na celkovém počtu obyvatel kraje. Prognóza neuvádí, kdy se zastaví přibližně konstantní počet narozených dětí, který v JMK trvá od roku 2012.

SWOT analýza kap. A.1

S − vnitřní − silné stránky

- pokračující růst počtu obyvatel
- konstantní počet narozených dětí
- nadprůměrný index vzdělanosti - vysoký podíl vysokoškoláků v kraji
- rozvinutá vědecko-výzkumná základna

W − vnitřní − slabé stránky

- vylidňování periferních regionů
- značné územní disparity v rámci kraje, např. dlouhodobý úbytek obyvatelstva v okrese Hodonín

O − vnější − příležitosti

- zvyšující se počet obyvatel − stěhování lidí v produktivním věku za prací do kraje

- možnost rozšíření dalšího celoživotního vzdělávání

T – vnější – hrozby

- úbytek obyvatelstva v produktivním věku
- demografické změny na pracovištích - stárnutí populace

A.2 Stav, struktura a vývoj nezaměstnanosti v kraji

Hodnota míry nezaměstnanosti v jednotlivých okresech a celém Jihomoravském kraji je patrná z tabulky č. 4. Vyšší zůstává nezaměstnanost u žen, oproti mužům až o procentní bod. Ze čtrnácti krajů ČR je v současné době jen ve dvou míra nezaměstnanosti vyšší než v Jihomoravském kraji. Jedná se o následující kraje: Ústecký (3,8 %) a Moravskoslezský (4,2 %). Srovnatelnou míru nezaměstnanosti nemá žádný z krajů ČR.

Tabulka 4 Struktura uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji k 31.08.2019

	počet uchazečů o zaměstnání		z celku			míra nezaměstnanosti (v %)			volná pracovní místa
	celkem	z toho dosažitelní	ženy	absolventi	do 18 let	celkem	ženy	muži	
Blansko	1 726	1 541	917	86	4	2,2	2,4	2,0	937
Brno-město	10 977	9 793	6 120	313	122	4,0	4,5	3,5	10 434
Brno-venkov	3 777	3 473	2 080	149	22	2,5	2,8	2,1	8 690
Břeclav	2 122	1 968	1 152	108	20	2,6	2,9	2,3	1 952
Hodonín	4 512	4 107	2 354	203	23	4,1	4,5	3,7	2 190
Vyškov	1 291	1 163	762	34	5	2,0	2,4	1,5	1 928
Znojmo	3 179	3 008	1 787	102	25	4,1	4,7	3,5	1 496
Jihomoravský kraj	**27 584**	**25 053**	**15 172**	**995**	**221**	**3,3**	**3,7**	**2,9**	**27 627**
celkem ČR	204 789	186 327	103 972	5 944	2 446	2,7	3,1	2,4	350 564

Zdroj: http://portal.mpsv.cz/

Na jedno volné pracovní místo v JMK připadá přibližně 1 uchazeč.

Vývoj nezaměstnanosti v JMK má pozvolnou klesající tendenci již od začátku roku 2013. Okresy JMK můžeme rozdělit na ty s nízkou nezaměstnaností (Vyškov, Brno-venkov, Blansko a Břeclav), s poměrně nízkou nezaměstnaností – specifický okres Brno-město a okresy s vyšší nezaměstnaností – Hodonín a Znojmo. Celkově zůstává Jihomoravský kraj nad průměrem ČR (viz tabulka č. 4). V průběhu posledních tří let došlo k postupnému snížení nezaměstnanosti o více než pět procentních bodů (s určitými dílčími výkyvy). Lze předpokládat, že snižování nezaměstnanosti je u konce.

Graf 3 Vývoj nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji v letech 2016−2018

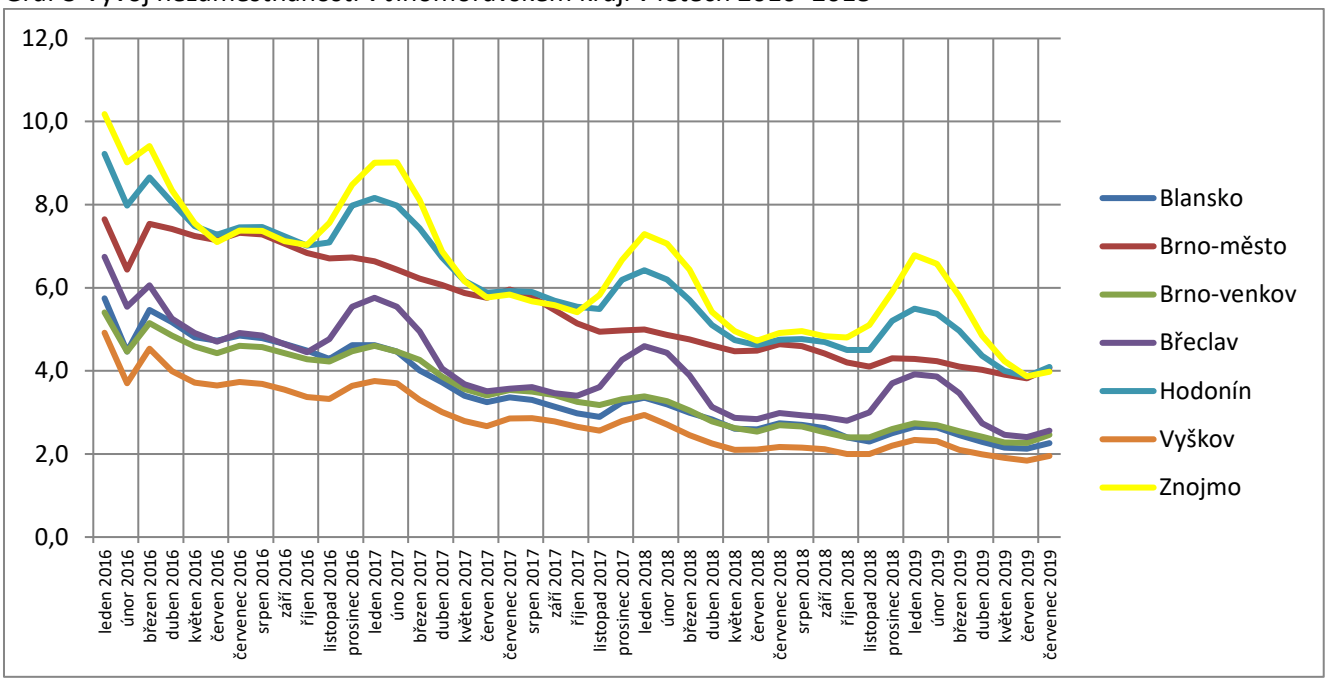

Zdroj: data z http://portal.mpsv.cz

Následující tabulka uvádí hodnoty nezaměstnanosti v dubnu 2019 v členění nejen podle kategorie vzdělání, ale také podle skupin oborů vzdělávání. Pokud u některých skupin oborů vzdělání chybí hodnoty některých ukazatelů, daná skupina oborů se v této kategorii vzdělání v kraji buď nevyučuje, nebo z ní vychází velmi nízký počet absolventů.

Při bližším studiu tabulky je třeba brát v úvahu, že věrohodnost ukazatele míry nezaměstnanosti je nízká, jestliže je počet absolventů dané kategorie vzdělání a skupiny oborů příliš malý (tj. pohybuje-li se řádově v desítkách).

Tabulka 5 Nezaměstnanost absolventů SŠ (k 30.04.2018)

kód	skupina oborů vzdělání	obory s VL (E, H obory)			obory s MZ (L obory)			obory s MZ (M obory)		
		abs18	nezam	MN	abs18	nezam	MN	abs18	nezam	MN
16	Ekologie a ochrana životního prostředí							27	3	11,1 %
18	Informatické obory							296	23	7,8 %
23	Strojírenství a strojírenská výroba	543	23	4,2 %	87	7	8,0 %	253	9	3,6 %
26	Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	237	13	5,5 %	136	3	2,2 %	83	3	3,6 %
28	Technická chemie a chemie silikátů	4		0,0 %				52		0,0 %
29	Potravinářství a potravinářská chemie	144	11	7,6 %				23		0,0 %
31	Textilní výroba a oděvnictví	15	1	6,7 %				18	1	5,6 %
32	Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	4		0,0 %						
33	Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	80	4	5,0 %	7		0,0 %	15	1	6,7 %
34	Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	8	2	25,0 %	48	3	6,3 %	23		0,0 %
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie	221	15	6,8 %	10	1	10,0 %	160	12	7,5 %
37	Doprava a spoje	6	1	16,7 %	5		0,0 %	57	3	5,3 %
39	Speciální a interdisciplinár. tech. obory				100	4	4,0 %			
41	Zemědělství a lesnictví	209	12	5,7 %	9	1	11,1 %	56	1	1,8 %

43	Veterinářství a veterinární prevence							28	2	7,1 %
53	Zdravotnictví	43		0,0 %	3		0,0 %	259	6	2,3 %
63	Ekonomika a administrativa							481	37	7,7 %
64	Podnikání v oborech, v odvětvích				117	15	12,8 %			
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	321	28	8,7 %	3		0,0 %	251	9	3,6 %
66	Obchod	110	6	5,5 %	6	1	16,7 %	8		0,0 %
68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost							74	4	5,4 %
69	Osobní a provozní služby	177	17	9,6 %	40	6	15,0 %			
72	Publicistika, knihovnictví a informatika							22	1	4,5 %
75	Pedagogika, učitelství a sociální péče	20		0,0 %				251	13	5,2 %
78	Obecně odborná příprava							327	10	3,1 %
82	Umění a užité umění	27	1	3,7 %	11	1	9,1 %	188	17	9,0 %
celkem		**2 169**	**134**	**6,2 %**	**582**	**42**	**7,2 %**	**2 952**	**155**	**5,3 %**
79	Gymnaziální vzdělání (K obory)	-	-	-	-	-	-	2 504	63	2,5 %

Pozn: vysvětlivky ke sloupci „kód“ viz strana 25, popř. Příloha č. 1

Pozn.2: Při výpočtu míry nezaměstnanosti absolventů jsou počty nezaměstnaných absolventů vztahovány k počtům absolventů škol jednotlivých krajů. Z důvodu správnosti výpočtu je nutné sledovat počty nezaměstnaných absolventů podle kraje, v němž vystudovali, nikoliv, v němž se registrovali jako uchazeči o zaměstnání.

Jihomoravský kraj provádí každoročně průzkum trhu práce dotazníkovým šetřením mezi zaměstnavateli. Sleduje poptávku zaměstnavatelů po určitých profesích a srovnává je s daty získanými z úřadu práce. Další podrobnosti jsou k dispozici zde: https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=389461&TypeID=2.

Z celkového počtu 2 791 subjektů, které se zúčastnily dotazníkového šetření v roce 2018, jich 466 uvedlo, že bude počet svých zaměstnanců do konce roku 2019 zvyšovat, a to v úhrnu o 4036 osob. Ve srovnání s rokem 2017 jde téměř o poloviční pokles firem, které plánují zvyšování počtu zaměstnanců i absolutního počtu zaměstnanců. Naopak počet firem, které hodlají během roku počet zaměstnanců snižovat, výrazně ubylo, a to z 259 v roce 2017 na 96 v roce 2018. Celkový počet propouštěných zaměstnanců je předpokládán ve výši 825. Zbylých 1 607 organizací uvedlo, že počet svých zaměstnanců měnit neníní. Celkem by tedy mělo dojít o navýšení počtu pracovníků, a to o 3 211 pracovníků, tedy o 1,4 %.

Pokles počtu pracovníků je očekáván v úhrnu pouze u ostatních činností (o 15 zaměstnanců) a v peněžnictví a pojišťovnictví (pouze o 1 zaměstnance). V průmyslu je nárůst plánován ve výši zhruba 1,7 tis. pracovníků (2,0 %). V terciéru je očekáván nárůst o 1,5 tis. (1,1 %). Zde expandují zejména společnosti v informačních a komunikačních činnostech (absolutně o 404 osob, tj. o 3,1 %). V administrativních a podpůrných činnostech je očekáváno zvýšení o 154 osob, což je 3,6 %, avšak vyšší absolutní navýšení je očekáváno ve zdravotní a sociální péči (263; 1,0 %). Nad 100 pracovníků by mohlo být přijato ještě v odvětví doprava a skladování a také v profesních, vědeckých a technických činnostech.

Při pohledu na očekávaný pohyb pracovníků podle druhu vlastnictví dané organizace je zřejmé, že největšího absolutního přírůstku počtu zaměstnanců by měly dosáhnout firmy ve vlastnictví ryze českém, a to o téměř 1,1 tis. (1,6 %). Nadprůměrný relativní nárůst očekávají mezinárodní firmy (o 2,7 %, což odpovídá 236 novým pracovníkům). Téměř 800 osob najde uplatnění i v zahraničních společnostech, což by znamenalo navýšení o 1,2 %. Pokles nevykázal žádný druh vlastnictví a ostatní očekávané pohyby jsou buď z absolutního, nebo z relativního hlediska již méně významné.

Tabulka 6 Profese, u kterých ekonomické subjekty účastnící se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2018“ avizovaly do konce roku 2019 snižování pracovníků v počtu 20 a více osob

Profese (CZ-ISCO)	Počet osob
Kovodělníci, strojírenští dělníci a pracovníci v příbuzných oborech (ISCO 72)	163
- z toho kováři, nástrojáři a příbuzní pracovníci (ISCO 722)	*75*
- z toho slévači, svářeči a příbuzní pracovníci (ISCO 721)	*55*
- z toho mechanici a opraváři strojů a zařízení (kromě elektrických) (ISCO 723)	*33*
Obsluha stacionárních strojů a zařízení (ISCO 81)	70
- z toho ostatní obsluha stacionárních strojů a zařízení (ISCO 818)	*33*
Řidiči a obsluha pojízdných zařízení (ISCO 83)	69
- z toho obsluha pojízdných zařízení (ISCO 834)	*61*
Uklízeči a pomocníci (ISCO 91)	62
- z toho uklízeči a pomocníci v domácnostech, hotelích, administrativních, průmyslových a jiných objektech (ISCO 911)	*61*
Odborní pracovníci v obchodní sféře a veřejné správě (ISCO 33)	38
Techničtí a odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky (ISCO 31)	32
Zpracovatelé potravin, dřeva, textilu a pracovníci v příbuzných oborech (ISCO 75)	30
Specialisté v oblasti vědy a techniky (ISCO 21)	20
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství (ISCO 61)	20

Zdroj: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31.12.2018, Jihomoravský kraj, Brno, 2018

SWOT analýza kap. A.2

S − vnitřní − silné stránky

- vzdělávací nabídka je schopna reagovat na poptávku zaměstnavatelů - spolupráce SŠ s firmami
- rozvinutý průmysl v Brně a okolí

W − vnitřní − slabé stránky

- vysoký počet nezaměstnaných absolventů; většina ukazatelů je vyšší než průměr ČR
- značné územní disparity v rámci kraje – vysoká nezaměstnanost v okresech Hodonín, Znojmo a Brno-město
- zhoršující se uplatnitelnost absolventů – kvalifikace neodpovídá potřebám trhu práce

O − vnější − příležitosti

- budování nových průmyslových center
- podpora cestovního ruchu
- posílení kvality lidských zdrojů, vzdělávání a vzdělávacích procesů při zachování kvantity – dobrá pracovní nabídka

T − vnější − hrozby

- vyšší průměrná nezaměstnanost ve srovnání s ČR
- posouvání odchodu do důchodu

A.3 Spolupráce se sociálními partnery

Jihomoravský kraj spolupracuje na jednotlivých úrovních vzdělávání s mnoha partnery a institucemi. Významnými partnery jsou **obce**, které jsou zřizovateli rozsáhlé sítě mateřských škol, základních škol a dalších škol a školských zařízení, dále jsou to také **zřizovatelé škol a školských zařízení** z řad soukromých subjektů a církví.

Rada pro rozvoj lidských zdrojů Jihomoravského kraje (RRLZ JMK) je od roku 2009 stálým poradním, iniciačním a koordinačním orgánem Zastupitelstva Jihomoravského kraje v oblastech strategického řízení rozvoje lidských zdrojů. V radě působí zástupci Jihomoravského kraje, odborů, úřadu práce, krajské hospodářské komory, škol, neziskových organizací, Statutárního města Brna a zaměstnavatelů působících v kraji. Prostřednictvím aktivit zúčastněných subjektů podporuje rozvoj lidského potenciálu jako jednoho z pilířů pozitivního hospodářského vývoje i celkové sociální a kulturní úrovně kraje.

Pracovní skupina Vzdělávání a zaměstnanost při Regionální stálé konferenci JMK je platforma s účastí představitelů regionálních, hospodářských, sociálních partnerů a zájmových sdružení vytvořená k setkávání a odborné diskusi dílčích témat a aktivit Regionálního akčního plánu pro území Jihomoravského kraje. V rámci své činnosti členové pracovní skupiny vybírají a sledují strategické projekty pro oblast vzdělávání.

Od vzniku Jihomoravského kraje spolupracuje odbor školství **s Českomoravským odborovým svazem pracovníků ve školství**. Aktuální problémy školství jsou pravidelně projednávány i ve školské komisi Rady hospodářské a sociální dohody.

V souvislosti s probíhajícími koncepčními změnami v systému péče o ohrožené děti, které se dotýkají zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, je nutná spolupráce s aktéry činnými v oblasti sociálně právní ochrany dětí ať již na celostátní nebo krajské úrovni. Jde především o spolupráci s MPSV, odborem sociálních věcí KrÚ JMK a orgány sociálně právní ochrany dětí.

Odbor školství úzce spolupracuje s **Českou školní inspekcí** na základě dohody**.** V dalším období budou kritéria hodnocení škol nastavená ČŠI důležitá pro JMK z hlediska rozhodování o vypsání konkurzních řízení na obsazení míst ředitelů a ředitelek škol nebo školských zařízení po uplynutí jejich 6letého „funkčního období".

Odbor školství se každoročně setkává se zástupci krajské pobočky **Úřadu práce ČR a hospodářských komor**. Na těchto setkáních je projednávána aktuální situace na trhu práce a situace ve středním a vyšším odborném školství.

Nastavený systém spolupráce bude pokračovat i v letech 2020–2024.

A.4 Jednotlivé úrovně vzdělávání

A.4.1 Předškolní vzdělávání

Od školního roku 2004/05 se počet předškolních dětí v Jihomoravském kraji plynule zvyšoval z 30 624 na 41 253 dětí ve školním roce 2018/19, což je zvýšení o 10 629 dětí. Tento nárůst měl také dopad na síť mateřských škol – kapacity stávajících zařízení se zvyšovaly, prováděly se stavební úpravy stávajících prostor, aby bylo možno přijmout co nejvyšší možný počet dětí. V některých případech byly zřizovány mateřské školy v obcích, které dosud žádné mateřské školy nezřizovaly. V posledních osmi letech došlo v mateřských školách v Jihomoravském kraji k nárůstu kapacit téměř o 8 500 míst. Nedostatek míst se nyní projevuje hlavně v lokalitách s velkou výstavbou domů a bytů, kde nebylo včas reagováno na zvýšený počet dětí.

Většinu běžných mateřských škol i nadále zřizují územní samosprávné celky (obce) jako své příspěvkové organizace (94 % všech mateřských škol v kraji). Soukromí zřizovatelé i registrované církve volí při zřizování škol formu společnosti s ručením omezeným nebo formu obecně prospěšné společnosti, někteří využívají možnosti zřídit v souladu s § 124 školského zákona školskou právnickou osobu. V posledních letech došlo k nárůstu počtu mateřských škol zřizovaných jiným zřizovatelem (ze 6 škol v roce 2004/05 nárůst na 37 škol v roce 2018/19), do rejstříku škol a školských zařízení bylo zapsáno také 8 lesních mateřských škol.

Předškolní vzdělávání v Jihomoravském kraji poskytuje 659 organizací (mateřské školy jako samostatné právní subjekty i mateřské školy jako spojené subjekty se základními školami). Jednotlivé organizace vykonávají činnost mateřských škol na jednom i více pracovištích, celkem je tedy činnost mateřských škol (bez MŠ samostatně zřízených pro děti se zdravotním postižením) v Jihomoravském kraji provozována na 790 místech. Všechny mateřské školy poskytují dětem péči v celodenním provozu.

Tabulka 7 Počty MŠ, dětí a míst provozu (2004-2019)

	2004/05	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19
počet MŠ	614	611	630	644	652	659
počet dětí v MŠ	30 624	32 743	38 510	40 756	40 854	41 253
nárůst počtu míst v MŠ*	nesledovalo se	809	953	268	557	616

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy ke 30.9.)

Pozn.: *Nárůst počtu míst v daném školním roce v MŠ.

Do předškolního vzdělávání se rodiče snaží umístit děti již od dvou let věku (jde o reakci na možnost čerpání dvouleté rodičovské dovolené). V návaznosti na zvýšení kapacitních potřeb se zřizovatelé snaží o poskytování předškolního vzdělávání v co největším rozsahu, současně se prodlužuje délka provozu. Ve společnosti je patrný zájem o alternativní formy předškolního vzdělávání. Téměř jednu čtvrtinu z nově zapsaných subjektů tvořily lesní mateřské školy.

SWOT analýza kap. A.4.1

S − vnitřní − silné stránky

- kvalitní materiálně technické zázemí mateřských škol
- zvyšující se zájem o předškolní vzdělávání ze strany rodičů a tím větší ochota zřizovatelů investovat do rozšiřování mateřských škol

- budování mateřských škol i v obcích, které dosud mateřské školy neprovozovaly jako reakce obcí na školským zákonem stanovenou povinnost zabezpečit v mateřské škole místo pro všechny děti ve věku od 3 let, které mají místo trvalého pobytu ve spádovém obvodu školy
- ochota většiny mateřských škol přijímat děti se speciálními vzdělávacími potřebami ke vzdělávání a zajišťovat podmínky pro úspěšnou inkluzi

W − vnitřní − slabé stránky

- stále vysoký zájem o umístění dětí již od dvou let věku
- přetrvávající zájem o poskytování předškolního vzdělávání v co největším rozsahu (snaha prodlužování provozní doby mateřských škol)
- nedostatečné odborné vzdělání a zkušenosti pedagogických pracovníků se vzděláváním dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
- vysoké počty dětí ve třídách se zvyšujícím se poměrem dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

O − vnější − příležitosti

- zajistit dostatečnou nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání a vzdělávání dětí mladších tří let
- při poklesu počtu dětí ve třídách větší možnost k uplatnění individualizace ve vzdělávání a tím lepe naplnit požadavky RVP PV

T − vnější − hrozby

- zvyšující se počet nekvalifikovaných pedagogických pracovníků v mateřských školách, který je způsoben převážně nemožností zajistit na velmi krátké úvazky dojíždějícího kvalifikovaného pedagoga, může ohrozit kvalitu vzdělávání
- snížení zájmu o práci předškolního pedagoga při současném vysokém počtu dětí ve třídách, zvyšujících se počtech dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mladších tří let

A.4.2 Základní vzdělávání

Počty základních škol v Jihomoravském kraji jsou ve sledovaném období poměrně stabilní. V rozložení základních škol podle typu zřizovatele došlo pouze k dílčím změnám. Převážná většina škol z celkového počtu 455 je ve školním roce 2018/19 zřizována obcemi. Od školního roku 2012/13 dochází pouze k vyššímu nárůstu soukromých základních škol zřizovaných menšími skupinami zákonných zástupců žáků, které tyto nové školy zaměřují zejména na alternativní vzdělávací prvky (waldorfská škola, Montessori pedagogika). Počet škol zřizovaných církvemi se ustálil na počtu 3. Statistické výkazy potvrzují dlouhodobý trend nárůstu počtu žáků základních škol a s tímto nárůstem počtu žáků dochází rovněž k navýšení počtu tříd. Kapacity základních škol jsou i přes zvyšující se počty žáků dostačující, přesto může na místní úrovni vzniknout problém, kdy požadavky na přijetí žáků do základní školy převyšují současnou kapacitu. Školy, které se výrazně profilují a mají úspěchy ve vzdělávání žáků, nejsou schopny přijmout všechny zájemce o vzdělávání.

Tabulka 8 Základní školy (2004−2019)

	2004/05	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
počet škol	453	441	444	453	453	455	
z celku obecních	449	434	434	431	431	432	
z celku soukromých	3	5	8	20	20	20	
z celku církevních	1	2	2	2	2	3	
počet tříd	4 723	4 212	4 192	4 628	4 766	4 851	
počet žáků	99 329	84 441	84 440	96 338	98 985	101 058	
počet žáků na 1. stupni	52 574	47 689	51 819	61 056	62 200	62 400	
počet žáků na 2. stupni	46 755	36 752	32 621	35 282	36 785	38 658	
počet přípravných tříd	4	4	14	32	29	31	

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

Ke slučování základních škol s mateřskými školami dochází již jen výjimečně. Obce, jako zřizovatelé základních škol, se snaží zachovat základní školství i za cenu úhrady části finančních prostředků na vzdělávací činnost školy.

Základní školství ovlivňuje společné vzdělávání, které se v praxi uplatňuje od roku 2016. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále také SVP) se výrazně změnily. Je upřednostňováno společné vzdělávání ve školách běžného vzdělávacího proudu před vzděláváním ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona. Školy se snaží vytvářet inkluzívní prostředí, realizují podpůrná opatření ke vzdělávání žáků se SVP, zejména v oblasti personální podpory. Meziročně dochází k výrazným nárůstům počtu asistentů pedagogů ve třídách, ve kterých se žáci se speciálními vzdělávacími potřebami vzdělávají, zvyšují se hodiny doporučené pedagogické intervence a předmětů speciálně pedagogické péče. I když novely právních předpisů podporující inkluzi platí poměrně krátce, již několikrát byly novelizovány tak, aby lépe vyhovovaly podmínkám praxe a jsou očekávány další novely. Této problematice se podrobněji věnuje kapitola A.4.5.

Základní školy se dlouhodobě potýkají s vysokou mírou odkladů povinné školní docházky. Od školního roku 2012/13 výrazně stoupl počet přípravných tříd, které jsou zřizovány v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, a kterým byl povolen odklad povinné školní docházky (novelou školského zákona přednostně děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky). Pro školní rok 2018/19 vydal Krajský úřad Jihomoravského kraje souhlas ke zřízení 31 přípravných tříd.

Navyšuje se také počet žáků plnících povinnou školní docházku v zahraničí nebo v zahraniční škole v České republice.

Významně narůstá podíl vzdělávaných žáků-cizinců ve věku povinné školní docházky. V zahajovacích výkazech školního roku 2018/19 bylo v základních školách Jihomoravského kraje vykázáno 1 817 žáků-cizinců, což je o 7,32 % více než v předcházejícím školním roce, z toho bylo 615 žáků-cizinců z členských zemí EU a 1 202 žáci-cizinci z ostatních zemí.

SWOT analýza kap. A.4.2

S − vnitřní − silné stránky

- hustá síť základních škol na celém území Jihomoravského kraje, včetně existence málotřídních základních škol
- zájem zřizovatele podílet se finančně na rozvoji základního školství v obcích
- realizace výuky podle vytvořených vlastních školních vzdělávacích programů pro „své“ žáky v důvěrně známých podmínkách, přizpůsobených tomu, co škola dobře zvládá a způsobem, který si sama stanovila a bude dál rozvíjet
- vzrůstající kvalita materiálně-technického vybavení základních škol
- ochota většiny základních škol žáky se speciálními vzdělávacími potřebami přijímat ke vzdělávání a zajišťovat podmínky pro úspěšnou inkluzi

W − vnitřní − slabé stránky

- odchod žáků ze základních škol do různých výběrově zaměřených tříd a vysoký podíl žáků, kteří pokračují v plnění povinné školní docházky v nižších stupních na víceletých gymnáziích
- vysoké počty žáků ve třídách se zvyšujícím se poměrem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- nedostatečné odborné vzdělání a zkušenosti pedagogických pracovníků se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- vysoký podíl administrativních činností spojených se společným vzděláváním, přetížení pedagogických pracovníků
- nekoncepční financování školních psychologů a školních speciálních pedagogů
- nedostatečná systémová podpora při vzdělávání žáků s mimořádným nadáním
- nedostatečná systémová podpora při vzdělávání žáků - cizinců
- nedostatečná systémová podpora žáků s duševním onemocněním

O − vnější − příležitosti

- zajištění cíleného dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání a v oblasti prevence proti syndromu vyhoření
- využívání dostupných prostředků posilujících kvalitu vzdělávání s cílem motivovat žáky základních škol k setrvání v základních školách do ukončení povinné školní docházky
- zajištění systémové podpory při vzdělávání žáků s mimořádným nadáním
- zajištění systémové podpory při vzdělávání žáků – cizinců
- zajištění systémové podpory při vzdělávání žáků s duševním onemocněním
- snížení administrativních činností zejména spojených s inkluzí

T − vnější − hrozby

- odchod učitelů ze školství z důvodu nedostatečného ohodnocení, z důvodů nepřiměřené zátěže, kterou přináší zajištění společného vzdělávání, nedostatek některých aprobací (matematika, fyzika, IT)
- při nedostatečném odborném vzdělání pedagogických pracovníků hrozí nezvládnutí poskytování speciálních vzdělávacích potřeb žákům
- snížení zájmu ze strany veřejnosti o školy, kde se bude vzdělávat vysoký podíl žáků se SVP, negativní reakce rodičů na přítomnost žáků se SVP ve třídě
- časté změny v legislativě, které nejsou pilotně ověřovány

A.4.3 Střední vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři[2]

Vzdělávací soustava Jihomoravského kraje prošla na úrovni středního školství v posledních cca 20 letech rozsáhlými změnami, které byly důsledkem řady procesů probíhajících v celé České republice, přičemž nejzásadnějším faktorem byl nepříznivý demografický vývoj. Počet žáků středních škol postupně klesal od školního roku 2004/05, kdy se na středních školách vzdělávalo 67 327 žáků na 46 919 žáků ve školním roce 2015/16. Během 10 let poklesl počet středoškoláků o cca 30 %. Mezi lety 2016-2019 došlo k dalšímu poklesu počtu žáků SŠ, ve srovnání s předchozím obdobím však šlo o pokles velmi mírný, o cca 1000 žáků během 4 let. Nejnižší počet žáků se na SŠ v kraji vzdělával ve školním roce 2018/19 (viz graf 4). Nyní se očekává jejich poměrně prudký nárůst (viz kapitola A.1). Maxima by měl počet žáků středních škol dosáhnout v letech 2023 a 2024. Na základě demografického vývoje lze odhadovat, že v tomto období se se bude počet žáků středních škol pohybovat až kolem 55 tisíc ve všech formách studia.

Graf 4 Celkový počet žáků SŠ (všechny druhy a formy studia)

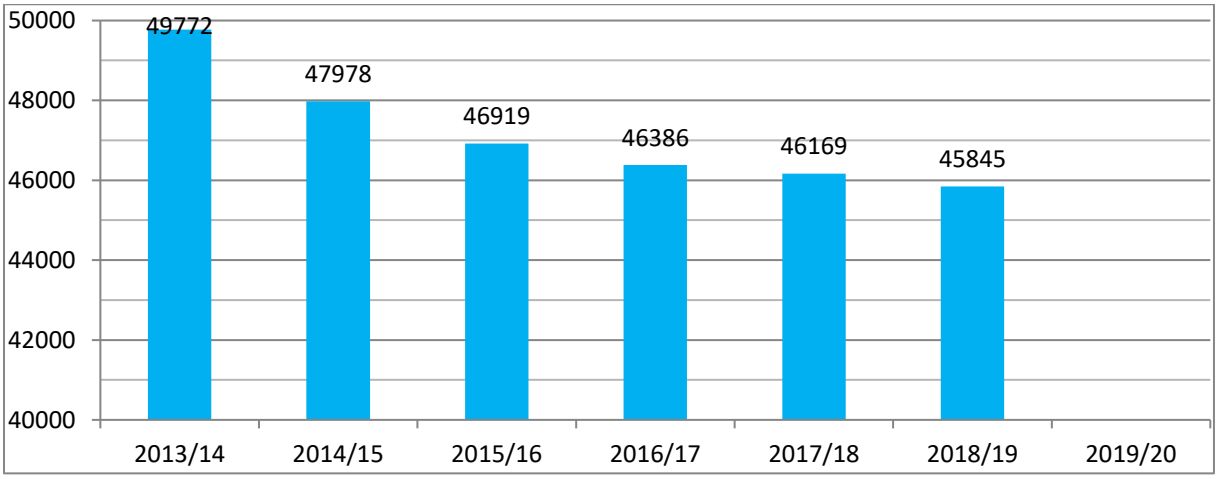

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

A.4.3.1 Institucionální změny, spádovost a naplněnost středních škol v kraji

Od školního roku 2001/02, kdy se Jihomoravský kraj stal zřizovatelem většiny středních škol, došlo ve struktuře středních škol k zásadním změnám, které byly ovlivněny zejména výše zmiňovaným poklesem počtu žáků SŠ. Z celkového počtu 168 středních škol ve školním roce 2001/02 jich ve školním roce 2015/16 vzdělávalo žáky již pouze 117, tj. úbytek o cca 30 % ředitelství. Nejvíce, cca o 36 %, se snížil počet ředitelství středních škol zřizovaných krajem. V letech 2016-2019 již nedošlo k výrazným změnám ve struktuře středních škol – činnost ukončily tři střední školy soukromých zřizovatelů. Ve výše uvedených počtech ředitelství nejsou uváděny střední školy, které vyučují pouze obor vzdělání Praktická škola, které jsou určeny výhradně pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a jejichž počet žáků je velmi nízký. Ve školním roce 2019/20 je takových subjektů 10. Níže uvedená tabulka uvádí pouze aktivní střední školy, tzn. střední školy, které ve školním roce 2019/20 vzdělávají žáky.

Tabulka 9 Přehled počtu SŠ (s výjimkou škol, kde je vyučován pouze obor PrŠ)

zřizovatel	školní rok			
	2001/02	2011/12	2015/16	2019/20
kraj	122	92	78	78

[2] Pokud jsou dále v textu zmiňovány střední školy, vždy se jedná o střední školy i konzervatoře, I když jsou konzervatoře samostatný druh školy.

obec	1	3	3	3
soukromník	35	33	28	25
církev	6	5	4	4
MŠMT	4	4	4	4
celkem	**168**	**137**	**117**	**114**

Zdroj: vlastní

Současně s úbytkem počtu ředitelství dochází postupně i ke snižování nejvyššího povoleného počtu žáků (tzv. kapacit) středních škol v rejstříku škol a školských zařízení. V roce 2010 měly krajské střední školy v rejstříku škol a školských zařízení uvedenu kapacitu 66 108 žáků, v roce 2015 je tato kapacita 60 576 žáků a v roce 2018 je kapacita středních škol zřizovaných krajem 57 991, což je o 2 585 žáků (o dalších cca 5 %) nižší než v roce 2015. Ke snižování kapacit dochází zejména díky postupnému opouštění některých budov, které již pro potřeby škol nejsou nezbytné.

Kapacity středních škol v JMK uvádí následující tabulka v členění po okresech, která vychází z rejstříku škol a školských zařízení.

Součty kapacit jednotlivých SŠ nemusí odpovídat reálné kapacitě škol, tedy pro kolik fyzicky přítomných žáků je škola dimenzována. Z níže uvedené tabulky vyplývá, že kapacita SŠ v JMK je dostatečná i pro předpokládaný nárůst počtu žáků.

Tabulka 10 Kapacity středních škol v JMK (k 01.09.2018)

okres/zřizovatel	kraj	obec	privátní sektor	církev	MŠMT	celkem
BK	5 250		648		100	5 998
BM	26 801		9 770	1 975	215	38 761
BO	3 625		630			4 255
BV	4 650	960	609			6 219
HO	8 368		425			8 793
VY	3 788					3 788
ZN	5 509		1 275		180	6 973
celkem	**57 991**	**960**	**13 357**	**1 975**	**495**	**74 787**

Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení (MŠMT)

Naplněnost škol úzce souvisí s demografickým vývojem viz kapitola A.1 a především tabulka č. 3, která ukazuje věkovou strukturu obyvatelstva v jednotlivých okrese JMK.

Naplněnost SŠ primárně souvisí i s tzv. spádovost škol, kdy dochází k výraznému přesunu žáků ze ZŠ z celého kraje a blízkého okolí do SŠ ve městě Brně. Je to dáno především pestrou nabídkou oborů a také možnostmi, které krajská metropole žákům nabízí.

V níže uvedeném grafu jsou uvedeny podíly žáků SŠ v JMK podle trvalého bydliště. Téměř 50 % z celkového počtu středoškoláků v kraji má trvalé bydliště v okresech Brno-město a Brno-venkov. Dlouhodobě nejnižší podíl (cca 7 %) vykazuje okres Vyškov a zhruba stejný je rovněž podíl žáků SŠ, kteří přicházejí na SŠ v JMK z jiných krajů.

Graf 5 Žáci SŠ v JMK (všechny formy a druhy studia, bez konzervatoří) podle trvalého bydliště

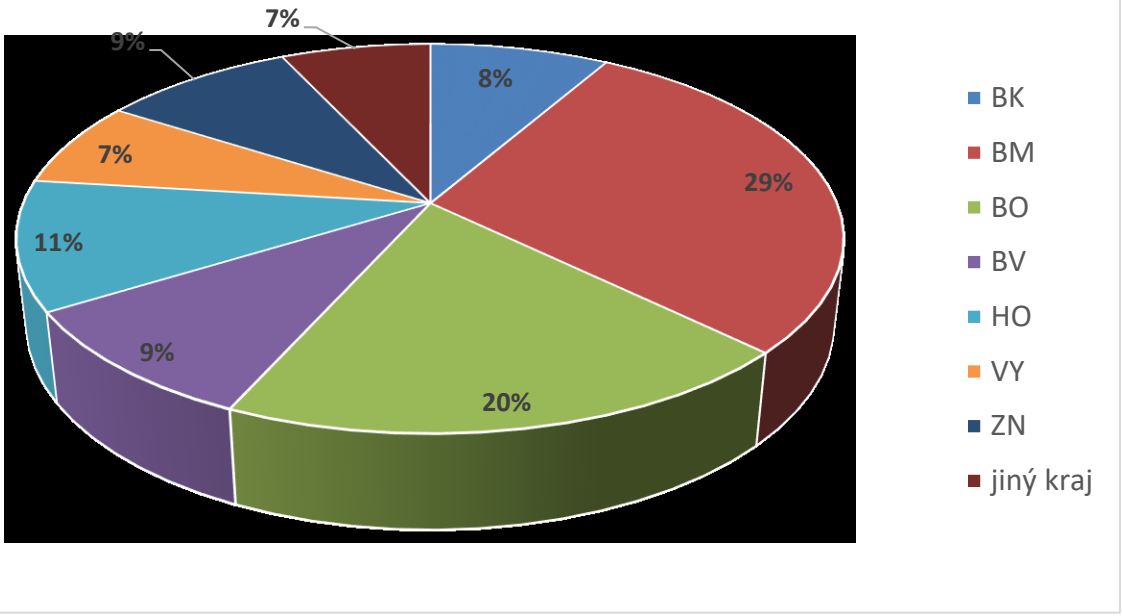

Z tohoto hlediska je důležitá spádovost brněnských středních škol, kterou zobrazuje graf 5. Žáci, kteří uvádějí jako trvalé bydliště okres Brno-město tvoří „pouze“ polovinu všech žáků, kteří navštěvují SŠ v Brně. To potvrzuje výše uvedené, že město Brno je pro budoucí žáky SŠ z okolí velice atraktivní. Částečně je to dáno také menším počtem SŠ v okrese Brno-venkov, takže žáci s trvalým bydlištěm v tomto okrese tvoří čtvrtinu žáků brněnských SŠ.
Zajímavý je podíl žáků z jiných krajů a jiných zemí ve městě Brně. Z celkových 3 161 žáků, kteří mají trvalé bydliště mimo JMK jich dochází do SŠ v Brně více než 1 800, což je téměř 60 %. Převažují žáci z okolních krajů (Vysočina, Olomoucký a Zlínský) ze Slovenska a Ukrajiny.

Graf 6 Spádovost SŠ v okrese BM – žáci brněnských SŠ podle trvalého bydliště

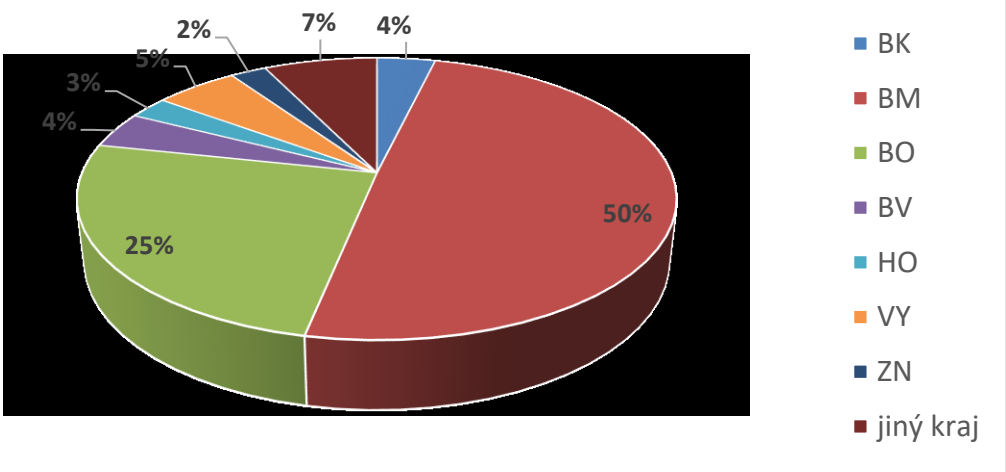

Nabídka středních škol a konzervatoří zřizovaných JMK na základě zřizovatelem schválených výkonů (jedná se o maximální počty žáků prvních ročníků, které může škola přijmout v daném školním roce) zůstávají stabilní již od školního roku 2013/14, nedocházelo k dalšímu snižovaní paralelně s demografickým vývojem. Z toho vyplýval v letech 2015-2018 vyšší zájem o studium zakončených maturitní zkouškou viz kapitola A.4.3.2.

Níže uvedená tabulka sleduje naplněnost nabízených kapacit (výkonů) krajských středních škol ve školním roce 2018/19 podle ukončení vzdělání.

Tabulka 11 Srovnání nabízené kapacity 1. ročníku s naplněností přijatými uchazeči ve školním roce 2018/19

okres	C	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	E	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	J	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	H	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	L0	počet žáků 1. ročníku	naplněnost
BK	20	13	65,00 %	–	–	–	–	–	–	388	192	49,48 %	132	46	34,85 %
BM	68	46	67,65 %	314	216	68,79 %	36	26	72,22 %	1 662	1 177	70,82 %	678	551	81,27 %
BO	0	0	–	104	49	47,12 %	–	–	–	210	124	59,05 %	60	60	100,00 %
BV	22	13	59,09 %	56	16	28,7 %	–	–	–	338	167	49,41 %	30	14	46,67 %
HO	66	49	74,24 %	98	77	78,57 %	–	–	–	602	362	60,13 %	60	44	73,33 %
VY	26	16	61,54 %	32	10	31,25 %	–	–	–	277	179	64,62 %	–	–	–
ZN	35	33	94,29 %	38	16	42,11 %	–	–	–	527	316	59,96 %	30	11	36,67 %
JMK	**237**	**170**	**70,30 %**	**642**	**384**	**49,40 %**	**36**	**26**	**72,22 %**	**4 004**	**2 517**	**59,07 %**	**990**	**726**	**62,13 %**

okres	K4	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	K6	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	K8	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	M	počet žáků 1. ročníku	naplněnost	konz. (P)	počet žáků 1. ročníku	naplněnost
BK	120	115	95,83 %	–	–	–	60	60	100,00 %	466	364	78,11 %	–	–	–
BM	595	625	105,04 %	240	254	105,83 %	180	186	103,33 %	2 193	2 016	91,93 %	102	86	84,31 %
BO	120	120	100,00 %	30	33	110,00 %	120	124	103,33 %	60	27	45,00 %	–	–	–
BV	120	101	84,17 %	–	–	–	90	86	95,56 %	270	153	56,67 %	–	–	–
HO	120	112	93,33 %	–	–	–	90	93	103,33 %	470	352	74,89 %	–	–	–
VY	90	89	98,89 %	–	–	–	60	62	103,33 %	225	146	64,89 %	–	–	–
ZN	150	137	91,33 %	60	47	78,33 %	60	61	101,67 %	225	171	76,00 %	–	–	–
JMK	**1 315**	**1 299**	**95,51 %**	**330**	**334**	**98,06 %**	**660**	**672**	**101,51 %**	**3 909**	**3 229**	**82,60 %**	**102**	**86**	**84,31 %**

Pozn.: Údaje jsou za jeden školní rok. Situace v předcházejících letech byla obdobná.

Z výše uvedeného zájmu o SŠ ve městě Brně, který bude v souvislosti s nárůstem počtu žáků SŠ v následujících letech ještě výraznější, vyplývá, že bude nutné navýšit nabídku zejména maturitních oborů (K/4, M popř. L/0) ve městě Brně popř. v okrese Brno-venkov. Ostatní regiony i skupiny oborů mají dostatečné kapacitní rezervy na to, aby byly schopné pokrýt i zvýšený zájem o studium žáků silnějších populačních ročníků.

Zároveň je nutné konstatovat, že u řady škol, zejména ve městě Brně, vzroste tzv. „výběrovost“ škol, protože nárůst nabízených míst nebude tak vysoký jako nárůst počtu zájemců o vzdělávání.

A.4.3.2 Vzdělávací nabídka středních škol

V oborové nabídce středních škol v JMK v posledních letech nedošlo k žádným zásadním změnám. Všechny dílčí změny jsou uvedeny v příslušných výročních zprávách o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za příslušný školní rok. Nové obory byly zařazovány pouze v odůvodněných případech, a to výměnou za jiný aktivní obor vzdělání, popř. kapacitu jiného aktivního oboru vzdělání. Výjimku tvořil obor Praktická škol (jednoletá a dvouletá). Oborová optimalizace v rámci celého kraje nebyla důsledně provedena, byly stabilizovány obory u krajských škol v okrese Brno-město

a průběžně byly z rejstříku škol a školských zařízení vymazávány neaktivní obory SŠ, popř. obory dobíhající.

Nabídka oborů SŠ je pestrá a rozmanitá. V JMK jsou nabízeny některé jedinečné obory (např. Vinohradnictví). JMK v rámci své Regionální inovační strategie 2014-2020 definoval klíčové hospodářské domény kraje, u nichž je prokazatelná mezinárodní konkurenceschopnost a silný potenciál pro růst firem a tím růst zaměstnanosti. V rámci středního vzdělání jsou z tohoto důvodu podporovány zejména obory skupin 18 (informatické obory), 23 (strojírenství a strojírenská výroba), 26 (elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika) a 53 (zdravotnictví).

Vývoj počtu žáků středních škol v oborech vzdělání podle kategorie dosaženého vzdělání od školního roku 2004/05 je uveden v tabulce 12 (jedná se o žáky ve všech formách vzdělávání). Patrný je pokles počtu žáků téměř ve všech kategoriích. U oborů vzdělání s výučním listem (kategorie E, H) došlo k poklesu počtu žáků o cca 1/3. U oborů vzdělání s maturitní zkouškou je pokles počtu žáků rovněž významný – u oborů vzdělání s odborným výcvikem (L/0) o 45 %, u oborů odborného vzdělávání kategorie M o cca 26 % a u oborů gymnázií (kategorie K) o cca 18 %.

Tabulka 12 Počty žáků podle kategorií dosaženého vzdělání SŠ

skupina oborů	***školní rok***	**2004/05**	**2008/09**	**2012/13**	**2015/16**	**2016/17**	**2017/18**	**2018/19**	**2019/20**
C, (D)	počet žáků	143	143	172	166	180	205	223	
J	počet žáků	176	52	58	41	43	41	44	
E	počet žáků	1 359	1 088	1 045	897	875	840	872	
H	počet žáků	14 145	11 639	9 914	8 914	8 566	8 392	8 187	
L0	počet žáků	4 871	4 921	3 191	2 672	2 763	2 779	2 838	
L5	počet žáků	5 341	4 703	3 134	2 110	1 900	1 667	1 488	
K	počet žáků	18 431	17 957	15 635	15 159	15 291	15 471	15 580	
M	počet žáků	22 333	23 451	19 148	16 467	16 280	16 275	16 124	
N, P (konzervatoř)	počet žáků	528	533	495	493	489	499	489	
celkem		**67 327**	**64 487**	**52 792**	**46 919**	**46 386**	**46 169**	**45 845**	**0**

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)
Pozn.: **Kategorie dosaženého vzdělání:**
C – střední vzdělání v oboru Praktická škola jednoletá a Praktická škola dvouletá
J – střední vzdělání bez výučního listu a bez maturitní zkoušky
E – střední vzdělání s výučním listem (určené primárně pro žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním)
H – střední vzdělání s výučním listem
L0 – střední vzdělání s maturitní zkouškou – součástí studia je odborný výcvik
L5 – střední vzdělání s maturitní zkouškou – nástavbové studium
K – střední vzdělání s maturitní zkouškou (gymnázia)
M – střední vzdělání s maturitní zkouškou (mimo gymnázia)
N, P – vyšší odborné vzdělání v konzervatoři

V tabulce 13 je uveden vývoj podílů žáků přijatých do denního studia 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia). Z tabulky je patrné, že se podíly nijak významně nemění. Podíl žáků v oborech vzdělání ukončených maturitní zkouškou se blíží 70 %, z toho na obory vzdělání všeobecně

zaměřené (gymnázia a lycea) připadá necelých 30 %, na ostatní odborné obory cca 40 % žáků. Do oborů vzdělání s výučním listem je přijato mírně přes 30 % žáků.

Tabulka 13 Podíly počtu žáků 1. ročníků v kategoriích podle dosaženého vzdělání (denní studium)

rok	vysvědčení (C, J)	výuční list	maturita					
			gymnázia (K)			odborné obory		
		E, H	8letá	6letá	4letá	M - mimo lycea	M - lycea	L0
2011	0,92 %	30,50 %	8,25 %	2,33 %	12,58 %	33,91 %	4,19 %	7,32 %
2012	1,12 %	32,23 %	8,41 %	2,37 %	12,48 %	33,80 %	3,31 %	6,28 %
2013	1,02 %	31,76 %	8,11 %	2,61 %	12,65 %	33,66 %	2,92 %	7,28 %
2014	0,66 %	32,86 %	7,84 %	2,70 %	13,09 %	33,42 %	3,10 %	6,13 %
2015	0,82 %	32,62 %	7,85 %	2,69 %	13,37 %	32,86 %	3,26 %	6,06 %
2016	1,04 %	32,87 %	7,54 %	3,04 %	13,47 %	31,28 %	2,93 %	6,07 %
2017	1,46 %	31,78 %	7,56 %	3,26 %	14,06 %	31,82 %	2,94 %	5,90 %
2018	1,68 %	31,40 %	7,64 %	3,04 %	13,45 %	31,84 %	2,88 %	5,86 %
2019								

Graf 7 Vývoj podílu žáků 1. ročníků SŠ podle kategorie dosaženého vzdělání

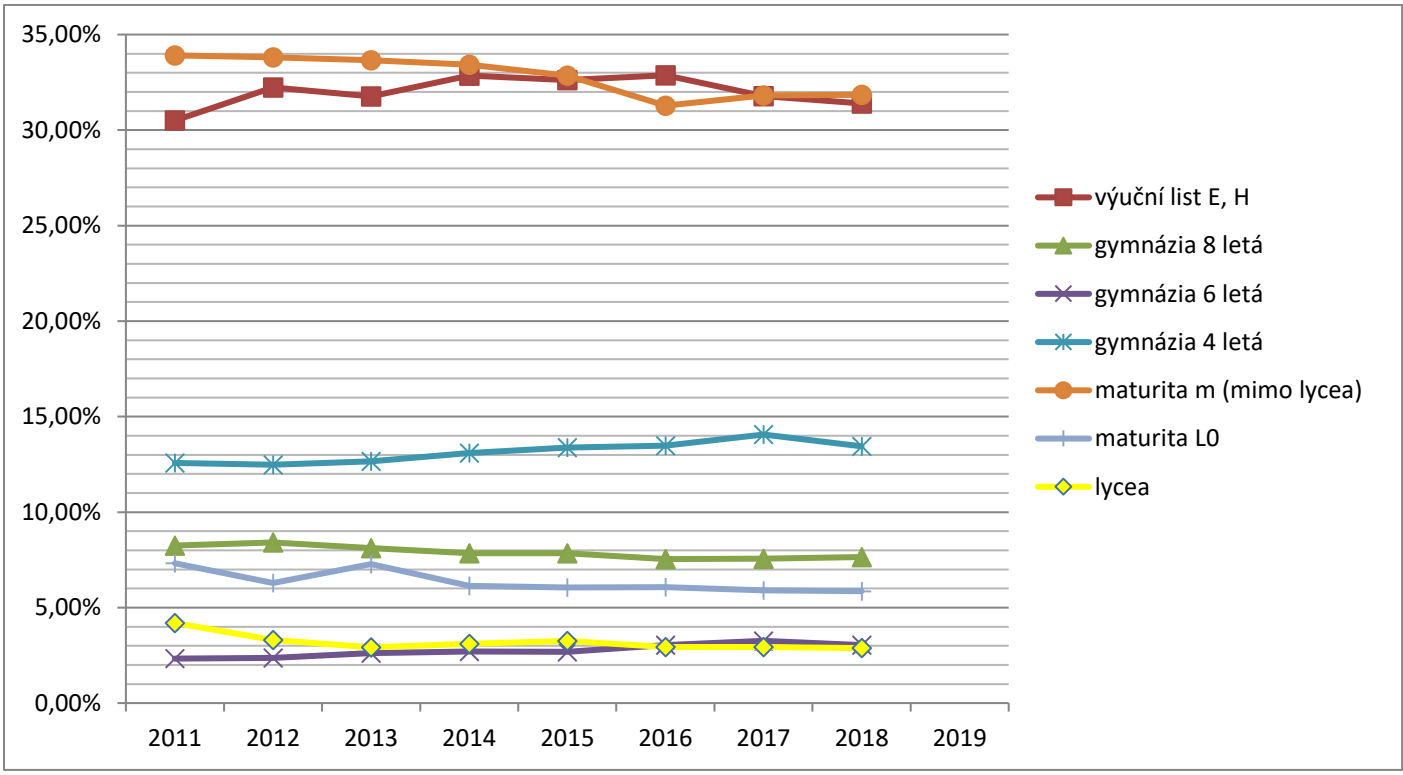

A.4.3.3 Všeobecné vzdělávání (gymnázia a lycea)

V oblasti víceletých gymnázií je situace stabilizovaná, do rejstříku škol a školských zařízení nejsou zapisovány nové obory vzdělání 6-leté nebo 8-leté gymnázium a nejsou ani zvyšovány kapacity těchto oborů vzdělání. Počty žáků přijímaných do těchto oborů vzdělání se však v posledních čtyřech letech zvýšily, a to zejména díky nárůstům počtu žáků na školách soukromých zřizovatelů, kteří po zvýšení počtu žáků v populačních ročnících naplnili svoji dosud nevyužívanou kapacitu. Podíly žáků odcházejících ze základních škol na víceletá gymnázia jsou stále výrazně vyšší, než předpokládal DZ kraje 2016.

V rámci kraje je v oblasti víceletých gymnázií specifická situace ve městě Brně, kde se podíl žáků z populačního ročníku odcházejících do víceletých gymnázií pohybuje dlouhodobě nad 23 %, což významně ovlivňuje situaci ve vzdělávání na 2. stupni základních škol. Vysoký podíl žáků gymnázií je také v okrese Břeclav, kde jsou navíc ke krajské nabídce ještě dvě gymnázia zřizovaná obcemi. Počty žáků víceletých gymnázií ilustrují tabulky v příloze č. 6, kde jsou kompletní populační ročníky za celý JMK i jednotlivé okresy za školní roky 2018/19 a 2018/17.

V následujících letech očekáváme nárůst počtu uchazečů o vzdělávání ve 4-letém gymnáziu i v oborech lycea. Situace bude složitá zejména ve městě Brně, kde se nabídku brněnských škol snaží využívat žáci z blízkých okresů, v menší míře i ze vzdálenějších okresů kraje a z okolních krajů. Situaci dobře ilustruje tabulka 15, kde vidíme velký zájem o obory K4 a lycea ve městě Brně, okrese Znojmo, Hodonín, Blansko a Brno-venkov (je však třeba brát v úvahu, že počet přihlášek neodpovídá počtu přihlášených žáků, protože každý žák si v 1. kole přijímacího řízení může podat 2 přihlášky ke studiu). Pouze v okresech Brno-město a Brno-venkov ovšem dojde k naplnění těchto oborů žáky do schválené výše (např. přestupy žáků z jiných středních škol).

Tabulka 14 Gymnázia (4-letá) a lycea v JMK (jen krajské školy, k 30.09.2018)

okres	počet přihlášek	počet míst	počet žáků 1. ročníku	přihlášky/počet míst	počet žáků 1. ročníku/počet míst
BK	303	180	150	168,33 %	83,33 %
BM	2 080	714	749	291,32 %	104,90 %
BO	209	120	120	174,17 %	100,00 %
BV	160	120	101	133,33 %	84,17 %
HO	371	210	184	176,67 %	87,62 %
VY	190	120	101	158,33 %	84,17 %
ZN	359	180	167	199,44 %	92,78 %
JMK	**3 672**	**1 644**	**1 572**	**223,36 %**	**95,62 %**

Zdroj: statistické výkazy, vlastní šetření
Pozn.: Každý žák si podává do 1. kola 2 přihlášky.
Pozn2.: Údaje jsou za jeden školní rok. Situace v předcházejících letech byla obdobná.

Tabulka nezohledňuje nabídku škol ostatních zřizovatelů, která je velká jen v okrese BM (gymnázia zřízená privátním sektorem a církví) resp. v okrese BV, kde je další gymnázium zřízené obcí. Z výše uvedeného v návaznosti na předchozí podkapitolu a nastávající demografickou situaci, vyplývá nutnost zvýšení nabídky oborů K4 a lyceí především ve městě Brně a blízkém okolí (zejména okres BO) s dobrou dopravní dostupností. V ostatních okresech je nabídka dostačující.

A.4.3.4 Odborné vzdělávání

Přehled počtu žáků vzdělávaných v jednotlivých skupinách oborů vzdělání včetně počtu škol, v nichž byly tyto obory vzdělání vyučovány od školního roku 2004/05 do školního roku 2019/20, je uveden v příloze 1. Kromě této přílohy je zajímavé zároveň sledovat i tabulku 13, kde je počet žáků SŠ podle kategorie dosaženého vzdělání SŠ.

Z obou podkladů vyplývá, že od roku 2004/05 došlo k výraznému poklesu počtu žáků všech skupin oborů, což opět souvisí zejména s demografickým vývojem. Nenaplnil se předpoklad, že nejméně žáků

se bude na středních školách v JMK vzdělávat ve školním roce 2017/18, stalo se tak o rok později. V průběhu platnosti tohoto DZ dojde opět k výraznému nárůstu počtu žáků (viz výše).

Nejvíce žáků je dlouhodobě ve skupinách oborů vzdělání 23 Strojírenství a strojírenská výroba, 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika + 18 Informatické obory (v roce 2010 byla skupina oborů 18 vyčleněna ze skupiny oborů 26), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus a 63 Ekonomika a administrativa. Specifická je situace u skupiny oborů 82, kde i v období velmi nízkých počtů žáků v populačních ročnících od školního roku 2015/16 stoupá počet žáků (viz příloha 1), přičemž disponibilní kapacita je u této skupiny oborů vysoká (viz příloha č. 4).

Za předchozí čtyři roky se podíl žáků 1. ročníku denní formy studia v odborných oborech ukončených maturitní zkouškou (obory L0 a M, bez oborů lycea) stabilizoval na podílu kolem 6 % (u oborů L0) a 32 % (u oborů M). Lze předpokládat, že se uvedený podíl bude u oborů M snižovat, s největší pravděpodobností ve prospěch oborů L0 a H. Podrobné srovnání je v tabulce 12, která ukazuje poptávku resp. naplněnost těchto oborů napříč krajem.

Dalším ukazatelem klesajícího zájmu o obory s výučním listem je podíl přepočtený vůči populačnímu ročníků žáků opouštějících ZŠ. Podíl žáků 1. ročníku oborů s výučním listem se v uplynulém obdobní pohyboval mezi 38 a 40 % žáků přicházejících ze základních škol. Nejsou zde zohledněny obory nástavbového a zkráceného studia, které mohou tento poměr značně zkreslit.

Ve školním roce 2018/19 se po šesti letech zastavil negativním trend podílu žáků v oborech s výučním listem, kteří své vzdělávání úspěšně ukončí. Trend zatím není potvrzen, nicméně předpokládáme, že bude pokračovat.

Tabulka 15 Přehled žáků v oborech s výučním listem (denní studium)

šk. rok	1. r.	2. r.	3. r.	celkem	abs	nově	žáků 9. roč.	podíl (1r.SŠ / 9r.ZŠ)	podíl "ukončili studium"
2006/07	4 921	4 399	4 452	13 777	4 338	4 677	12 221	40,27 %	76,66 %
2007/08	4 820	4 282	4 069	13 171	3 873	4 611	11 813	40,80 %	71,83 %
2008/09	4 560	4 077	3 995	12 614	3 602	4 344	11 578	39,39 %	72,07 %
2009/10	4 615	3 937	3 836	12 388	3 438	4 382	11 099	41,58 %	69,86 %
2010/11	4 075	3 986	3 735	11 787	3 069	3 835	9 418	43,27 %	63,67 %
2011/12	3 996	3 545	3 831	11 213	3 181	3 593	8 566	46,65 %	69,76 %
2012/13	3 762	3 411	3 447	10 620	3 162	3 446	7 676	49,01 %	68,52 %
2013/14	3 487	3 253	3 222	9 962	2 646	3 225	7 752	44,98 %	64,93 %
2014/15	3 536	2 998	3 038	9 572	2 574	3 221	7 791	45,39 %	64,41 %
2015/16	3 342	2 977	2 793	9 112	2 381	3 050	7 709	43,35 %	63,29 %
2016/17	3 131	2 875	2 810	8 816	2 199	2 882	8 013	39,07 %	63,06 %
2017/18	3 158	2 759	2 699	8 616	2 228	2 956	8 134	38,82 %	63,01 %
2018/19	3 204	2 674	2 546	8 691	2 241	3 104	8 406	38,12 %	67,06 %
2019/20								########	0,00 %

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

Nástavbové studium

U nástavbového studia pokračuje pokles počtu přijímaných žáků do denní i ostatních forem vzdělávání. U denního studia z 1 223 žáků přijatých do 1. ročníku ve školním roce 2008/09 na 665 žáků přijatých ve školním roce 2015/16 až na 638 přijatých žáků v roce 2018/19. Podíl přijímaných do nástavbového studia klesl pod 20 % z celkového počtu absolventů oborů vzdělání s výučním listem. U tohoto typu vzdělání klesl počet úspěšných absolventů z počtu přijatých ke vzdělávání (u denní formy studia) na přibližně 25 %, což svědčí o jeho velmi nízké efektivitě.

Zkrácené studium

Školský zákon umožňuje realizovat tzv. zkrácené studium, kdy absolventi středních škol mohou během 1–2 let vzdělávání získat další kvalifikaci. Tento typ studia se v kraji úspěšně rozvíjí (viz tabulka 16). Převážná většina žáků (80 % ve školním roce 2018/19) se vzdělává v oborech vzdělání s výučním listem.

Tabulka 16 Zkrácené studium 2008–2019

	počet žáků	počet tříd	počet škol poskytujících zkrácené studium
2008/09	32	2	3
2012/13	262	10	4
2016/17	767	34	21
2017/18	754	37	20
2018/19	791	34	19
2019/20			

SWOT analýza kap. A.4.3

S – vnitřní – silné stránky

- kvalitní zázemí a stále se zlepšující vybavenost škol
- široké spektrum nabízených oborů vzdělání
- vyhovující pokrytí kraje nabídkou SŠ vzdělání
- rozvíjející se spolupráce se zaměstnavatelskou sférou a ostatními školami

W – vnitřní – slabé stránky

- nízké počty žáků, špatná naplněnost některých SŠ
- roztříštěnost oborové nabídky některých středních škol (vyučují obory vzdělání z několika skupin oborů, ale s nízkými počty žáků – dopady do odborné kvalifikace pedagogických pracovníků, vybavení škol)

O – vnější – příležitosti

- větší provázání sféry vzdělávání a trhu práce s cílem přiblížení se potřebám zaměstnavatelů
- využití kapacity SŠ napříč krajem
- příznivý demografický vývoj v následujících letech

T – vnější – hrozby

- obtížná identifikace požadavků zaměstnavatelů v regionu na lidské zdroje z hlediska oborového zaměření
- relativně vysoká míra nezaměstnanosti u absolventů ve srovnání s průměrem ČR

A.4.4 Vyšší odborné vzdělávání

V Jihomoravském kraji je v současnosti 10 vyšších odborných škol. Samostatné VOŠ jsou pouze tři, ostatní vykonávají svoji činnost pod jedním ředitelstvím se střední školou. Vývoj počtu škol po postupném slučování a průměrná velikost škol je vidět v tabulce 17. Zřizovatelem VOŠ je kraj, soukromý sektor a církve v poměru 7:2:1. Počet studentů stále klesá, což je dáno demografickým vývojem a širokou nabídkou oborů vysokých škol.

Tabulka 17 Vyšší odborné školy

	2004/05	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
počet škol	16	14	12	10	10	10	10
počet studentů	3 556	3 279	3 276	2 359	2 063	1 923	
průměrná velikost školy	222,3	234,2	273,0	235,9	206,3	192,3	0

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

Vývoj počtu žáků v jednotlivých skupinách oborů vzdělání ukazuje následující tabulka 18. Stěžejní pro vzdělávání na VOŠ je v JMK zdravotnictví, následované je veřejnosprávní činností a sociální péčí. Ostatní skupiny oborů jsou zastoupeny malými podíly.

Tabulka 18 Skupiny oborů VOŠ (všichni zřizovatelé a všechny formy)

skupina oborů	*školní rok*	2004/05	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
16	počet studentů	70	9					
	počet VOŠ	1	1					
26	počet studentů	182	126	133	76	73	69	
	počet VOŠ	1	1	1	1	1	1	
29	počet studentů	85	40					
	počet VOŠ	1	1					
31	počet studentů	15	14					
	počet VOŠ	1	1					
36	počet studentů	25						
	počet VOŠ	1						
39	počet studentů			41	27	30	26	
	počet VOŠ			1	1	1	1	
53	počet studentů	1 066	1 091	1 204	1 034	982	920	
	počet VOŠ	4	4	4	4	4	4	
63	počet studentů	213	407	447	268	184	167	
	počet VOŠ	2	3	3	3	3	3	
64	počet studentů	40	32	44				
	počet VOŠ	1	1	1				
65	počet studentů			101	68	56	52	
	počet VOŠ			1	1	1	1	
66	počet studentů		19	90	70	39	24	
	počet VOŠ		1	1	1	1	1	
68	počet studentů	1 353	976	568	298	260	233	
	počet VOŠ	3	2	2	2	2	2	
72	počet studentů	110	109	92	68	61	60	

	počet VOŠ	1	1	1	1	1	1	
75	počet studentů	269	312	428	333	282	286	
	počet VOŠ	1	2	2	2	2	2	
82	počet studentů	128	144	128	117	96	86	
	počet VOŠ	2	2	1	1	1	1	
	celkem studentů	**3 556**	**3 279**	**3 276**	**2 359**	**2 063**	**1 923**	

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

U VOŠ je dlouhodobě významný rozdíl mezi počtem přijímaných studentů a počtem absolventů o 3 roky později (u tříletých oborů). Více než 50 % přijatých uchazečů studium na škole nedokončí, což může být dáno jednak ukončením studia z prospěchových důvodů, jednak nástupem ke studiu na vysokou školu. Podrobněji v tabulce 20 za poslední tři školní roky.

Tabulka 19 Absolventi VOŠ (denní studium) 2014−2019

školní rok	**2014/15**	**2015/16**	**2016/17**	**2017/18**	**2018/19**	**2019/20**
přijatí	1 123	1 059	947	793	799	
absolventi	721	675	606	515		x
dokončí studium				45,86 %	0,00 %	

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

Za posledních 5 let poklesl počet studentů o více než 500. Průměrná naplněnost VOŠ všech zřizovatelů s ubývajícími studenty postupně klesá. Ve školním roce 2018/19 43,82 % (73 % ve školním roce 2015/16). U VOŠ zřizovaných JMK je číslo vyšší, a to 49,25 %.

Předpokládáme, že pokračujícím poklesem počtu absolventů oborů ukončených maturitní zkouškou a stabilním nebo zvyšujícím se počtem míst nabízených na vysokých školách, bude počet přijímaných na VOŠ klesat a podíl přijímaných uchazečů z populace 19letých se bude pohybovat pod 8 %.

SWOT analýza kap. A.4.4

S − vnitřní − silné stránky

- dobré uplatnění absolventů VOŠ v praxi, které je do značné míry pozitivně ovlivněno vysokým podílem praxe během studia na VOŠ
- dostatečné kapacity VOŠ zcela pokrývající poptávku po studiu

W − vnitřní − slabé stránky

- řada akreditovaných vzdělávacích programů s malým počtem studentů
- vysoký podíl studentů, kteří studium na VOŠ nedokončí

O − vnější − příležitosti

- přetrvávající zájem zaměstnavatelů o absolventy VOŠ

T − vnější − hrozby

- velmi široká nabídka bakalářských oborů vysokých škol
- velmi nízký počet žáků končících obory vzdělání s maturitní zkouškou, který bude vzhledem k demografickému vývoji pokračovat i v následujících letech
- stále nejasné postavení VOŠ v terciárním vzdělávání

A.4.5 Rovné příležitosti vzdělávání pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami[3]

Ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami díky novým právním předpisům, které se v praxi uplatňují od roku 2016, došlo k výrazným změnám. Nově jsou děti, žáci a studenti (dále také žáci) vzděláváni se zajištěním různé míry podpůrných opatření. Je upřednostňováno společné vzdělávání ve školách běžného vzdělávacího proudu před vzděláváním ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zřizovanými podle § 16 odst. 9 školského zákona. Byla posílena důležitost doporučení školských poradenských zařízení (dále také ŠPZ) do vzdělávání a jejich vymahatelnost, byla také zavedena možnost revize vyšetření a závěrů ŠPZ. I když novely právních předpisů podporující inkluzi platí poměrně krátce, již několikrát byly novelizovány tak, aby lépe vyhovovaly podmínkám praxe a další novely jsou připraveny.

Pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami je v současné době zachována nabídka různých forem vzdělávání. Liší se vzdělávacími podmínkami, které odpovídají možnostem, zájmům a potřebám určitých skupin, případně jednotlivých žáků. Vzdělávání probíhá ve dvou základních směrech, které kladou důraz na zajištění individuálních vzdělávacích potřeb všem žákům:

- směr reprezentující společné vzdělávání formou individuální nebo skupinové integrace dětí a žáků v běžných mateřských, základních a středních školách
- směr reprezentující vzdělávání ve školách zřizovaných pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zřizovanými podle § 16 odst. 9 školského zákona, zejména pro děti a žáky s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a s autismem

A.4.5.1 Integrace dětí, žáků a studentů v Jihomoravském kraji

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen žáků) je stále v popředí zájmu JMK, který vytváří odpovídající vzdělávací podmínky nejen v mateřských, základních a středních školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci zřizovatelských kompetencí Jihomoravského kraje. Podporuje i společné vzdělávání vytvářením vzdělávacích podmínek na všech stupních škol běžného typu formou individuální či skupinové integrace.

Společné vzdělávání probíhá v běžných školách individuální formou vzdělávání jednotlivých žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do tříd. Žáci jsou vzděláváni na základě doporučených podpůrných opatření např. vypracovaných individuálních vzdělávacích plánů, s podporou asistenta pedagoga, s doporučením pedagogické intervence, s doporučením předmětu speciálně pedagogické péče a řadou dalších. Skupinová forma vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá v běžných školách v samostatných třídách určených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona, v nichž se obsah a formy vzdělávání blíží způsobu vzdělávání ve školách zřizovaných pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami uvedenými v § 16 odst. 9 školského zákona.

Společné vzdělávání je podporováno za předpokladu zajištění odborné připravenosti všech učitelů včetně speciálních pedagogů, kteří v běžných školách žáky vzdělávají. Je sledována oblast materiálních podmínek (vybavení speciálně upravenými pomůckami a kompenzačními pomůckami), bezbariérovost

[3] V kapitole jsou pro lepší výstižnost používány termíny individuální či skupinová integrace, i když se terminologie podle nových právních předpisů změnila. Jde v podstatě o společné vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných školách.

škol a potřeba zabezpečení podpůrné služby žákům pomocí pedagogické asistence. Stejně tak jsou na školách podporována školní poradenská pracoviště, v nichž jsou vytvářeny pozice školního psychologa a školního speciálního pedagoga.

Podpůrná opatření dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami do škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona (k individuální či skupinové integraci do běžných škol) doporučují příslušná školská poradenská zařízení, tedy pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra všech zřizovatelů. Tato zařízení sledují proces společného vzdělávání na jednotlivých školách, poskytují metodické vedení a konzultace učitelům i rodičům dětí, podílejí se na sledování individuálních vzdělávacích plánů a v některých případech poskytují zápůjčky pomůcek.

Z následujících tabulek je zřejmý vývoj počtu individuálně i skupinově integrovaných dětí a žáků ve školách běžného vzdělávacího proudu.

Tabulka 20 Individuální integrace MŠ, ZŠ a SŠ

školní rok	**2008/09**				**2012/13**			
druhy zdravotního postižení	**MŠ**	**ZŠ**	**SŠ a VOŠ**	**celkem**	**MŠ**	**ZŠ**	**SŠ a VOŠ**	**celkem**
mentální postižení	14	93	0	107	41	149	10	200
sluchové postižení	2	51	0	53	8	52	12	72
zrakové postižení	13	28	0	41	8	33	11	52
s vadami řeči	14	12	0	26	24	38	0	62
tělesné postižení	12	93	1	106	22	112	13	147
souběžné postižení více vadami	12	14	0	26	14	38	2	54
s vývojovými poruchami učení	0	944	0	944	0	1116	12	1128
s vývojovými poruchami chování	11	88	0	99	54	373	1	428
autismus	11	48	0	59	45	148	7	200
celkem	**89**	**1 371**	**1**	**1 461**	**216**	**2059**	**68**	**2343**
školní rok	**2016/17**				**2017/18**			
druhy zdravotního postižení	**MŠ**	**ZŠ**	**SŠ a VOŠ**	**celkem**	**MŠ**	**ZŠ**	**SŠ a VOŠ**	**celkem**
mentální postižení	44	206	36	286	45	214	41	300
sluchové postižení	12	59	17	88	16	53	15	84
zrakové postižení	9	31	10	50	12	27	16	55
se závažnými vadami řeči*	44	126	0	170	56	218	3	277
tělesné postižení	19	125	20	164	24	122	28	174
souběžné postižení více vadami	37	41	2	73	39	180	10	229
se závažnými poruchami učení*	0	1 669	154	1 823	0	3 121	586	3 707
se závažnými poruchami chování*	72	925	9	1 006	84	1227	49	1 360
autismus	127	333	42	502	114	356	53	523
celkem	**364**	**3 508**	**290**	**4 162**	**390**	**5 518**	**801**	**6 709**

školní rok	2018/19				2019/20			
druhy zdravotního postižení	**MŠ**	**ZŠ**	**SŠ a VOŠ**	**celkem**	**MŠ**	**ZŠ**	**SŠ a VOŠ**	**celkem**
mentální postižení	51	229	64	344				
sluchové postižení	20	63	21	104				
zrakové postižení	18	35	20	73				
se závažnými vadami řeči	94	362	13	469				
tělesné postižení	33	129	30	192				
souběžné postižení více vadami	23	165	14	202				
se závažnými poruchami učení	0	5580	1413	6 993				
se závažnými poruchami chování	108	1840	150	2 098				
autismus	127	402	76	605				
celkem	**474**	**8 805**	**1801**	**11 080**				

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

* Od roku 2016/17 jsou ve výkazech uváděny kategorie postižení jako závažné.

Pozn.: Kategorie zdravotního postižení jsou uváděny podle statistických výkazů školního roku 2016/17

Z celkových počtů individuálně integrovaných žáků je zřejmé, že postupně dochází k nárůstu integrovaných žáků v běžných školách. Plynulý nárůst integrovaných žáků byl spojen s vyššími počty žáků, kteří přicházeli do základního školství, navíc se v té době vykazovali pouze žáci tzv. se zvýšenými výdaji na vzdělávání. Vysoký meziroční nárůst integrovaných žáků v základních školách od školního roku 2016/17 (od doby, kdy vstoupily v platnost nové právní předpisy související s inkluzí), je způsoben změnou v doporučování podpůrných opatření školskými poradenskými zařízeními. Ve výkaznictví se objevují všichni žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. K výraznějšímu nárůstu počtu integrovaných žáků dochází v případě žáků s mentálním a tělesným postižením. K velmi výraznému nárůstu došlo v případě integrací žáků se závažnými vývojovými poruchami učení a chování a také žáků s autismem.

Tabulka 21 Skupinová integrace MŠ a ZŠ

školní rok	2008/09				2012/13			
druhy zdravotního postižení	**MŠ počet tříd**	**MŠ počet dětí**	**ZŠ počet tříd**	**ZŠ počet žáků**	**MŠ počet tříd**	**MŠ počet dětí**	**ZŠ počet tříd**	**ZŠ počet žáků**
mentální postižení	0	2*	20	172	0	6*	19	146
sluchové postižení	0	2*	0	0	0	1*	0	1*
zrakové postižení	0	2*	0	0	0	0	0	0
vady řeči	34	434	4	42	41	536	2	22
tělesné postižení	0	4*	0	0	0	2*	0	1*
souběžné postižení více vadami	1	4	0	1*	1	5	2	11
vývojové poruchy učení	0	0	62	781	0	0	47	488
vývojové poruchy chování	0	1*	0	0	0	3*	0	10*
autismus	0	4*	1	9	0	3*	1	19
celkem	**35**	**453**	**87**	**1 005**	**42**	**556**	**71**	**699**

	2016/17				2017/18			
druhy zdravotního postižení	**MŠ počet tříd**	**MŠ počet dětí**	**ZŠ počet tříd**	**ZŠ počet žáků**	**MŠ počet tříd**	**MŠ počet dětí**	**ZŠ počet tříd**	**ZŠ počet žáků**
mentální postižení	0	8*	19	126	0	7*	19	108
sluchové postižení	0	2*	0	4*	0	2*	0	2*
zrakové postižení	0	1*	0	0	0	1*	0	1*
se závažnými vadami řeči**	47	607	4	52	46	565	5	54
tělesné postižení	0	0	0	2*	0	2*	0	2*
souběžné postižení více vadami	1	6	1	19*	1	6	2	42
se závažnými poruchami učení**	0	0	41	358	0	0	32	308
se závažnými poruchami chování**	0	8*	1	25*	0	3*	2	21
autismus	0	10*	0	33*	0	9*	0	17*
celkem	**48**	**642**	**66**	**619**	**47**	**595**	**60**	**555**

	2018/19				2019/20			
druhy zdravotního postižení	**MŠ počet tříd**	**MŠ počet dětí**	**ZŠ počet tříd**	**ZŠ počet žáků**	**MŠ počet tříd**	**MŠ počet dětí**	**ZŠ počet tříd**	**ZŠ počet žáků**
mentální postižení	0	5*	20	103			21	
sluchové postižení	0	2*	0	1*			0	
zrakové postižení	0	1*	0	1*			0	
se závažnými vadami řeči**	46	599	4	41*			3	
tělesné postižení	0	0	0	1*			0	
souběžné postižení více vadami	0	2*	1	40			1	
se závažnými poruchami učení**	0	0	28	246			25	
se závažnými poruchami chování**	0	0	2	26*			1	
autismus	0	9*	0	17*			0	
celkem	**46**	**618**	**55**	**476**			**51**	

* Tyto děti byly individuálně integrovány ve zbývajících třídách pro děti se zdravotním postižením, v tabulce jsou rozděleny podle druhu postižení.

** Od roku 2016/17 jsou ve výkazech uváděny kategorie postižení jako závažné

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.09.)

Pozn.: Kategorie zdravotního postižení jsou uváděny podle statistických výkazů školního roku 2016/17.

Celkový počet žáků se ve skupinové integraci v případě MŠ od roku 2008/09 do roku 2016/17 do postupně zvyšoval. V roce 2017/18 došlo k mírnému poklesu počtu dětí o jednu třídu. V roce 2018/19 dochází k nárůstu počtu dětí, ale ke snížení počtu tříd. Výše uvedené počty se týkají především dětí se závažnými vadami řeči. Tento nárůst je způsobený jednak nárůstem dětí se závažnými vadami řeči, kterým v běžně naplněných třídách mateřských škol není možné zajistit odpovídající vzdělávání s podpůrnými opatřeními. Třídy jsou lépe naplňovány. V období let 2008/09 – 2016/17 došlo k převodu mateřských škol zřizovaných pro žáky se závažnými vadami řeči z kraje na obec. Tím se zvýšil počet tříd ve skupinové integraci v běžných mateřských školách.

V případě základních škol došlo celkově k postupnému snížení počtu tříd i žáků. V jednotlivých typech zdravotního postižení však dochází k rozdílům, které jsou patrny ve výše uvedené tabulce. Výrazně se snížily počty žáků ve třídách zřizovaných pro žáky se mentálním postižením, což koresponduje s navýšením počtu žáků s mentálním postižením v individuální integraci. Výrazně se snížily počty tříd a žáků ve třídách s vývojovými poruchami učení.

SWOT analýza kap. A.4.5.1

S − vnitřní − silné stránky

- ochota škol žáky s postižením přijímat a vytvářet podmínky pro úspěšné společné vzdělávání
- v případě pozitivní integrace posílení prestiže školy
- začlenění žáků do běžných kolektivů škol
- ochota pedagogů vzdělávat se v oblasti inkluzivní pedagogiky

W − vnitřní − slabé stránky

- demografický vývoj – předpokládaný nárůst počtu žáků, v početných třídách obtížná integrace
- nedostatečné odborné vzdělání a zkušenosti pedagogických pracovníků se vzděláváním žáků se zdravotním postižením
- vysoké počty žáků ve třídách se zvyšujícím se poměrem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- vysoký podíl administrativních činností spojených se společným vzděláváním, přetížení pedagogických pracovníků

O − vnější − příležitosti

- vytvoření podmínek pro společné vzdělávání v běžných školách
- zvýšení odborné kvalifikace pedagogických pracovníků studiem speciální pedagogiky
- vybavení škol kompenzačními pomůckami, které lze využít i pro vzdělávání dalších žáků
- snížení administrativních činností zejména spojených s inkluzí

T − vnější − hrozby

- v případě neúspěšné integrace poškození žáka
- při nedostatečném odborném vzdělání pedagogických pracovníků hrozí nezvládnutí poskytování speciálních vzdělávacích potřeb žákům
- při překročení kapacity tříd školy k integraci žáků hrozí nezvládnutí vzdělávání
- snížení zájmu o práci pedagogů při současném vysokém počtu dětí ve třídách a zvyšujících se počtech integrovaných dětí
- ohrožení kvality poskytovaného vzdělávání
- normativní financování, které dostatečně nepokrývá zajištění speciálně pedagogické péče

A.4.5.2 Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami

Společné vzdělávání, které bylo podpořeno novelou školského zákona od roku 2016, má dopady do vzdělávání v segmentu školství, které se věnuje dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Přesto, že došlo k úbytku dětí a žáků v těchto školách a současně také ke snížení celkového počtu příspěvkových organizací, které se věnují této oblasti vzdělávání, dá se říci, že se v Jihomoravském kraji podařilo udržet kapacity pro vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Pouze v případě autismu a závažných poruch chování bude v budoucnu potřeba přijmout opatření směrem k rozšíření vzdělávacích kapacit.

Na území Jihomoravského kraje působí celkem 31 škol pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, z toho 29 zřizuje Jihomoravský kraj a dvě MŠMT. Školy vykonávají převážně činnost mateřské školy a základní školy, případně základní školy speciální, v některých případech také činnost střední školy většinou jako praktické školy jednoleté nebo dvouleté.

Tabulka 22 počet příspěvkových organizací zřizovaných Jihomoravským krajem

Školní rok	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
počet příspěvkových organizací zřizovaných Jihomoravským krajem	39	36	32	32	29	29

Zdroj: *Statistické výkazy škol (vždy ke 30.09.)*

Školy pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami ovlivňují inkluzivní trendy. V těchto školách postupně dochází ke změně klientely směrem k dětem a žákům se závažným postižením, kteří vyžadují zvýšená podpůrná opatření personálního i materiálního charakteru. Děti a žáci s lehčími formami postižení přecházejí do vzdělávání na běžných školách. V důsledku těchto trendů pokračovala v minulém období optimalizace škol pro děti a žáky se SVP. Zatímco v roce 2008/2009 Jihomoravský kraj zřizoval 39 příspěvkových organizací, v roce 2018/2019 je jich jen 29. Z důvodu snižujících se počtů dětí a žáků ve školách zřizovaných pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami došlo u některých škol ke sloučení do dostatečně velkých, personálně i materiálně vhodně vybavených institucí.

Činnost mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (dále také se SVP) vykonává 17 příspěvkových organizací, 15 zřizuje Jihomoravský kraj, pouze jedna z nich vykonává činnost samostatné mateřské školy, jedna příspěvková organizace provozuje třídy při fakultní nemocnici a dvě příspěvkové organizace vykonávají činnost mateřské školy při dětských léčebnách. MŠMT zřizuje v Jihomoravském kraji dvě příspěvkové organizace pro děti se SVP, které vykonávají také činnosti mateřských škol.

Počty dětí se SVP v MŠ zřizovaných Jihomoravským krajem uvádí následující tabulka.

Tabulka 23 Počty dětí se SVP v MŠ

školní rok / **druhy zdravotního postižení**	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
mentální postižení	55	39	32	25	28	
sluchové postižení	21	25	17	14	22	
zrakové postižení	17	18	17	19	18	
závažné vady řeči*	134	83	80	75	75	
tělesné postižení	21	18	13	19	25	
souběžné postižení více vadami	76	71	70	61	51	
závažné vývojové poruchy*	5	2	10	12	3	
autismus	29	66	88	92	93	
při zdravotnickém zařízení	218	214	200	148	149	
bez zdravotního znevýhodnění	35	9	0	0	0	
celkem	**611**	**545**	**527**	**465**	**464**	

** Od roku 2016/17 jsou ve výkazech uváděny kategorie postižení jako závažné.*

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy ke 30.09.)

V mateřských školách zřizovaných pro děti se SVP dochází meziročně k postupnému úbytku dětí s mentálním postižením, se závažnými vadami řeči a se souběžným postižením více vadami. Došlo ale k trojnásobnému nárůstu dětí s autismem. Je otázkou, do jaké míry se výkaznictví dětí se souběžným postižením více vadami posunulo směrem k autismu. Došlo také ke snížení kapacity mateřských škol při zdravotnických zařízeních, a to tím, že Jihomoravský kraj jako zřizovatel činnost MŠ při nemocnicích (s ohledem na výrazné snížení délky léčby malých pacientů a tím i pobytu dětí) utlumil.

Dále Jihomoravský kraj zřizuje 28 příspěvkových organizací, které vykonávají činnost základní školy pro žáky se SVP, z toho jedna příspěvková organizace provozuje třídy při fakultní nemocnici a tři příspěvkové organizace vykonávají činnost základní školy při dětských léčebnách. Na území Jihomoravského kraje zřizuje MŠMT pouze tři příspěvkové organizace pro žáky se SVP, které vykonávají činnost základní školy.

Počty žáků se SVP v ZŠ zřizovaných Jihomoravským krajem uvádí následující tabulka.

Tabulka 24 Počty žáků se SVP v ZŠ

školní rok **druhy zdravotního postižení**	**2008/09**	**2012/13**	**2016/17**	**2017/18**	**2018/19**	**2019/20**
mentální postižení	1 798	1 039	725	624	576	
sluchové postižení	87	60	44	38	33	
zrakové postižení	3	1	0	0	0	
závažné vady řeči**	50	46	65	54	47	
tělesné postižení	34	24	24	18	16	
souběžné postižení více vadami	441	397	365	450	485	
závažné vývojové poruchy učení**	7	24	21	18	16	
závažné vývojové poruchy chování**	39	69	130	146	176	
autismus	110	199	311	306	300	
při zdravotnickém zařízení	337	295	320	259	252	
bez zdravotního znevýhodnění	22	101	15	13	48*	
celkem	**2 928**	**2 255**	**2 020**	**1 926**	**1 949**	

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy ke 30.09.)

**nevykázaní žáci podle druhu zdravotního postižení (znevýhodnění) – nebylo k dispozici navazující doporučení PPP nebo SPC*

*** Od roku 2016/17 jsou ve výkazech uváděny kategorie postižení jako závažné.*

V základních školách zřizovaných pro děti se SVP se výrazně, více než trojnásobně, snížil počet žáků s mentálním postižením. Snížil se také počet žáků se sluchovým postižením. Došlo k navýšení počtu žáků se souběžným postižením více vadami. Stejně tak jako u mateřských škol došlo k trojnásobnému nárůstu žáků s autismem. V oblasti závažných poruch chování došlo k markantnímu, téměř 4,5násobnému navýšení počtu žáků. I v případě základních škol při zdravotnických zařízeních došlo ke snížení kapacity základních škol, kdy Jihomoravský kraj jako zřizovatel činnost ZŠ při nemocnicích (s ohledem na výrazné snížení délky léčby pacientů a tím i pobytu žáků) utlumil.

Jihomoravský kraj zřizuje i 14 příspěvkových organizací, které vykonávají činnost střední školy pro žáky se SVP, z toho 12 škol vyučuje obory vzdělání Praktická škola. Další 4 střední školy pro žáky se SVP zřizuje na území kraje MŠMT.

Počty žáků se SVP v SŠ zřizovaných Jihomoravským krajem uvádí následující tabulka.

Tabulka 25 Počty žáků se SVP v SŠ

Školní rok druhy zdravotního postižení	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
mentální postižení	1 798	1 039	725	624	576	
sluchové postižení	87	60	44	38	33	
zrakové postižení	3	1	0	0	0	
závažné vady řeči**	50	46	65	54	47	
tělesné postižení	34	24	24	18	16	
souběžné postižení více vadami	441	397	365	450	485	
závažné vývojové poruchy učení**	7	24	21	18	16	
závažné vývojové poruchy chování**	39	69	130	146	176	
autismus	110	199	311	306	300	
při zdravotnickém zařízení	337	295	320	259	252	
bez zdravotního znevýhodnění	22	101	15	13	48*	
celkem	**2 928**	**2 255**	**2 020**	**1 926**	**1 949**	

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy ke 30.09.)

*Pozn.: *nevykázaní žáci podle druhu zdravotního postižení – nebylo k dispozici navazující doporučení PPP nebo SPC*

**Od roku 2016/17 jsou ve výkazech uváděny kategorie postižení jako závažné

Z tabulky je patrný postupný nárůst počtu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve středních školách, kromě skokového poklesu ze září 2017 do září 2018, který vnímáme jako důsledek zavedení společného vzdělávání a rediagnostik.

Výrazně se snižuje počet žáků s mentálním postižením a s tělesným postižením. Naopak dochází k nárůstu počtu žáků se souběžným postižením více vadami, se závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování a s autismem.

Mimořádně nadaní žáci

Nadaní a mimořádně nadaní jedinci tvoří specifickou a zároveň vnitřně poměrně různorodou skupinu. Jejich vzdělávací potřeby se v různé míře a různým způsobem odlišují od vzdělávacích potřeb běžných dětí a žáků. Pro naplnění vzdělávacích potřeb a potenciálu každého mimořádně nadaného jednotlivce je nezbytné vytvořit ucelený soubor podmínek, které jsou vzájemně synergicky propojeny a působí dlouhodobě. Proto je důležité, kromě individuální práce s každým mimořádně nadaným dítětem a žákem, rozvíjet systém podpory nadání a péče o nadané na strategické a koncepční úrovni.
Počty vykazovaných žáků s mimořádným nadáním jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 26 Počty nadaných dětí a žáků v JMK

	MŠ	ZŠ	SŠ
2008/09	–	–	–
2012/13	–	–	–
2016/17	3	220	24

2017/18	6	361	52
2018/19	2	390	53
2019/20	3		

Pozn: - nesledováno

Zdroj: Statistické výkazy vždy k 30.09.

Zatímco vyšší počet žáků s mimořádným nadáním je uváděn u základních škol, ve středních školách je počet cca 7x nižší. Otázkou také je, do jaké míry jsou žáci s mimořádným nadáním vykazováni ve statistických výkazech, protože z výkazů školských poradenských zařízení vyplývají podstatně vyšší počty diagnostikovaných žáků s mimořádným nadáním.

Žáci s odlišným mateřským jazykem – žáci cizinci

Tabulka 27 Počet dětí a žáků cizinců v JMK

	MŠ		ZŠ		SŠ		**celkem**		**součet**
	z EU	mimo EU	z EU	mimo EU	z EU	mimo EU	**z EU**	**mimo EU**	
2008/09	61	226	291	777	162	391	**518**	**1 399**	**1 917**
2012/13	113	302	391	789	220	528	**736**	**1 625**	**2 361**
2016/17	208	490	527	998	261	524	**1 012**	**2 016**	**3 028**
2017/18	228	534	596	1 097	272	544	**1 113**	**2 182**	**3 295**
2018/19	278	569	615	1 202	291	596	**1 201**	**2 375**	**3 576**
2019/20	327	612					**327**	**612**	**939**

Zdroj: Statistické výkazy vždy k 30.09.

Graf 8 Počet dětí a žáků cizinců v JMK (2008 – 2019)

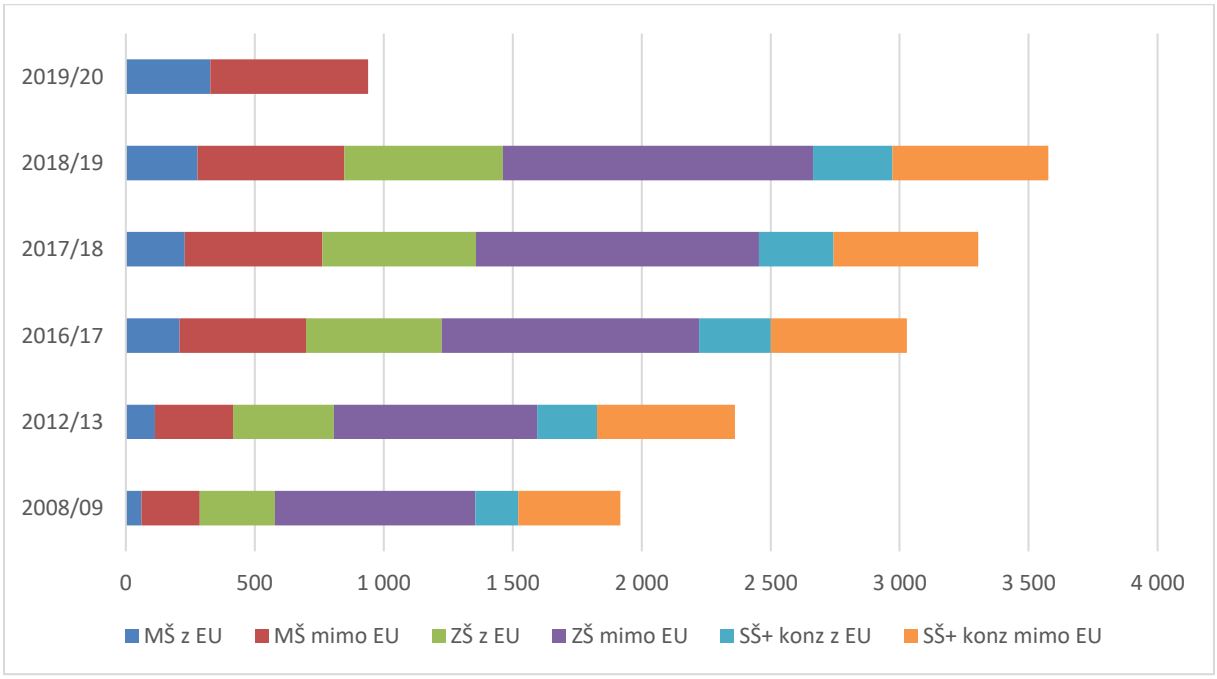

Žáci s odlišným mateřským jazykem – žáci – cizinci představují kategorii žáků se SVP, kterou je s ohledem na její narůstající tendenci, potřeba podporovat. Počty dětí a žáků uvádí předchozí tabulka.

Oproti roku 2008/09 se v roce 2019/20 celkový počet žáků – cizinců zvýšil téměř o 1700. Nejvyšší počet dětí, žáků -cizinců pochází z Ukrajiny, Vietnamu a ze Slovenska.

SWOT analýza kap. A.4.5.2

S − vnitřní − silné stránky

- vysoká kvalifikovanost a odbornost pedagogických pracovníků s praxí, kteří jsou ochotni se dále vzdělávat v nových přístupech ve vzdělávání dětí a žáků se SVP
- kvalitní materiální a technické vybavení škol
- zajištění asistentů pedagoga u žáků s těžkým zdravotním postižením (znevýhodněním)
- dostatečné kapacity škol pro děti a žáky se SVP (kromě dětí a žáků s autismem a se závažnými poruchami chování)
- zavedený Program podpory nadaných studentů JMK
- vysoký počet účastníků v školních soutěžích v rámci celého kraje a dosahované výborné výsledky na úrovni celostátních kol

W − vnitřní − slabé stránky

- potřeba posílení DVPP v oblasti vzdělávání dětí a žáků s potřebou míry podpůrných opatření
- výrazný úbytek žáků ve školách, vzdělávání žáků s různým typem zdravotního postižení (znevýhodnění) v rámci jedné školy
- výrazný nárůst žáků se závažnými poruchami chování v kombinaci s duševním onemocněním a s autismem
- nedostatečná podpora nadaným žákům ze strany pedagogických pracovníků škol

O − vnější − příležitosti

- zaměření DVPP na míry podpůrných opatření
- v návaznosti na zavedení míry podpůrných opatření zefektivnit systém vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením včetně odpovídající diagnostiky
- systémové zajištění odpovídající personální podpory ve školách pro žáky se SVP – školní psycholog, školní speciální pedagog, pedagogická intervence
- systémová podpora dětí a žáků s duševním onemocněním
- posílení odborné kompetence asistentů pedagoga a zajištění jejich metodického vedení
- podpora mezirezortní spolupráce MŠMT s MZ a MPSV při zajištění vzdělávání dětí a žáků s nejtěžšími formami postižení (zajištění zdravotnických úkonů a osobní asistence) ve školách
- podpora mezirezortní spolupráce při vzdělávání dětí a žáků s nejtěžšími formami postižení zřízením denních nebo týdenních stacionářů, kde by byly zajištěny zdravotnické a sociální potřeby včetně školských služeb
- zavedení plošného prescreeningu na pomoc identifikace nadaných a mimořádně nadaných žáků

T − vnější − hrozby

- snížení kvality vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením (znevýhodněním) v důsledku nedostatečné připravenosti běžných škol na společné vzdělávání včetně absence kvalifikovaných speciálních pedagogů, finančního a materiálního zajištění
- snížení kvality vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením (znevýhodněním) v důsledku neschopnosti zajištění odpovídající zdravotnické a sociální péče

- neudržení dostatečných vzdělávacích kapacit pro děti a žáky se zdravotním postižením (znevýhodněním), postupný zánik škol
- absence mezirezortní spolupráce MŠMT s MZ a MPSV při zajištění vzdělávání dětí a žáků s nejtěžšími formami postižení (zajištění zdravotnických úkonů a osobní asistence)
- absence mezirezortní spolupráce MŠMT, MZ a MPSV při vzdělávání dětí a žáků s nejtěžšími formami postižení v režimu školy, kteří potřebují k zajištění svých zdravotnických a sociálních potřeb režim denních nebo týdenních stacionářů – nedostatečné kapacity zdravotnických a sociálních zařízení pro tyto děti a žáky
- vzhledem k těžkým stupňům postižení dětí a žáků ve školách není vyřešena odpovídající personální podpora – školní psycholog, školní speciální pedagog, pedagogická intervence

A.4.5.3 Vzdělávání dětí, žáků a studentů ohrožených sociálním vyloučením

Prioritou pro tuto skupinu dětí, žáků a studentů bude zvýšení dostupnosti a kvality předškolního vzdělávání a rané péče. Na základě dlouhodobých zkušeností je prokázáno, že pokud je dětem věnována dostatečná včasná péče, mají šanci být úspěšné v dalších etapách vzdělávání. Včasná péče je zvlášť důležitá u přípravy dětí ohrožených sociálním vyloučením. Kvalifikovaná výchova a vzdělávání dětí od velmi raného věku eliminuje nedostatky, které si děti přinášejí z rodiny a má pro zlepšení vyhlídek dítěte uspět v následném vzdělávacím procesu mimořádný význam. S ohledem na význam předškolního vzdělávání pro osobnostní a sociální vývoj dítěte je potřebné vyrovnávat jejich šance a usnadňovat vstup do základního vzdělávání prostřednictvím povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání, v místech s nedostatečnou kapacitou MŠ možnost navštěvovat přípravné třídy základních škol.

Základním předpokladem fungujícího vzdělávacího systému je jeho dobrá dostupnost a prostupnost všech stupňů škol pro všechny společenské skupiny. Stejně tak je třeba omezovat formální diferenciace vzdělávacích cest na nižších stupních vzdělávání a podporovat rovné šance pro přechod do sekundárního i terciárního vzdělávání. Pro předcházení předčasným odchodům ze vzdělávání je nutné zajistit podporu dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (především ohrožených sociálním vyloučením) v období přechodů mezi jednotlivými stupni vzdělávání. U dětí z lokalit ohrožených sociálním vyloučením je předčasný odchod z primárního vzdělávání v rámci hlavního vzdělávacího proudu přibližně třináctkrát častější, než je celostátní průměr.

Jedním z významných podpůrných opatření je asistent pedagoga. Pedagogická asistence dětí a žáků ohrožených sociálním vyloučením v podmínkách práce v mateřských i základních školách je důležitým opatřením, které podporuje jejich schopnost učit se. V součinnosti s dalšími pedagogy asistent pedagoga napomáhá při řešení výukových a výchovných obtíží s dítětem a žákem, a tak tvoří nezbytnou součást celého vzdělávacího procesu. Na základě dlouhodobých zkušeností se asistent pedagoga významně podílí na školní úspěšnosti dětí a žáků v hlavním vzdělávacím proudu.

Významná je i podpora projektového řešení zaměřeného na nastavení podmínek rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny. Patří k nim:

- podpora vzdělávání dětí a žáků v obcích s lokalitami sociálně vyloučenými
- podpora projektů, které napomohou snižování předčasného ukončení vzdělávání
- projekty na podporu práce s rodinami dětí a žáků ohrožených sociálním vyloučením, ale také projekty s aktivitami pro motivované žáky ohrožené sociálním znevýhodněním

- projekty na podporu žáků při přechodu mezi jednotlivými stupni vzdělávání

SWOT analýza kap. A.4.5.3

S − vnitřní − silné stránky

- materiální a technické vybavení škol
- systematická dotační politika v oblasti národnostních menšin na krajské úrovni
- podpora školních poradenských pracovišť přímo na školách ze strany vedení škol
- ochota vedení škol vytvářet podmínky pro vzdělávání pedagogických pracovníků

W − vnitřní − slabé stránky

- nedostatečné kapacity mateřských škol pro děti ohrožené sociálním vyloučením
- nedostatečné odborné vzdělání a zkušenosti velké části pedagogických pracovníků se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- velmi obtížná spolupráce s některými rodinami ohroženými sociálním vyloučením
- dosavadní nedostatečná mezirezortní spolupráce v oblasti sociálně vyloučených lokalit
- přetížení pedagogických pracovníků
- neochota některých škol (vedení škol, pedagogických pracovníků) vytvářet podmínky pro žáky se SVP ve škole

O − vnější − příležitosti

- v návaznosti na zavedení příslušných stupňů podpůrných opatření zefektivnit systém vzdělávání dětí a žáků ohrožených sociálním vyloučením včetně odpovídající diagnostiky
- kvalifikovanost pedagogů umožní řešit projekty zaměřené zejména na rovné příležitosti ve vzdělávání pro všechny
- posílení odbornosti asistentů pedagoga včetně jejich metodického vedení
- osvětová činnost terénních pracovníků v rodinách ohrožených sociálním vyloučením
- dostatečné posílení poradenského systému včetně systémového ukotvení obsazení školních poradenských pracovišť, vytvoření norem pro personální a výkonové zabezpečení jejich činnosti

T − vnější – hrozby

- nedostatek asistentů pedagoga
- nedostatek kompetentních terénních pracovníků
- při nedostatečném odborném vzdělání pedagogických pracovníků hrozí nezvládnutí poskytování speciálních vzdělávacích potřeb žákům
- spádovost škol, vytváření romských tříd

A.4.6 Ústavní a ochranná výchova a preventivně výchovná péče; dětské domovy

Ústavní a ochranná výchova a preventivně výchovná péče

V Jihomoravském kraji je zřízeno více typů zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Nejpočetnějšími jsou dětské domovy (dále také DD), které jsou zřizovány jako samostatná školská zařízení nebo jako školská zařízení při školách pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Všechny DD jsou zřizovány Jihomoravským krajem. Dalšími zařízeními jsou dva diagnostické ústavy, z nichž jeden je určen pro děti a jeden pro mládež. Oba diagnostické ústavy sídlí v Brně a jsou zřizovány MŠMT. Na území kraje působí také tři výchovné ústavy a jeden DD se školou (jako součást jednoho z výchovných ústavů). I tato zařízení jsou zřizována MŠMT. Do roku 2017 působil v kraji jeden soukromý výchovný ústav, tento však v uvedeném roce ukončil svoji činnost.

Dětské domovy

V Jihomoravském kraji v současné době působí 12 dětských domovů. Z toho je deset DD samostatných, dva jsou zřizovány jako součást škol pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
Všechna zařízení prošla během několika posledních let významným vývojem. Po převzetí zřizovatelských kompetencí k DD z MŠMT (v roce v 2001/02) zřizoval JMK celkem 14 zařízení, kde probíhal výkon ústavní výchovy. Tato zařízení byla typově různorodá, ústavní výchova probíhala nejen v DD, ale i na internátech bývalých „zvláštních nebo pomocných škol". Podmínky pro děti nebyly vždy vyhovující, proto postupně docházelo ke stavebním úpravám. V souladu se zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, byla všechna zařízení stavebně, provozně i personálně upravena na podmínky dětského domova rodinného typu. U těch zařízení, kde to nebylo možné, došlo postupně k jejich opuštění. V souladu s potřebami regionu byl zřízen DD při škole pro děti žáky se zdravotním postižením v Ivančicích, který se zaměřil zejména na sluchově postižené děti. V současné době působí při školách pouze 2 dětské domovy, a to u škol s dětmi a žáky s nejtěžšími druhy postižení. I zde je činnost školy po všech stránkách včetně stavební zásadně oddělena od činnosti DD.

Vývoj počtu dětských domovů, lůžkové kapacity a počty umístěných dětí od roku 2004/05 je uveden v tabulce č. 28. Celková kapacita se v průměru snížila, DD jsou organizovány jako zařízení rodinného typu s odděleným provozem jednotlivých rodinných skupin. Děti se z velké části starají o domácnost – podílejí se na nákupu, vaření, úklidu a jiných běžných činnostech. Jsou vedeny k tomu, aby byly v životě samostatné, odpovědné, velký důraz je kladen na jejich vzdělání. Zároveň se zařízení snaží podporovat vztahy dětí s biologickou rodinou, výrazně spolupracují s OSPOD.

Tabulka 28 Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy – dětské domovy

	2004/05	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
počet školských zařízení pro výkon ÚV zřizovaných JMK	15	14	13	12	12	12	12
počet lůžek	385	397	365	349	349	349	342
počet umístěných dětí	355	339	323	305	313	320	
průměrná naplněnost	92 %	85 %	88 %	87 %	90 %	92 %	

Zdroj: statistické výkazy škol (vždy k 30.10.)

Počet umístěných dětí v DD v Jihomoravském kraji je v posledních letech poměrně stálý. Z dlouhodobého hlediska je zaznamenán mírný pokles. Tomu odpovídá i celková kapacita zařízení, která se rovněž mírně snížila. Do DD jsou umísťovány děti s vyšším věkovým průměrem. Část lůžkové kapacity DD je obsazována tzv. „nezaopatřenými zletilými osobami", tedy dětmi, které zůstávají v zařízení ubytovány i po skončení ústavní výchovy na základě smlouvy se zařízením a studiem si dokončují přípravu na své budoucí povolání.

Vysoké procento dětí tvoří děti se zdravotním postižením. Tento údaj je poměrně stabilní a pohybuje se okolo 40 % umístěných dětí včetně nezaopatřených zletilých osob. V tabulce jsou uvedeny pouze děti s těžšími formami postižení (dle §16, odst. 9 školského zákona), diagnostikované školským poradenským zařízením. Přibývá dětí se závažnými výchovnými, sociálními a zdravotními problémy, zejména dětí s psychiatrickými diagnózami. Na této skutečnosti se podílí častější umísťování méně problémových dětí a dětí mladšího věku do náhradní rodinné péče (zejména pěstounské péče na

přechodnou dobu) a v neposlední řadě snaha dotčených orgánů o neumísťování dětí v zařízeních sociální péče.

Tabulka 29 Přehled zdravotních postižení dětí v dětských domovech

	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
mentální postižení	138	95	87	69	69	
sluchové postižení	5	6	1	1	1	
zrakové postižení	2	3	0	0	0	
tělesné postižení	0	0	1	1	1	
vady řeči	9	14	2	0	3	
poruchy chování a učení	23	18	28	28	25	
souběžné postižení více vadami	3	3	19	15	17	
autismus (PAS)	2	4	6	5	5	
počet dětí se ZP celkem	182	143	144	119	121	
počet dětí v DD celkem	339	323	305	313	320	
% dětí se ZP z celkového počtu dětí v DD	54 %	44 %	47 %	38 %	38 %	

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.10.)

Negativním jevem, který v poslední době zařízení zaznamenávají, je častější příchod nebo opakovaný návrat dětí z pěstounské péče na přechodnou dobu, kdy nebyla po jejím skončení nalezena jiná vhodná forma následné péče (pěstounská péče, adopce, aj.). Často se jedná o sourozenecké skupiny.

Před odchodem dětí do samostatného života pomáhají zařízení s výběrem případného zaměstnání a zajištění bydlení. S dětmi pak zůstávají po jejich odchodu nadále v kontaktu a zajímají se o jejich další osud.

DD v Jihomoravském kraji reflektují změny, které se týkají oblasti náhradní výchovné péče, zejména podpory jiných forem péče než formy institucionální. V oblasti problematiky náhradní rodinné péče je patrná snaha o hledání ideálního koncepčního řešení. Stále se však projevuje meziresortní roztříštěnost. Zároveň se potýkají k s mnoha problémy, z nichž některé vnímají jako následek přijetí nového občanského zákoníku - např. nepřehledná situace v umísťování dětí nebo chybějící diagnostika přijímaných dětí apod. V mnoha oblastech však došlo k pozitivním změnám. Byly přijaty standardy péče o děti v zařízeních, která se zařízení snaží naplňovat. Pracovníci zařízení si zvyšují svoji odbornost, tak, aby byli schopni individuálně pracovat se všemi umístěnými dětmi s ohledem na jejich zdravotní postižení, psychickou symptomatiku a rovněž odchylky v osobnostním vývoji dětí, dané zejména jejich životní historií. Ve všech dětských domovech je dostupná psychologická péče (formou zaměstnání psychologa nebo zajištěním psychologické péče formou služby), hrazená z prostředků zřizovatele. Dětské domovy mohou rovněž nově využít služeb etopedické péče v zařízení (rovněž hrazené z prostředků zřizovatele).

SWOT analýza kap. A.4.6

S − vnitřní − silné stránky

- kvalitní zázemí a vybavenost školských zařízení pro výkon ÚV, převažují zařízení s nízkou kapacitou, která umožňuje optimální provoz rodinných skupin
- stabilní personální obsazení zařízení, kvalifikovanost pedagogických pracovníků
- individuální podpora zájmů a zaměření dětí, příprava na samostatný život
- aplikace standardů péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče

- podpora vztahů s biologickou rodinou, úzká spolupráce s OSPOD
- podpora při zajištění psychologické a etopedické péče na krajské úrovni

W − vnitřní − slabé stránky

- obtížná spolupráce s biologickými rodinami, malá možnost s nimi pracovat
- chybí diagnostika dětí přijímaných do zařízení
- umísťování dětí do DD pouze soudy, rozhodování je zdlouhavé a nekoncepční
- umísťování velkých skupin biologických sourozenců – není možné nechat volnou kapacitu v závislosti na financování
- mezirezortní roztříštěnost v oblasti péče o ohrožené děti, různost zřizovatelů – různost koncepčního vedení
- přijímání dětí do DD bez zjištění jejich zdravotního stavu

O − vnější − příležitosti

- nastavení kapacit v návaznosti na typologii dětí − zaměřenost jednotlivých zařízení, v návaznosti na to zajištění personálního zabezpečení (např. systémové zajištění psychologa)
- zajištění pružné diagnostiky dětí, které přicházejí do DD
- v rámci možností zajištění povinnosti zohlednění zdravotního stavu dětí přicházejících do DD tak, aby nedocházelo k riziku přenosu nemocí na ostatní děti v DD
- rozšíření sítě specializovaných zařízení pro ambulantní péči
- vytvoření kapacit pro odcházející děti – startovací byty − nájemní byty a následná péče o mladé, kteří opustili DD (ve spolupráci s různými subjekty)
- přizpůsobení činnosti zařízení potřebám umístěných dětí spolu s odpovídajícím personálním zabezpečením

T − vnější − hrozby

- nejasná situace zařízení pro výkon ÚV a OV do budoucna (neujasněnost koncepce)
- předčasné snížení kapacit či zrušení zařízení v návaznosti na stávající podporu jiných forem náhradní péče (pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu), následkem toho riziko nedostatečné kapacity pro umístění dětí v JMK, riziko většího množství dětí, které se budou vracet z pěstounské péče na přechodnou dobu do dětského domova z důvodu nenalezení jiné další vhodné formy následné péče

A.4.7 Poradenský systém

Poradenský systém v Jihomoravském kraji tvoří školská poradenská zařízení (dále také ŠPZ) a školská poradenská pracoviště (dále také ŠPP). Jako školská poradenská zařízení vykonávají činnost pedagogicko-psychologické poradny (dále také PPP) a speciálně pedagogická centra (dále také SPC), své služby poskytují klientům různých druhů škol. Školní poradenská pracoviště poskytují své služby přímo ve školách. Tvoří je výchovní poradci, kariéroví poradci, školní metodici prevence, školní psychologové, školní speciální pedagogové. Převážnou část PPP a SPC zřizuje Jihomoravský kraj, jako zřizovatel školských poradenských zařízení působí v Jihomoravském kraji MŠMT, církev i soukromý zřizovatel. ŠPP zřizují zřizovatelé příslušných škol.

Jihomoravský kraj v době svého vzniku převzal zřizovatelské kompetence k 17 zařízením z celkového počtu 24, které v kraji v té době působily. Ve školním roce 2008/09 došlo ke sloučení pěti krajských PPP do dvou organizací. Došlo však pouze k formálním změnám, služby zůstaly nadále dostupné,

původní samostatné organizace se staly odloučenými pracovišti nástupnických organizací. Dále pak v roce 2014/15 došlo ke zrušení jednoho SPC a vzniku jedné církevní PPP. V důsledku nových činností, které poradenským zařízením ukládaly novely právních předpisů spojené se společným vzděláváním, dochází postupně k průběžnému navyšování odborných i administrativních pracovníků.

Poradenské služby se zaměřují na poskytování odborných služeb dětem, žákům, studentům, jejich rodičům a dále na preventivní, intervenční a metodické činnosti, které směřují k řešení aktuálních problémů přímo v jednotlivých školách a třídních kolektivech. Se zavedením společného vzdělávání je rovněž velká část poradenské činnosti realizována přímo v konkrétních školách, a to zajištěním služeb školního speciálního pedagoga a školního psychologa ve školních poradenských pracovištích. Služba školního psychologa byla řešena nesystémově formou projektů z ESF a rozvojových programů. Školy také mohly žádat finanční prostředky v rámci šablon. Od roku 2016 je možné služby školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga řešit formou podpůrných opatření, kritéria k doporučení tohoto podpůrného opatření jsou však poměrně přísná. Velká část škol na službu zajištěnou touto formou nedosáhne.

V rámci poradenských služeb je rovněž poskytováno kariérové poradenství, které napomáhá k volbě profese, případně vzdělávací cesty. PPP se zabývají i péčí o mimořádně nadané žáky, jejich identifikací, podporou při vzdělávání a poskytováním další poradenské péče. Dosud však zajištění ideálních vzdělávacích podmínek pro tuto kategorii dětí a žáků není dostatečně systémově vyřešeno.

Počty klientů SPC a jejich složení z hlediska postižení uvádí tabulka 30, počty klientů PPP tabulka 31. Kromě klientů s postižením je zde uvedena kategorie „jiný zdravotní stav“. Jedná se o klienty, kteří jsou znevýhodněni z důvodu zdravotního stavu nezahrnutého v předchozích sloupcích - tzv. „jiné SVP vyplývající ze zdravotního stavu krátkodobého nebo dlouhodobého charakteru“. Tento údaj je v návaznosti na statistické vykazování uváděn až od školního roku 2016/17. Ve sloupci „ostatní“ jsou uvedeni klienti, které nelze zařadit do některého z předchozích sloupců, např. klienti znevýhodnění výlučně z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek, klienti, u nichž se nepotvrdila žádná SVP, klienti školsky selhávající se SVP vyplývajícími výlučně z hraničního intelektu; klienti, kterým byla poskytnuta péče bez SVP; klienti, kde není přesná povaha SVP zatím rozpoznána nebo není diagnostika dokončena, apod.

Tabulka 30 Počty klientů speciálně pedagogických center (2008−2019)

Typ a počet postižení klientů SPC										
školní rok	**MP**	**ZP**	**SP**	**VŘ**	**TP**	**SPVV**	**A**	**jiný zdrav. stav**	**ostatní**	**celkem**
2008/09	1 254	184	199	6801	463	483	356	x	163	9 903
2012/13	1 376	318	269	7189	324	616	704	x	233	11 029
2016/17	1 048	153	266	7649	393	726	987	12	110	11 344
2017/18	1 557	172	234	7559	430	785	1129	65	45	11 976
2018/19										

Zdroj: Statistické výkazy školských poradenských zařízení (vždy k 30.09.)
Pozn.: MP = mentální postižení, ZP = zrakové postižení, SP = sluchové postižení, VŘ = vady řeči, TP = tělesné postižení, SPVV = postižení více vadami, A = autismus.

Tabulka 31 Počet klientů PPP (2008−2019)

školní rok	počet klientů PPP
2008/09	21 654
2012/13	24 490
2016/17	21 909
2017/18	25 694
2018/19	

Zdroj: statistické výkazy školských poradenských zařízení (vždy k 30.09.)

Statistické výkazy se v průběhu let měnily tak, aby lépe postihly činnost školských poradenských zařízení v návaznosti na nové právní předpisy. Počty klientů se meziročně plynule zvyšují u SPC. V roce 2016/2017 byly aplikovány nové právní předpisy, které přinesly nové povinnosti, vysokou administrativní zátěž a tím i změny výkonů. Došlo k propadu výkonů u PPP. U SPC nebyl propad tak výrazný.

Školská poradenská zařízení postupně obnovují diagnostické nástroje a další materiálně-technické vybavení, ať již z prostředků rozvojových programů MŠMT nebo z prostředků zřizovatele. Na nové právní předpisy a nové povinnosti, které z nich pro ŠPZ vyplývaly, reagovalo MŠMT rozvojovým programem „Navýšení kapacit ve školských poradenských zařízeních". I přes tuto podporu z důvodu vysoké administrativní zátěže posílil Jihomoravský kraj svoje zařízení.

Školská poradenská zařízení všech zřizovatelů vzájemně spolupracují při sjednocování metodiky především v oblastech diagnostiky, psychologické intervence, společného vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, péče o mimořádně nadané žáky, pomoci klientům s poruchami chování, speciálně pedagogické intervence – reedukace, kariérového poradenství, prevence rizikového chování.

SWOT analýza kap. A.4.7

S − vnitřní − silné stránky

- pokrytí všech okresů JMK dostupnou poradenskou péčí
- specializace SPC na určitý typ postižení a tím dostupnost kvalitní odborné péče
- kvalifikovanost odborných pracovníků poradenského systému, vysoká odbornost se promítá do řešení významných národních i mezinárodních projektů
- vybavenost dostupnými diagnostickými nástroji v oblasti psychologie
- podpora vybavení ŠPZ na krajské úrovni (vybavení diagnostickými nástroji, vybavení nových pracovních míst – nábytek, počítač, nástroje, podpora úvazků administrativních pracovníků)
- podpora školních poradenských pracovišť přímo na školách ze strany vedení škol

W − vnitřní − slabé stránky

- nedostatečné zajištění personálních kapacit ŠPZ
- přetíženost pracovníků ŠPZ
- nedostatek diagnostických nástrojů v oblasti speciální pedagogiky
- nejednotnost statistického výkaznictví
- vysoká administrativní zátěž související s doporučováním podpůrných opatření

- tlak pedagogické i rodičovské veřejnosti na nadužívání služeb a doporučování podpůrných opatření do vzdělávání žáků se SVP

O – vnější – příležitosti

- sjednocení poradenského systému na úrovni ČR, metodické vedení z jednoho centra
- vytvoření nových diagnostických nástrojů zejména pro speciální pedagogiku
- dostatečné posílení poradenského systému ŠPZ včetně systémového ukotvení obsazení školních poradenských pracovišť, vytvoření norem pro personální a výkonové zabezpečení činnosti
- aplikace podpůrných opatření v praxi včetně proškolení odborných pracovníků
- informační systém o možnostech poradenského systému

T – vnější – hrozby

- školská poradenská zařízení různých zřizovatelů bez metodického vedení mají odlišné směřování včetně vykazování ve statistickém výkaznictví
- zkreslené představy pedagogických pracovníků i veřejnosti o možnostech poradenského systému
- nedostatek odborných pracovníků pro činnost školských poradenských zařízení
- nekoncepční financování školních poradenských pracovišť
- legislativa, která má řadu výkladů – i protichůdných, které se v čase mění
- absence centrálního metodického vedení ze strany MŠMT

A.5 Základní umělecké, zájmové, jazykové vzdělávání a školské služby

A.5.1 Základní umělecké vzdělávání

V Jihomoravském kraji zůstává počet základních uměleckých škol a jejich rozložení v jednotlivých okresech v posledních letech beze změn. V současné době působí na území kraje 64 základních uměleckých škol, jejichž zřizovateli jsou Jihomoravský kraj (41 škol), obce (12 škol) a soukromé osoby (11 škol). Čtyři základní umělecké školy jsou součástí sloučeného subjektu – jedna je sloučena se základní školou, dvě se střední školou (gymnáziem) a jedna s domem dětí a mládeže.

Vzdělávání v základních uměleckých školách probíhá zejména v budovách, kde se nachází sídlo školy, ale mnohé školy mají v rejstříku škol a školských zařízení zařazena i další místa výkonu činnosti, kterých je celkem 198. To zaručuje, že je základním uměleckým vzděláváním dostatečně pokryto celé území Jihomoravského kraje, i když vzhledem k rozdílnému charakteru osídlení jsou místa, odkud se žáci za uměleckým vzděláváním dopravují obtížněji (např. v okrajových oblastech okresu Znojmo). Stabilně nejlepší dostupnost vykazují velká města, zejména Brno, kde hustá dopravní síť umožňuje dětem a jejich rodičům zvolit si takovou základní uměleckou školu, která jim nejlépe vyhovuje. V příloze č. 2 je znázorněno rozložení všech míst výkonu činnosti základních uměleckých škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení v rámci Jihomoravského kraje (uvedena jsou pracoviště všech zřizovatelů). V posledních letech je zařazení nového odloučeného pracoviště spíše výjimečnou záležitostí, naopak mnohem častěji školy tato pracoviště vymazávají z rejstříku škol a školských zařízení, některé zejména mimobrněnské školy vyučují v současné době jen ve své kmenové škole.

Základní umělecké školy, které působí na území našeho kraje, poskytují základy uměleckého vzdělání ve všech čtyřech uměleckých oborech – hudebním, výtvarném, tanečním a literárně dramatickém

formou individuálního, skupinového nebo kolektivního vzdělávání, a to v přípravném studiu, základním studiu prvního stupně, základním studiu druhého stupně a ve studiu pro dospělé.

Vývoj počtu žáků za posledních deset let zaznamenává následující tabulka, ze které vyplývá, jak se měnil podíl žáků základních uměleckých škol z celkového počtu žáků základních škol. Ke snížení podílu počtu žáků ZUŠ z celkového počtu žáků ZŠ na hodnotu, kterou nastavil Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje z února 2012, tedy na úroveň 30 %, došlo až ve školním roce 2016/17. Tento dlouhodobý záměr sice předpokládal, že se uvedený podíl sníží již v letech 2012 a 2013, ale požadované hodnoty bylo nakonec dosaženo až o čtyři roky později. Od školního roku 2017/18 se začíná naplňovat vize Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2016–2020, který předpokládal, že při zachování počtu přijímaných žáků do základních uměleckých škol poklesne vzhledem k příznivému demografickému vývoji podíl žáků ZUŠ z celkového počtu žáků ZŠ pod 30 % a dlouhodobě bude udržován mezi 27 a 30 procenty.

Tabulka 32 Vývoj počtu žáků ZŠ a ZUŠ v letech 2010/11 – 2018/19

			z toho	**podíl**
šk. rok	**žáci ZŠ**	**žáci ZUŠ**	**1. st. ZUŠ**	
2010/11	84 659	28 849	25 353	34,08 %
2011/12	85 373	29 011	25 616	33,98 %
2012/13	86 998	29 411	26 096	33,81 %
2013/14	86 870	29 022	25 650	33,41 %
2014/15	89 628	28 982	25 682	32,34 %
2015/16	92 876	29 103	25 660	31,34 %
2016/17	96 338	28 932	25 602	30,03 %
2017/18	98 985	29 119	25 798	29,42 %
2018/19	101 058	29 215	25 986	28,91 %

Zdroj: Statistické výkazy (vždy k 30.09. příslušného roku)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023 stanovil jako základní srovnávací ukazatel pro další období podíl kapacit na populaci ve věku 6–18 let. Dále nastavil pravidlo, že po dobu platnosti tohoto dlouhodobého záměru nebudou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány nové ZUŠ ani navyšovány kapacity ZUŠ bez rozdílu zřizovatele v těch krajích, ve kterých v době rozhodování o žádosti podíl kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let překračuje 20 %.

Současnou situaci v Jihomoravském kraji postihuje následující tabulka, počty žáků ve věku 6–18 let

Tabulka 33 : Poměr žáků populačních ročníků 6-18 let a žáků ZUŠ v JMK

okres	**žáci 6–18 let**	**kapacity ZUŠ**	**podíl 2018**	**podíl 2022**
Blansko	14 280	4 715	**33,02 %**	30,87 %
Brno-město	44 607	12 323	**27,63 %**	24,88 %
Brno-venkov	31 439	5 014	**15,95 %**	14,50 %

Břeclav	14 510	2 347	**16,18 %**	15,42 %
Hodonín	18 741	3 905	**20,84 %**	20,46 %
Vyškov	12 080	2 359	**19,53 %**	18,09 %
Znojmo	14 941	1 940	**12,98 %**	12,65 %
JMK	**150 598**	**32 603**	**21,65 %**	20,12 %

V tabulce je uveden sledovaný podíl kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let v Jihomoravském kraji v době zahájení platnosti Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, tj. 21,65 %. Rovněž můžeme z tabulky vyčíst předpokládaný podíl na konci doby platnosti dlouhodobého záměru, tj. 20,12 % (jedná se pouze o předpoklad, protože populaci ve věku 6–18 let v závěru roku 2022 v současné době přesně určit nelze – při výpočtu podílu v roce 2022 byly tedy použity údaje k 31.12.2018 o populaci ve věku 2–14 let). Z uvedeného vyplývá, že po dobu platnosti dlouhodobého záměru ČR se v Jihomoravském kraji s největší pravděpodobností nebudou zapisovat žádné nové ZUŠ ani nebudou navyšovány kapacity ZUŠ.

Z tabulky je rovněž zřejmé, jaké rozdíly vykazují v Jihomoravském kraji jednotlivé okresy – nejvyšší podíl kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let zaznamenáváme u okresu Blansko – 33,02 %, naopak nejnižší u okresu Znojmo – 12,98 %. Požadovaným 20 % se nejvíce přibližují okresy Hodonín a Vyškov. V souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky by bylo možné tento stav zkorigovat přesunem kapacit ze ZUŠ v okrese, který vykazuje sledovaný podíl výrazně vyšší než 20 %, na ZUŠ v okrese, ve kterém je tento podíl nápadně nízký.

Aby bylo možné zmírnit zmíněné rozdíly mezi jednotlivými okresy Jihomoravského kraje a tím zachovat primární zaměření základních uměleckých škol, je rovněž potřeba znát aktuální stav tzv. „volných kapacit“ na základních uměleckých školách. V následující tabulce jsou uvedeny tyto „volné kapacity“ vypočítané u krajských škol jako rozdíl kapacity školy uvedené v rejstříku škol a výkonů dané školy, tj. nejvyššího možného počtu žáků ve škole v daném školním roce (tyto výkony již několik let stanovuje Jihomoravský kraj pro základní umělecké školy, které zřizuje). U škol ostatních zřizovatelů jsou „volné kapacity“ vypočítány jako rozdíl kapacity školy uvedené v rejstříku škol a celkového počtu žáků, kteří školu v daném školním roce navštěvují (tento počet vychází ze statistického výkazu k 30.09.2018).

Tabulka 34 Kapacita ZUŠ v okresech JMK

okres	kapacita v rejstříku	výkony 2018/19	počet žáků 2018/19	volná kapacita
Blansko	4 715	3 405	621	689
Brno-město	12 323	7 555	3 212	1 556
Brno-venkov	5 014	4 435	310	269
Břeclav	2 347	1 200	1 053	94
Hodonín	3 905	2 109	1 593	203
Vyškov	2 359	591	1 738	30
Znojmo	1 940	1 754	0	186
JMK	**32 603**	**21 049**	**8 527**	**3 027**

Poznámka:
kapacita v rejstříku – kapacita základních uměleckých škol (bez rozdílu zřizovatele) zapsaná v rejstříku škol
výkony 2018/19 – výkony základních uměleckých škol zřizovaných JMK na školní rok 2018/19
počet žáků 2018/19 – počet žáků v základních uměleckých škol ostatních zřizovatelů ve školním roce 2018/19
volná kapacita – počet neobsazených míst v základních uměleckých školách (bez rozdílu zřizovatele)

Aby bylo možné v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky srovnat rozdíly mezi jednotlivými okresy Jihomoravského kraje, co se týče podílu kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let, je potřeba využít tzv. „volnou kapacitu“ základních uměleckých škol a kapacitně posílit ty školy, které působí v okresech, ve kterých je sledovaný podíl pod hranicí požadovaných 20 %.

S – vnitřní – silné stránky

- dlouholetá tradice uměleckého vzdělávání
- stabilizovaná síť škol
- dostatečné pokrytí kraje základním uměleckým vzděláváním
- dostatečná celková kapacita škol v rámci kraje
- vysoká kvalifikovanost pedagogů
- na mnohých školách nabídka studia ve všech uměleckých oborech
- základ pro další vzdělávání na SŠ a VŠ uměleckého zaměření

W – vnitřní – slabé stránky

- vysoký počet poboček – velká hustota v některých regionech
- výrazné rozdíly v podílu kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let mezi okresy JMK
- vysoký úbytek žáků v průběhu docházky do ZUŠ

O – vnější – příležitosti

- podíl na kulturním životě obce a regionu
- zachování dostupnosti základního uměleckého vzdělávání (finanční i místní)
- zachování, popř. zvýšení prestiže základního uměleckého vzdělávání

T – vnější – hrozby

- dostatečný normativ na žáka
- zvýšení úplaty za vzdělávání
- zvýšení nájmu – velký počet škol sídlících v budovách, které nejsou majetkem zřizovatele

A.5.2 Střediska volného času

V Jihomoravském kraji pracuje 33 středisek volného času, z toho 19 zřizuje Jihomoravský kraj, 11 obce a 3 církev. Celkem mají tyto organizace v rejstříku škol a školských zařízení zapsáno 345 míst výkonu činnosti, jejichž počty se během let různě mění. SVČ na jedné straně získávají nové pronájmy, na druhé straně na některých pracovištích svoji činnost končí.

Počet středisek volného času a jejich pracovišť je v kraji vysoký a zabezpečuje v dostatečné míře volnočasové aktivity pro všechny zájemce z okolí SVČ. Od roku 2011 přistoupil JMK k regulaci výkonů SVČ, jichž je zřizovatelem, a doporučený výkon SVČ je každoročně sdělován i zřizovatelům obecních SVČ a jejich ředitelům. Důvodem pro toto opatření byl stále se zvyšující počet účastníků zájmového vzdělávání, což znamenalo zvyšující se požadavky na financování SVČ ze státního rozpočtu a v řadě případů i pokles kvality zájmového vzdělávání. Díky regulaci výkonů se situace v oblasti zájmového vzdělávání zajišťovaného těmito subjekty stabilizovala. Organizace mají při naplnění plánovaných výkonů zajištěn plánovaný počet zaměstnanců i potřebné finanční krytí, takže se mohou soustředit na kvalitu poskytovaného vzdělávání (viz příloha č. 3).

SWOT analýza kap. A.5.2

S − vnitřní − silné stránky

- zajištění smysluplného naplnění volného času pro velký počet dětí a žáků – všestranné a rozmanité formy a oblasti činnosti v období celého roku
- dobrá dostupnost zájmového vzdělávání na vysokém počtu pracovišť středisek volného času
- velký zájem o aktivity SVČ ze strany účastníků
- aktivní pedagogové volného času, externisté, práce dobrovolníků

W − vnitřní − slabé stránky

- nedostatek vlastních prostor

O − vnější − příležitosti

- zajištění dostatečné nabídky vzdělávacích programů v rámci zájmového a neformálního vzdělávání
- zvýšení úplaty za zájmové vzdělávání
- podporování aktivit směřujících k prevenci sociálně patologických jevů

T − vnější − hrozby

- riziko snížení kvality zájmového vzdělávání v závislosti na nedostatku finančních prostředků
- riziko snížení zájmu o aktivity SVČ v souvislosti se zvýšením úplaty za zájmové vzdělávání při nedostatku finančních prostředků
- velký podíl organizací, které nesídlí v budovách zřizovatele
- zvýšení nájmů využívaných prostor

A.5.3 Školní družina, školní klub

Školní družiny a školní kluby jsou školská zařízení pro zájmové vzdělávání a poskytují zájmové vzdělávání žákům základních škol podle vlastního vzdělávacího programu, který jim umožňuje výrazně se profilovat podle zájmů a potřeb žáků. Činnost školních družin a školních klubů je uskutečňována různými formami: pravidelnou i příležitostnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností i otevřenou nabídkou spontánních činností. Mezi nejčastější zájmové činnosti napomáhající osobnostnímu růstu dítěte patří v těchto zařízeních aktivity sportovní, přírodovědné, technické, společenskovědní a umělecké. K odstranění únavy z vyučování a k odreagování slouží odpočinkové a rekreační činnosti. Ve školních družinách bývá zařazena i příprava na vyučování. Počty žáků ve školních družinách a školních klubech jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 35 Počty žáků ve školních družinách a školních klubech při ZŠ

	2004/05	2008/09	2012/13	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
školní družiny	20 763	24 535	29 380	36 910	37 985	38 371	
školní kluby	5 831	6 136	7 197	7 085	7033	7 061	

Zdroj: Statistické výkazy škol (vždy k 30.10.)

Nárůst kapacit školních družin je způsobený dvěma hlavními důvody. Od školního roku 2004/2005 došlo ke zvýšení počtu žáků na 1. stupni základních škol téměř o 10 000. Druhým důvodem je velký zájmem rodičů o umístění dětí, který souvisí se zvyšujícími se možnostmi jejich pracovního uplatnění. U školních klubů došlo k nárůstu kapacit v roce 2012/2013, v následujících letech se kapacita školních klubů v rejstříku škol a školských zařízení neuváděla, od 01.09.2016 byla opět do rejstříku kapacita školních klubů zapisována. Tehdy školy v některých případech žádaly o nižší kapacitu školního klubu.

SWOT analýza kap. A.5.3

S − vnitřní − silné stránky

- zajištění výchovně vzdělávací činnosti i v době mimo školního vyučování, kdy jsou rodiče v zaměstnání
- pestrá nabídka zájmových činností
- spojení žáků různých věkových skupin – předávání zkušeností, dovedností

W − vnitřní − slabé stránky

- v některých lokalitách nemohou školy zájmové aktivity nabízet s ohledem na nedostatečné prostory

O − vnější − příležitosti

- zájem škol a zřizovatelů vybudovat kapacity pro zájmové vzdělávání
- posilování a rozvíjení klíčových dovedností při zájmových aktivitách, upevňování sociálních vztahů

T − vnější − hrozby

- nedostatečné kapacity školních družin mohou ovlivnit zaměstnanost zákonných zástupců
- počáteční problémy při aplikaci nového způsobu financování škol a školských zařízení – nastavení nových pravidel organizace školních družin, zejména pravidel o tvorbě oddělení a o počtech účastníků družin, správnost vykazovaných a předávaných údajů.

A.5.4 Volný čas

Při podpoře volnočasových aktivit je respektována Koncepce podpory mládeže na období 2014−2020 vytvořená MŠMT a přijatá usnesením vlády č. 342 z 12. května 2014, která zakotvuje celou řadu cílů a s nimi spojených úkolů v oblasti zájmového vzdělávání a volného času dětí a mládeže.

Podpora péče o účelné využívání volného času dětí a mládeže

Na území Jihomoravského kraje působí množství dětských a mládežnických nevládních neziskových organizací (dále jen NNO). Na podporu jejich činnosti vyhlašuje JMK dotační program Rozvoj materiálně technické základny mimoškolních zájmových aktivit dětí a mládeže, v rámci kterého jsou dotace použity k financování projektů na technické zhodnocení, opravy a údržbu táborových základen a kluboven a na nákup movitých věcí určených na vybavení táborových základen a kluboven. Dále Jihomoravský kraj vyhlašuje dotační program Naplňování Koncepce podpory mládeže v Jihomoravském kraji, který podporuje neinvestiční projekty zaměřené na různé oblasti činností NNO. V letech 2016 až 2019 bylo podpořeno celkem 444 žádostí o dotaci v celkové výši 28 816 tis. Kč.

SWOT analýza kap. A.5.4

S − vnitřní − silné stránky

- systematická dotační politika v oblasti využití volného času dětí a mládeže na krajské úrovni i na úrovni MŠMT ČR
- úzká spolupráce s odborem pro mládež MŠMT ČR v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání (pravidelná komunikace *s* koordinátorkou spolupráce s krajskými úřady, pravidelné setkávání zástupců odboru pro mládež a zástupců jednotlivých krajů)
- spolupráce se zastřešujícími organizacemi NNO v oblasti využití volného času dětí a mládeže v JMK (s Asociací nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje či Jihomoravskou radou dětí a mládeže)

W − vnitřní − slabé stránky

- nevyužívání dotačních příležitostí na rozvoj volnočasových aktivit především v okresech Břeclav a Znojmo (ze statistických údajů o dotačních programech v oblasti volnočasových aktivit za roky 2016 až 2019, dostupných na odboru školství KrÚ JMK vyplývá, že NNO působící ve zmíněných okresech jsou v počtu podaných žádostí o dotaci v porovnání s ostatními okresy JMK nejméně zastoupeny)
- nabídky k pravidelné zájmové činnosti jsou akceptovány spíše dětmi mladšího školního věku, s rostoucím věkem zájemců o tyto aktivity ubývá
- s výjimkou okresu Brno-město se organizace potýkají s nedostatkem finančních prostředků na běžný provoz

O − vnější − příležitosti

- rovnoměrné pokrytí území JMK činnostmi organizací dětí a mládeže
- rozšíření nabídky zájmové činnosti pro mládež, která nechce být organizována
- posílení systému pravidelných finančních podpor stávajícím organizacím, které naplňují volný čas dětem a mládeži

T − vnější − hrozby

- nedostatek dobrovolných vedoucích dětských a mládežnických kolektivů
- nezájem mládeže o smysluplné naplnění volného času a možný příklon k sociálně patologickému chování

A.5.5 Jazykové vzdělávání

V Jihomoravském kraji působí pět jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky, z toho čtyři jsou zřizovány Jihomoravským krajem a jedna je soukromá. Cílem jazykových škol je příprava posluchačů na složení státních jazykových zkoušek i mezinárodních jazykových zkoušek, intenzivní pomaturitní kurzy pro absolventy středních škol a zájmové studium jazyků pro nejširší veřejnost včetně firemních jazykových kurzů. Počet žáků v těchto školách postupně klesá.

SWOT analýza kap. A.5.4

S − vnitřní − silné stránky

- kvalifikovaní učitelé cizích jazyků

W − vnitřní − slabé stránky

- snižující se počet žáků v kurzech cizích jazyků
- snižující se počet zájemců o státní jazykovou zkoušku

O − vnější − příležitosti

- rozvoj výuky českého jazyka pro cizince v ČR

T − vnější − hrozby

- velmi silná konkurence v oblasti jazykového vzdělávání – vysoký počet soukromých jazykových škol

A.5.6 Školské ubytovací služby

Školská ubytovací zařízení tvoří domovy mládeže a internáty, které poskytují ubytování dětem, žákům a studentům. Domovy mládeže poskytují ubytování zejména žákům středních škol a studentům vyšších

odborných škol, dále realizují výchovně vzdělávací činnost navazující na činnost těchto škol a školní stravování. Internáty poskytují ubytování dětem a žákům škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením a dětem přípravného stupně základní školy speciální. Celková kapacita domovů mládeže v JMK je v současné době 5 257 lůžek a internátů 270 lůžek. Naplněnost domovů mládeže mírně roste. Dále dochází k postupné úpravě struktury domovů mládeže a internátů vzhledem k poptávce po ubytování i vzhledem ke změně struktury středních škol. Ve školním roce 2018/19 je naplněnost domovů mládeže 69 %. Internáty jsou naplněné konstantně na cca 75 %.

A.5.7 Školní stravování

Školní stravování je součástí nutriční politiky státu. Je to systém garantující zdravotní bezpečnost a zajištění nutričních potřeb stravovaných skupin. S ohledem na vzrůstající výskyt nadváhy a obezity u dětí a mládeže je školní stravování významným i velmi přínosným činitelem v prevenci nejenom těchto neinfekčních onemocnění hromadného výskytu. V současné době je v praxi postupně aplikováno Nutriční doporučení Ministerstva zdravotnictví ČR ke spotřebnímu koši, aby odpovídala pestrost jídelníčku soudobým zásadám a trendům výživových doporučení.

V Jihomoravském kraji v současné době zajišťuje školní stravování 1 186 zařízení školního stravování. Jedná se o školní jídelny, školní jídelny – výdejny a školní jídelny – vývařovny, jejichž činnost vykonávají organizace zřizované Jihomoravským krajem, obcemi, soukromými zřizovateli a církvemi.

V zařízeních školního stravování se uskutečňuje školní stravování dětí, žáků, studentů, dále stravování zaměstnanců škol a školských zařízení a možné je i stravování dalších osob, a to za úplatu. V posledních letech roste počet stravovaných dětí, žáků a studentů, a to i z důvodu poskytování školního stravování v dietním režimu, které je legislativně upraveno od roku 2015. Také stoupá počet škol, které se zapojují do projektů (Dotační program pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol a Operační program potravinové a materiální pomoci – oblast intervence I – Potravinová deprivace dětí a její snižování formou bezúplatného školního stravování), jež umožňují dětem a žákům stravovat se zcela zdarma.

Tabulka 36 Počty zařízení školního stravování a počty stravovaných dětí, žáků a studentů

	školní rok							
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
počet zařízení školního stravování	1 139	1 147	1 150	1 159	1 156	1 176	1 183	1 186
počet stravovaných dětí, žáků a studentů	140 803	142 283	144 050	147 823	151 387	155 079	158 476	162 113

Zdroj: Statistické výkazy (vždy k 30.10.)

A.6 Pedagogičtí pracovníci

Kvalitní vzdělávání je naprosto podmíněno prací kvalitních a motivovaných pedagogických pracovníků. V průběhu uplynulých let docházelo k postupnému zvyšování podílu zaměstnanců naplňujících podmínky citovaného zákona a v roce 2018 se přibližuje 100 %.

Je proto nutné zvyšovat atraktivitu a prestiž této profese, aby ji měli zájem vykonávat jen ti nejlepší. Od roku 2017 je vysokou motivací pro stávající i budoucí pedagogické pracovníky výrazné zlepšení platových podmínek (do roku 2021 nárůst platu na 140 % průměrného platu v ČR z roku 2017). Nadále není dořešen systém perspektivy kariérního postupu a upřesnění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků od začátku do konce kariéry – potřeba zvyšování odbornosti zejména v oblasti psychologie, speciální pedagogiky, aplikace moderních komunikačních technologií a moderních výukových trendů.
V níže uvedené tabulce je uveden vývoj počtu pedagogických pracovníků a vývoj jejich průměrných platů v posledních třech letech, s přesahem do roku 2012 a 2008. Jedná se o pedagogické pracovníky regionálního školství všech stupňů vzdělávání od MŠ po VOŠ a konzervatoře.

Tabulka 37 Přepočtený počet pedagogických pracovníků a jejich průměrný plat (2012−2018)

rok	přepočtený počet pedagogických pracovníků	průměrný plat
2008	17 481,55	23 389 Kč
2012	17 358,92	25 640 Kč
2016	18 058,96	28 067 Kč
2017	18 736,26	29 900 Kč
2018	19 448,01	33 020 Kč

Zdroj: Statistické výkazy P1-04

Počet pedagogických pracovníků se mění v závislosti na demografickém vývoji, kdy do jednotlivých segmentů vzdělávací soustavy vstupují různě silné populační ročníky a tím se mění i potřeba počtu pedagogických pracovníků. V letech 2016–2018 došlo k poklesu počtu pedagogických pracovníků zejména na středních školách a vyšších odborných školách, v roce 2018 dochází k dalšímu růstu počtu pedagogických pracovníků na ZŠ (platí pro oba stupně ZŠ). Nárůstu počtu žáků v základním vzdělávání odpovídá i nárůst zájmu o zájmové vzdělávání poskytované školními družinami a školními kluby. Zvyšuje se tedy i počet vychovatelů. Proces inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího proudu s sebou přináší další postupný nárůst počtu asistentů pedagoga.

Průměrný plat pedagogických pracovníků v kraji postupně vzrůstá. V roce 2018 dosáhl částky 33 020 Kč.

Ze Zprávy pro Jihomoravský kraj zpracované ČŠI a MŠMT vyplývá pro kraj řada zajímavých zjištění ohledně pedagogických pracovníků.

V rámci Jihomoravského kraje můžeme pozorovat pozitivní trend spočívající v postupném snižování podílu nekvalifikovaných učitelů v čase. Jihomoravský kraj má jeden z nejnižších podílů nekvalifikovaných učitelů (v roce 2018 JMK 3,19 %, průměr ČR 5,31 %).

Z hlediska aprobovanosti výuky je situace složitější. Nejhorší situace je na 2. stupni ZŠ, kde podíl hodin odučených neaprobovanými učiteli dosahuje 26 %, vysoká neaprobovanost výuky byla konstatována i na VOŠ, kde dosáhla 19 %.

Jihomoravský kraj se vyznačuje u základních i středních škol nižším celkovým průměrným věkem učitelů, než je celorepublikový průměr, v případě VOŠ dosahuje průměrný věk učitelů celorepublikové hodnoty (ZŠ 1. stupeň: JMK 46,4, ČR 47,2; ZŠ 2. stupeň: JMK 45,7, ČR 46,3; SŠ JMK 48,7, ČR 49,4; VOŠ JMK i ČR 50,2).

Jihomoravský kraj vykazuje příznivý poměr žáků na jednoho učitele, má v průměru menší třídy, než je průměr ČR. Menší počet žáků ve třídách ZŠ i SŠ může být výhodou pro individualizované vzdělávání i lepší pracovní podmínky pedagogických pracovníků.

V Jihomoravském kraji je pro pedagogické pracovníky k dispozici široká nabídka dalšího vzdělávání. Zajišťuje ji zejména krajem zřizované SSŠ a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno a krajská pobočka NIDV jako organizace přímo řízená MŠMT.

Středisko služeb školám a Zařízení pro DVPP Brno zajišťuje nabídku dalšího vzdělávání nejen v Brně, ale i na dalších pracovištích v rámci celého JMK. Tato organizace realizuje ročně stovky vzdělávacích programů, které jsou v převážné většině akreditované MŠMT a jejichž cílem je zejména podpořit realizaci a inovaci školních vzdělávacích programů. SSŠ a Zařízení pro DVPP realizovalo rovněž několik projektů z ESF, které umožnily nabídnout řadu aktivit DVPP pedagogickým pracovníkům MŠ, ZŠ a SŠ v kraji.

NIDV zajišťuje priority a úkoly státní politiky v oblasti vzdělávání. Prostřednictvím svých krajských pracovišť poskytuje konzultační, metodickou a odbornou podporu všem vzdělávacím institucím. NIDV nabízí i vzdělávání pedagogických pracovníků připravené na zakázku jednotlivých škol a pedagogických sborů. Toto vzdělávání se uskutečňuje v prostorách NIDV nebo přímo ve školách a školských zařízeních.

SWOT analýza kap. A.6

S – vnitřní – silné stránky

- vysoká kvalifikovanost pedagogických pracovníků
- zvyšování tarifních složek platu pedagogických pracovníků až na 140 % průměrné mzdy roku 2017 do roku 2021

W – vnitřní – slabé stránky

- nedostatek odborných učitelů pro technické obory, výuku cizích jazyků, speciálních pedagogů, nedostatek pedagogických pracovníků s aprobací M, F, Ch a asistentů pedagoga
- stárnutí pedagogických pracovníků
- vysoký podíl neaprobované výuky na 2. stupni ZŠ a na VOŠ

O – vnější – příležitosti

- široká nabídka DVPP
- další možnosti nefinanční motivace
- zavedení kariérového systému ve školství
- spolupráce škol s příklady dobrých praxí

T – vnější – hrozby

- nedostatek „kvalitních“ pedagogů na trhu práce
- malá variabilita současných pedagogů

A.7 Péče o talentované žáky a studenty a podpora volnočasových aktivit

A.7.1 Soutěže

Žáci škol Jihomoravského kraje se zúčastňují celostátně organizovaných soutěží vyhlašovaných MŠMT. Jsou to především předmětové soutěže (nejčastěji olympiády) včetně Středoškolské odborné činnosti

pořádané ve školách, v okresech a krajích. Právě z řad účastníků výše zmíněných aktivit se pak nejčastěji vybírají žáci a studenti do Programu podpory nadaných studentů JMK.

Práci s nadanými žáky formou zabezpečení realizace školních soutěží a přehlídek se v JMK věnují střediska volného času, z nichž nejvýznamněji SVČ Lužánky v Brně, SVČ Ivančice, SVČ Břeclav, DDM Blansko a DDM Vyškov, dále pobočky SSŠ a Zařízení pro DVPP Brno.

Díky propracované systematické péči a podpoře jsou žáci z Jihomoravského kraje již několik let vyhodnocováni jako nejúspěšnější v soutěžích a přehlídkách vyhlašovaných MŠMT. Z tohoto důvodu jsou již několik let střední školy z JMK příjemcem největšího podílu finančních prostředků alokovaných na rozvojový program MŠMT Hodnocení žáků a škol podle výsledků v soutěžích – Excelence středních škol a od roku 2017 také Excelence základních škol.

Systém školních soutěží a přehlídek je zde, jako v jediném kraji České republiky, realizován elektronicky pomocí Evidenčního softwaru realizace školních soutěží v Jihomoravském kraji www.chces-soutezit.cz. Podobně jako jeho předchůdci – modulu Soutěže v rámci portálu www.jmskoly.cz, se novému informačnímu systému za uplynulé dva roky podařilo dostat do povědomí odborné i laické veřejnosti.

Přehlídka České ručičky

Příprava žáků v odborných školách má v České republice dlouholetou tradici. Pokrývá velmi široké spektrum oborů s výučním listem, přesto však lze v současném období sledovat citelný pokles zájmu ze strany žáků a jejich rodičů právě o tuto formu studia. Za účelem podpory aktivit směřujících ke zvýšení významu učňovského školství a prohloubení propagace jednotlivých řemesel ve společnosti vyhlašuje Jihomoravský kraj již od roku 2008 přehlídku České ručičky a organizuje ji spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem práce a sociálních věcí a Agenturou CzechInvest.

A.7.2 Talentovaní žáci

Součástí komplexní podpory, kterou JMK nadaným mladým lidem systematicky poskytuje, je realizace Programu podpory nadaných studentů v Jihomoravském kraji (dále PPNS).

Cílovými skupinami PPNS jsou žáci středních škol se sídlem v JMK, studenti vysokých škol do úrovně bakalářského studia a školy zřízené JMK. V rámci „Programu“ jsou realizovány např. tyto aktivity:

a) podpora středních škol zřízených JMK za úspěchy jejich žáků v ústředních kolech předmětových vědomostních soutěží vyhlášených MŠMT a jejich mezinárodních nadstavbách a ve vybraných řemeslných soutěžích odborných dovedností přehlídky České ručičky
b) vstup talentovaných žáků/studentů do „Programu“ na základě dosažení vynikajících výsledků ve vybraných soutěžích v celostátním nebo mezinárodním kole nebo na základě úspěšného absolvování vstupního psychologicko-diagnostického vyšetření. O zařazení nadaných uchazečů do Programu rozhoduje Rada JMK.
c) podpora prací středoškolské odborné činnosti žáků na vybraná témata navržená vysokými školami a ústavy Akademie věd ČR dle potřeb jihomoravského regionu.

SWOT analýza kap. A.7.2

S − vnitřní − silné stránky

- zavedené systémové prvky v obou oblastech (rozvojové a dotační programy MŠMT, dotační programy JMK, ostatní finanční podpora JMK)
- odborné, metodické a technické zázemí (subjekty zajišťující organizaci a koordinaci soutěží a přehlídek v JMK a realizaci PPNS v JMK, dále subjekty nezbytné pro zajištění technického podpůrného zázemí obou vzájemně se prolínajících problematik)
- aktivity PPNS, školní soutěže i přehlídka České ručičky mají k dispozici vlastní webové stránky, které slouží k informovanosti odborné i laické veřejnosti
- kooperace odborníků při rozšíření využitelnosti softwarového vybavení
- fungující a každoročně aktualizovaný Program podpory nadaných studentů v JMK
- zavedený Evidenční software realizace školních soutěží v Jihomoravském kraji www.chces-soutezit.cz.

W − vnitřní − slabé stránky

- malý počet identifikovaných nadaných a mimořádně nadaných žáků oproti předpokládanému statistickému počtu
- nízká znalost pedagogů škol jak efektivně pracovat s nadanými a talentovanými žáky v běžné třídě

O − vnější − příležitosti

- využití firem z JMK a jejich odborníků pro zavedení nových programů práce s talentovanými žáky v napojení na praxi
- iniciace propojení softwaru JMK a MŠMT v rámci programu Excelence ZŠ a Excelence SŠ

T − vnější − hrozby

- nízká/neadekvátní výše finančních prostředků alokovaných na uvedené oblasti v rámci státního rozpočtu
- neexistující propojení softwaru JMK a MŠMT v rámci dotačního programu Excelence
- nedostatečný systém motivace pedagogů doprovázejících žáky k účasti na soutěžích a přehlídkách, organizační i finanční odpovědnost přenesena na školy

A.8 Prevence rizikového chování

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže představovala činnost a aktivity v rámci školního i mimoškolního prostředí. Obsahem byla specifická a nespecifická primární prevence. Nespecifická primární prevence zahrnuje nabídku a realizaci aktivit bez přímé souvislosti na rizikové chování u dětí a mládeže, promítla se v programech podporujících talentovanou mládež, tělovýchovu a sport včetně programů podpory volnočasových aktivit dětí a mládeže. Specifická primární prevence zahrnovala aktivity a programy zaměřené na výskyt rizikového chování u dětí a mládeže, byla realizována jako

- prevence všeobecná (zaměřená na běžnou populaci dětí a mládeže, různé tematické programy s metodikou),
- prevence selektivní (zaměřená na žáky s předpokladem projevů rizikového chování)
- prevence indikovaná (zaměřená na jednotlivce nebo skupinu vykazující znaky rizikového chování).

Specifická primární prevence byla Jihomoravským krajem v období 2016-2019 podporována prostřednictvím:

- dotačního programu „Preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními“, v roce 2019 přejmenovaného na „Preventivní programy škol“ sloužícího k podpoře preventivních programů ve školách a směřujícího k iniciování a zahájení nebo rozvinutí programů specifické primární prevence rizikového chování. Jednoznačně převažovaly adaptační pobytové programy. Školami jsou tyto preventivní aktivity kladně hodnoceny, zejména u středních škol s cílovou skupinou žáků prvních ročníků. Dále se ve větší míře vyskytovaly programy na podporu sociálního klimatu třídy a zážitkové programy. Rovněž byly využity programy na bázi vrstevnických přístupů.

Tabulka 38 Dotační program−Preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními/ Preventivní programy škol

rok	celková částka na dotační program	počet přijatých žádostí	počet podpořených žádostí
2016	1 500 tis. Kč	43	24
2017	1 500 tis. Kč	33	24
2018	1 500 tis. Kč	37	29
2019	1 500 tis. Kč	46	30

- dotačního programu „Dotační program pro oblast protidrogových aktivit“, v jehož rámci byly podporovány částkou cca 800 tis. Kč preventivní programy specifické primární prevence realizované nestátními neziskovými organizacemi v kraji
- finanční částky ve výši 500 tis. Kč a v roce 2019 ve výši 600 tis. Kč na podporu činnosti metodiků prevence PPP, kteří zabezpečují primární prevenci ve školách a školských zařízeních, realizují preventivní programy a opatření a koordinují školní metodiky prevence v Jihomoravském kraji
- finanční částky ve výši 100 tis. Kč na vzdělávání v oblasti primární prevence a na celodenní akci „Krajské fórum prevence“, určené pro cílovou skupinu preventistů v JMK (metodici prevence PPP, školní metodici prevence, nestátní neziskové organizace působící v oblasti prevence rizikového chování dětí a mládeže, kontaktní pracovníci na obcích s rozšířenou působností zabývající se protidrogovou prevencí a prevencí kriminality)

SWOT analýza kap. A.8

S − vnitřní − silné stránky

- v JMK funkční systém koordinace (kraj-PPP-školní metodik prevence)
- dobrá provázanost a znalost okolí a služeb (v regionech)
- opora v právních předpisech (náplň činnosti metodika prevence, školního metodika prevence atd. – vyhláška)
- existující dotační program JMK na Primární prevenci rizikového chování, kde mohou žádat i malé školy se svými projekty
- finanční prostředky JMK na činnost metodiků a na vzdělávání specifických skupin
- dostupnost studia k výkonu specializovaných činností (realizuje PF MU, SSŠ Brno)
- vzdělávání specifických skupin pedagogických pracovníků v JMK
- široká nabídka kvalitních vzdělávacích aktivit
- existující systém jednotného výkaznictví pro celou ČR
- zpracovaná databáze poskytovatelů služeb v oblasti PP v podobě katalogu
- metodické porady s metodiky PPP, školními metodiky prevence a preventisty v kraji

W − vnitřní − slabé stránky

- malé zapojení ředitelů škol do primární prevence
- bagatelizování projevů rizikového chování vedením některých školy
- výše úvazků školních metodiků prevence neposkytuje dostatečný prostor pro řešení všech potřebných záležitostí
- malé finanční částky na dotačních programech (nemožno podpořit všechny dobré projekty)
- nízké právní vědomí ředitelů škol, pedagogů
- problém hodnocení účinnosti primární prevence
- neochota vyplňovat elektronické výkaznictví některými školními metodiky prevence
- nedostatečná spolupráce škol s rodiči, neochota rodičů participovat na prevenci a nabídce účasti v programech selektivní či indikované primární prevence
- kumulace funkcí krajských školských koordinátorů, metodiků prevence při poradnách.
- ŠMP má mnohdy malou podporu i mezi kolegy pedagogy při řešení rizikového chování

O − vnější – příležitosti

- větší provázanost všech aktérů vstupujících do primární prevence (PČR, MP, SZÚ, NNO atd.)
- navázání užší spolupráce metodiků s organizacemi nabízející primární prevenci
- prosazení systémových změn (snížení úvazku pro školní metodiky prevence)
- zapojení sponzorů do podpory programů specializovaných na primární prevenci
- stabilní nastavení financování primární prevence
- větší nabídka seminářů s přímým nácvikem dovedností a aplikací v praxi
- zvýšit povědomí ředitelů škol o nutnosti komplexní primární prevence
- vzdělání i třídních učitelů v oblasti práce s třídními kolektivy
- podpora evaluace preventivních programů, vytvoření komplexní preventivní strategie pro Brno a JMK evaluovaných a certifikovaných programů
- větší provázanost všech aktérů vstupujících do primární prevence

T − vnější – hrozby

- absence provádění třídnických hodin nebo jen formální přístup k vedení třídnických hodin třídním učitelem
- malá podpora začínajících učitelů v oblasti rizikového chování na školách (přetíženost školních metodiků prevence)
- snížení finančních prostředků, které mají zabezpečit efektivní plnění primárně preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních
- na malých školách není možnost využívat nabídku vzdělávání – malý počet pedagogů, nelze se zastoupit
- podávání neúplných informací do výkaznictví z důvodu šetření časem ze strany škol
- přílišná vytíženost metodiků PPP a nemožnost včasného informování škol o důležitých aktivitách
- neúnosná prezentace násilí ve sdělovacích prostředcích

A.9 Celoživotní vzdělávání

Vzdělávání je v dnešní době chápáno jako nedílná součást životní trajektorie každého jedince. Koncept celoživotního učení představuje reakci na ekonomické, hospodářské či technologické změny, které proměňují také pracovní trh. Dané změny tedy generují řadu inovací, které se promítají do vzniku

nových pracovních činností, které je potřeba si prostřednictvím vzdělávání osvojit. V případě dospělých ovšem nelze proces vzdělávání vnímat odděleně od pracovního či rodinného života. Zohlednit je také potřeba složitost a charakter dalšího vzdělávání, které je v České republice nabízeno celou řadou organizací, čímž se celý systém pro veřejnost nebo firmy může jevit jako nepřehledný a složitý.

Z dat poskytnutých DV Monitorem vyplývá, že účast na dalším neformálním vzdělávání měla v posledních letech spíše sestupnou tendenci.

Graf 9 Účast na neformální vzdělávání v Jihomoravském kraji

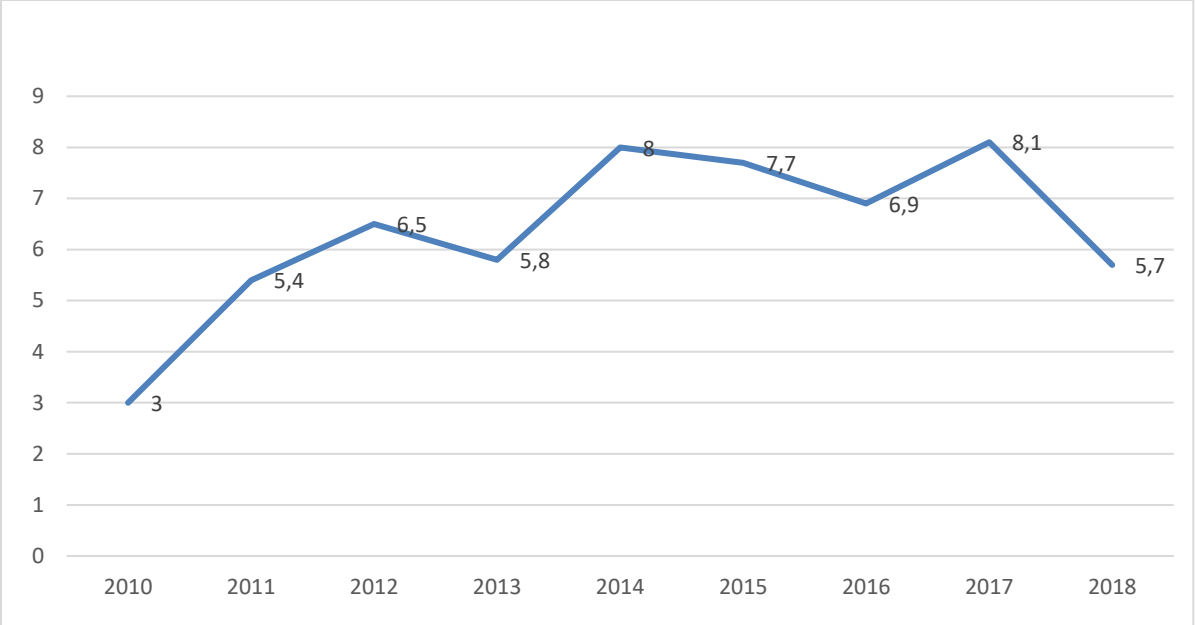

Zdroj: DV monitor

Z grafu je patrné, že v rámci krizových let byla účast na neformálním vzdělávání nízká, ale přesto vykazovala vzrůstající tendenci. Tento trend dosáhl vrcholu v roce 2014. V tomto roce naopak začal mírný pokles o 1,1 p. b. Následně ovšem v roce 2017 došlo k růstu, který může být zapříčiněn podporou z Evropských fondů, které například prostřednictvím operačního programu Zaměstnanost a výzvy Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců finančně podporují účast na vzdělávacích aktivitách. V roce ovšem došlo znovu k značnému poklesu na 5,7 %. Průměrná účast z celonárodního hlediska činí 6,9 % dospělých, ačkoliv pokles je patrný i v tomto měřítku. Možnou příčinu můžeme vidět v rekordně nízké nezaměstnanosti, která v Jihomoravském kraji průměrně za rok 2018 činila 2,6 %.

Jihomoravský kraj přesto patří ke krajům, které na podporu dospělých při vzdělávání dlouhodobě cílí. Hlavním nástrojem pro podporu je existence Centra vzdělávání všem, které působí při JCMM, z. s. p. o. Centrum vzdělávání všem nabízí veřejnosti kariérové poradenství a také zřizuje databázi dalšího vzdělávání. Databáze zpřístupňuje veřejnosti kurzy, školení a rekvalifikace od celé řady vzdělavatelů z Jihomoravského kraje. Aktuálně v roce 2019 obsahuje databáze celkem 4 216 vzdělávacích možností od 211 vzdělavatelů.

Další forma podpory se vztahuje ke středním školám, které v Jihomoravském kraji nabízejí zejména další profesní vzdělávání v celé řadě oborů. Podpora středních škol je založena zejména na jejich technickém vybavení a také dostupnosti, protože školy jsou situovány ve všech regionech kraje. Hlavním nástrojem podpory je nyní projekt KaPoDaV. Podpora kariérového poradenství, podnikavosti

pro udržitelný rozvoj a dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji. Aktivity daného projektu se zaměřují zejména na podporu pracovníků škol při propagaci nabídky dalšího vzdělávání, usnadnění pracovní agendy či podporu spolupráce se zaměstnavatelskými subjekty.

SWOT analýza kap. A.9

S − vnitřní − silné stránky

- Podpora veřejnosti prostřednictvím databáze Centra vzdělávání všem
- Podpora středních škol ve vzdělávání dospělých prostřednictvím projektu KaPoDav

W − vnitřní − slabé stránky

- nízká účast na dalším vzdělávání
- další vzdělávání jako doplňková činnosti středních škol

O − vnější – příležitosti

- rozvoj vzdělávací nabídky v regionech
- systémová podpora dalšího vzdělávání
- zpřehlednění Národní soustavy kvalifikací a její další rozšiřování

T − vnější – hrozby

- absence zájmu firem o vzdělávání prostřednictvím profesních kvalifikací
- absence podpory informovanosti a dalších motivačních nástrojů pro účast na dalším vzdělávání
- absence systémových řešení

A.10 Kvalita školství v Jihomoravském kraji

Informace v této kapitole vycházejí především ze Zprávy Jihomoravský kraj z října 2019 a portálu InSpis České školní inspekce (především hodnocení středních škol).

Zaměřuje se na výsledky mezinárodních a národních šetření na všech stupních škol, na výsledky maturitních zkoušek a situaci pedagogických pracovníků v kraji (o pedagogických pracovnících více v kapitole A.6).

Na základě testování TIMSS 2015, PIRLS 2016, které proběhlo na 1. stupni ZŠ a testování 5. ročníků dosahuje Jihomoravský kraj nadprůměrných výsledků žáků na 1. stupni ZŠ napříč testováním v různých mezinárodních i domácích šetřeních. V některých šetřeních a jednotlivých druzích testovaných gramotností se umisťuje mezi tři nejlepší kraje.

Výsledků testování žáků v 9. ročnících ZŠ ukazují, že JMK má statisticky významně nadprůměrné výsledky v rámci ČR ve všech oblastech testování (M, ČJ, AJ):

Podíly žáků s výborným výsledkem:

AJ	JMK 45,5 %	průměr ČR 43,5 %
ČJ	JMK 27,4 %	průměr ČR 23,3 %
M	JMK 11 %	průměr ČR 9,2 %

Trend dobrých studijních výsledků žáků Jihomoravského kraje se odráží také na výsledcích maturitní zkoušky. V krajském srovnání je v Jihomoravském kraji čtvrtá nejnižší hrubá neúspěšnost – za Prahou, Středočeským a Královéhradeckým krajem. Hrubá neúspěšnost je ukazatel vypovídající o tom, jaký podíl žáků z celkem přihlášených žáků u zkoušky neuspěl, anebo zkoušku vůbec nekonal.

Personální situace na školách je dalším důležitým ukazatelem stavu regionálního školství V rámci kraje můžeme hovořit o pozitivním trendu, spočívajícím v postupném snižování podílu nekvalifikovaných učitelů v čase. Mezi lety 2013 až 2018 došlo k mírnému nárůstu nekvalifikovaných pedagogů, přesto jde stále o zlepšování. Jihomoravský kraj má jeden z nejnižších podílů nekvalifikovaných učitelů. To se odráží ve všech stupních škol, i ve středním školství, kde dle mimořádného šetření MŠMT je pouze 4,42 % nekvalifikovaných učitelů.

Kvalita jihomoravského školství se může dále zlepšovat. Z výzkumu PIRLS 2016, který zkoumal také socioekonomický status, vyplývá, že JMK má druhý nejvyšší potenciál v rámci ČR, který není v oblasti vzdělávání ještě plně rozvinut. Výrazným tahounem celého kraje je město Brno a jeho aglomerace.

A.11 Financování školství

Financování regionálního školství bude v období let 2020 – 2024 realizováno především ze tří zdrojů. Jedná se o financování ze státního rozpočtu, z Evropských strukturálních a investičních fondů a z prostředků zřizovatele.

1. Financování ze státního rozpočtu

Ze státního rozpočtu směřuje do resortu školství největší objem finančních prostředků. Základním předpisem, který upravuje současný způsob financování regionálního školství v této oblasti je zákon č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Konkrétní suma prostředků, kterou může ministerstvo školství disponovat, včetně závazných ukazatelů pro oblast regionálního školství, určuje každoročně zákon o státním rozpočtu České republiky pro příslušný kalendářní rok.

Regionální školství se v uplynulých letech vyrovnává s nárůsty výkonů. Je to způsobeno populačním nárůstem, který začal od roku 2005 (viz. předchozí kapitoly). V důsledku tohoto demografického vývoje došlo k významnému nárůstu výkonů nejprve v mateřských školách a následně i ve školách základních a v nejbližším období bude docházet ke zvyšování výkonů ve středním školství. Výsledkem tohoto vývoje bylo navyšování kapacit, zejména u mateřských škol. V souvislosti s výraznými poklesy výkonů na středních školách a nedostatečnou výší finančních prostředků na přímé výdaje na vzdělávání ze strany MŠMT přistoupil Jihomoravský kraj před několika lety k opatření, na základě kterého dofinancovává tyto výdaje u jím zřizovaných škol částkou ve výši cca 20 mil. Kč ročně.

Stávající systém výkonového financování regionálního školství se od 1.1.2020 mění. Již od roku 2017 se v regionálním školství v plné míře rozeběhl nový systém financování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jehož cílem bylo vzdělávat v běžných školách a třídách větší množství handicapovaných dětí a žáků. Pro pozvolnější přechod na nový způsob financování vyhlásilo ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2019 několik rozvojových programů, které mají školským organizacím pomoci plynule na nový systém přejít.

Výhodou nového způsobu financování pro školské organizace je zejména to, že nový způsob financování odstraňuje problémy s různým platovým zařazením a vylučuje, že by u školy nastala situace, kdy budou scházet finanční prostředky na jednotlivé složky platu zaměstnanců. V důsledku této skutečnosti se již nebudou školy muset snažit získat každého jednotlivého žáka za každou cenu. Výhodné se rovněž jeví to, že by měl klesnout počet vyhlašovaných rozvojových programů ze strany ministerstva, které jsou administrativně výrazně náročné. Rizikem nového způsobu financování je značný požadavek na zajištění dostatku finančních prostředků na platy. Teoreticky budou vytvářeny podmínky pro zajištění větší kvality výuky (nižším počtem žáků ve třídě), v praxi však nový systém

postrádá jakékoliv prvky pro úsporu mzdových nákladů ve školství. Rizikovým se jeví rovněž ta skutečnost, že školské organizace se budou muset zaměřit na kvalitu jimi vykazovaných informací v rámci statistických výkazů. Po zkušenostech s inkluzí lze předpokládat, že toto vykazování může působit v řadě škol problémy.

V novém systému financování bude pedagogická práce v mateřských, základních a středních školách, školních družinách a v konzervatořích financována dle normativu na pedagogického pracovníka, konkrétně – objem platových tarifů se bude odvíjet od vykázané skutečnosti, výše všech dalších nárokových složek platu dle jednotného ministerského normativu, stejně tak jako normativ nenárokových složek, který bude korigován opravnými koeficienty. V případě vyšších odborných škol a základních uměleckých škol bude ministerstvo stanovovat jednotný celorepublikový normativ na studenta nebo žáka. Krajské úřady budou mít v pravomoci uvolňování finančních prostředků z rezervy (kromě samotných záležitostí spojených s rozesíláním prostředků jednotlivým školám, kontrolní činností apod.). Nepedagogická práce bude u mateřských, základních a středních škol financována prostřednictvím ministerstvem stanovených normativů na ředitelství, pracoviště a třídu, u vyšších odborných škol a konzervatoří normativy na ředitelství, pracoviště a žáka. V případě základních uměleckých škol centrálním oborovým normativem na žáka. Rezerva bude řešena obdobně jako u pedagogů.

Zásadní pro určení mzdových nároků organizace bude výpočet tzv. PHmax[4]. Bude-li PHmax vyšší než PH školy, je škole/školskému zařízení přiznán objem tarifních platů včetně ostatních složek krácen do výše PH školy[5].

Financování pedagogické i nepedagogické práce ve školských zařízeních bude obdobná jako doposud, tzn. prostřednictvím krajských normativů.

Vzhledem k tomu, že v souvislosti s reformou financování regionálního školství nejsou doposud ze strany ministerstva dořešeny všechny problémy spjaté s reformou, mohlo by dojít k tomu, že Jihomoravský kraj jako zřizovatel zejména středních škol, ale i dalších škol a školských zařízení bude nucen dofinancovat další požadavky, o kterých není známo, jak budou ministerstvem vyřešeny. Jedná se především o dofinancování části úvazků nepedagogických pracovníků (cca 75 úvazků) a dále rovněž školních psychologů (za předpokladu, že nebudou k dispozici jiné zdroje – např. z evropských fondů).

2. Financování z Evropských strukturálních fondů

Evropské strukturální fondy jsou druhým zdrojem financování regionálního školství. Z hlediska svého významu doplňují financování ze státního rozpočtu, případně financování z prostředků zřizovatele.

3. Financování z prostředků zřizovatele

Jedná se o třetí pilíř financování regionálního školství. Zahrnuje pokrytí potřeb školských organizací v oblasti provozních rozpočtů a výdajů na investice (resp. dofinancování prostředků, které na investiční akce chybí po odpočtu získaných dotací). U organizací zřizovaných Jihomoravským krajem došlo v uplynulých letech s pomocí dotací k zateplení celé řady budov, včetně výměny oken. V závislosti na dotacích se dá předpokládat, že v dalším období bude pokračovat jak zateplování a výměny oken, tak i investice do kvalitnějšího vybavení škol. V plánech zřizovatele jsou i velké celkové rekonstrukce

[4] PHmax je maximální počet hodin, který bude konkrétní škole zafinancován.

[5] PH školy je skutečný počet hodin v konkrétní škole.

významných školských objektů, částečně v souvislosti s předpokládaným nárůstem výkonů v oblasti středního školství.
Výdaje na provoz škol a školských zařízení jsou závislé na finančních možnostech zřizovatele. Menší sídla se většinou snaží udržet existenci škol, v některých případech za cenu vysokých nákladů.
Krajské organizace v uplynulých letech prošly optimalizací. Zejména s ohledem na předpokládaný nárůst počtu žáků ve středním školství se nepředpokládá v nadcházejícím období slučování organizací. Může se jednat pouze o ojedinělé případy, které vyplynou z provozních požadavků. Prostředky na provoz jsou krajským školám a školským organizacím poskytovány normativně – podle počtu žáků. Pokud některá z organizací v naléhavých případech není schopna se svým rozpočtem vyjít, může se přihlásit do tzv. dohodovacího řízení. Mimořádné požadavky na provoz jsou operativně řešeny z provozní rezervy odboru školství.
Ve výše uvedených základních principech financování z prostředků zřizovatele se pro další období nepředpokládají změny. Obecně lze konstatovat, že krajské organizace nemají zásadní problémy s financováním svých provozních výdajů. Uvítaly by však změnu v současnosti nastaveného odvodu investičních zdrojů do investičního fondu JMK, který je nastaven jako příliš vysoký (75 % z výše ročních odpisů organizace). Školy a školská zařízení by tak získaly vyšší zdroje pro financování zejména drobnějších investičních potřeb, případně na úhradu svého spolupodílu na větších investičních akcích. Případná změna v této oblasti je závislá v budoucnu na rozhodnutí zřizovatele na základě důkladného posouzení finanční situace a cash flow Jihomoravského kraje.
Jako rizikový faktor z hlediska provozních potřeb nejen krajských příspěvkových organizací se může jevit případný výrazný nárůst cen energií, jejichž vývoj v dalších letech je obtížné predikovat, protože je závislý na mnoha externích faktorech.

SWOT analýza kap. A.10

S – vnitřní – silné stránky

- vícezdrojové financování regionálního školství
- stabilita finančních prostředků vynakládaných zřizovateli na provozní výdaje škol a školských zařízení
- odstranění problémů v důsledku různého platového zařazení zaměstnanců

W – vnitřní – slabé stránky

- nedostatek finančních prostředků na investice u krajských organizací v důsledku vysokých odvodů investičních prostředků do IF JMK
- nebezpečí nízké kvality vykazovaných informací školami ve statistických výkazech

O – vnější – příležitosti

- využití finančních prostředků z evropských fondů
- pokles počtu vyhlašovaných rozvojových programů

T – vnější – hrozby

- možnost negativního dopadu nového způsobu financování přímých výdajů na vzdělávání za předpokladu, že systém nebude výrazně finančně posílen
- nemožnost ovlivnit výši státních prostředků směřovaných do systému prostřednictvím MŠMT

B) NÁVRHOVÁ ČÁST − PRIORITY A OPATŘENÍ

V návrhové části Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje jsou stanoveny čtyři priority a 16 specifických cílů (u jedné priority jde o šest cílů, u jedné o pět specifických cílů, u jedné o čtyři a u poslední o jeden specifické cíle). K jednotlivým specifickým cílům je stanoveno 79 opatření. Gesci za realizaci všech opatření má odbor školství Krajského úřadu Jihomoravského kraje, proto není v tabulkách u jednotlivých opatření uváděn, uváděny jsou pouze spolupracující subjekty.

Přehled priorit a cílů

Priorita 1: Kvalita vzdělávání	Priorita 2: Rovné příležitosti ve vzdělávání	Priorita 3: Sbližování vzdělávání a trhu práce	Priorita 4: Efektivita vzdělávání
a) **Kvalita procesu vzdělávání, monitorování a hodnocení vzdělávání**	a) **Podpora společného vzdělávání**	a) **Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů**	a) **Budování efektivní sítě škol a školských zařízení**
b) **Podpora pedagogických pracovníků a ředitelů škol**	b) **Podpora poradenského systému**	b) **Podpora podnikavosti, iniciativy a kreativity**	
c) **Podpora polytechnického vzdělávání**	c) **Podpora škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením jako odborných a metodických center pro školy hlavního vzdělávacího proudu a pro vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením**	c) **Rozvoj kariérového poradenství**	
d) **Podpora "bezpečného školního prostředí"**	d) **Podpora znevýhodněných**	d) **Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání**	
e) **Podpora rozvoje výuky cizích jazyků**	e) **Podpora nadaných a talentovaných dětí, žáků a studentů**		
f) **Podpora vzdělávání pro udržitelný rozvoj**			

B.1 Kvalita vzdělávání

B.1.a Kvalita procesu vzdělávání, monitorování a hodnocení vzdělávání

Hodnocení kvality procesu vzdělávání na úrovni škol a školských zařízení i na úrovni kraje (a samozřejmě i České republiky) je důležité pro přijímání opatření vedoucích k eliminaci nedostatků a zvyšování úspěšnosti jak jednotlivých škol a jednotlivých dětí žáků a studentů, tak i vzdělávací soustavy jako celku. Hodnocení škol a školských zařízení probíhá v České republice formou externího hodnocení, které realizuje Česká školní inspekce a formou autoevaluace, kterou realizují jednotlivé školy a školská zařízení.

Hodnocení škol a školských zařízení mohou podle předem nastavených kritérií realizovat i zřizovatelé. Jihomoravský kraj nepředpokládá zavedení vlastní evaluace škol a školských zařízení, k hodnocení škol a školských zařízení chce v maximální míře využívat výstupy České školní inspekce, CZVV, mezinárodní šetření výsledků vzdělávání, aj.

Jihomoravský kraj se hodlá v rámci hodnocení kvality procesu vzdělávání, monitorování a hodnocení vzdělávání zaměřit zejména na následující oblasti:

- Při hodnocení škol a školských zařízení co nejvíce využívat výstupy hodnocení ČŠI včetně hodnocení škol na základě modelu tzv. kvalitní školy
- Podporovat školy a školská zařízení při využívání zpřístupněných nástrojů ČŠI k individuálnímu využívání v rámci autoevaluace
- Využívat externího hodnocení školy a školského zařízení a jejich autoevaluace k hodnocení jím zřizovaných organizací
- Podporovat rozvoj formativního hodnocení na jednotlivých školách a školských zařízeních jak směrem od vedení školy k jednotlivým pedagogickým pracovníkům, tak od pedagogických pracovníků k jednotlivým žákům
- Podporovat na ZŠ i SŠ rozvoj matematického, jazykového, polytechnického a ICT vzdělávání

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
1a1	Využívat celostátně nastavený systém kritérií ČŠI k hodnocení škol, popř. i školských zařízení škol zřizovatelem.	- počet hodnocených škol zřizovaných krajem	2020−2024	školy, školská zařízení zřizovaná JMK
1a2	Podpořit autoevaluaci škol a školských zařízení a průběžně sledovat výstupy autoevaluace škol v rámci hodnocení škol zřizovatelem	- počet školení směřujících k autoevaluaci škol, počet proškolených účastníků - počet zpracovaných autoevaluací škol a školských zařízení zřizovaných krajem	2020−2024	školy, školská zařízení zřizovaná JMK SSŠ a Zařízení pro DVPP Brno

1a3	Podporovat rozvoj formativního hodnocení směrem od vedení školy k jednotlivým pedagogickým pracovníkům i od pedagogických pracovníků k jednotlivým žákům	počet zpracovaných autoevaluací škol a školských zařízení zřizovaných krajem	2020-2024	školy a školská zařízení v JMK SSŠ a Zařízení pro DVPP Brno
1a4	Podporovat na SŠ matematické, jazykové, ICTa polytechnické vzdělávaní.	- počet SŠ, které v rámci šablon, popř. jiných projektů realizovaly aktivity na podporu těchto kompetencí	ESIF 2020−2024	SŠ

B.1.b Podpora pedagogických pracovníků a ředitelů škol

Kvalita vzdělávacího systému je přímo závislá na kvalitě učitelů i ostatních pedagogických pracovníků, na jejich profesionalitě, odbornosti, aprobovanosti a vysoké motivovanosti k výkonu pedagogické profese. Zlepšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků je jedním z velmi důležitých faktorů směřujících ke zvyšování kvality školství na všech jeho úrovních.

Ředitelé škol jsou nejdůležitějším článkem řízení školského systému. Jsou odpovědní za všechny složky řízení školy jako právního subjektu. Na jejich pedagogických, odborných a řídících schopnostech závisí úspěšný vzdělávací proces ve škole i celý chod školy jako právního subjektu.

Podpora pedagogických pracovníků a ředitelů škol je dlouhodobě jednou z priorit MŠMT a také jednou z priorit, kterou se dlouhodobě zabývá i Jihomoravský kraj.

Jihomoravský kraj se hodlá v rámci podpory pedagogických pracovníků a ředitelů škol zaměřit zejména na následující oblasti:

- Rozvoj a zlepšování systému DVPP pro učitele, ředitele škol i ostatní pedagogické pracovníky v oblastech potřebných pro jejich další rozvoj
- Zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků
- Zlepšování poskytování zpětné vazby ředitelům i ostatním pedagogickým pracovníkům
- Zlepšování spolupráce učitelů mezi sebou, sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	**Opatření**	**Indikátor opatření**	**Zdroj financování, doba realizace**	**Spolupracující subjekty**
1b1	Podporovat fungování existujícího systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, nabídku kurzů průběžně přizpůsobovat potřebám pedagogických pracovníků.	- počet kurzů DVPP, - počet účastníků kurzů	kraj, ESIF 2020−2024	SSŠ a Zařízení pro DVPP Brno, NIDV, další subjekty poskytující DVPP

1b2	Podporovat rozvoj kompetencí pedagogů a vedení škol pro zavádění společného vzdělávání.	- počet kurzů DVPP zaměřených na rozvoj kompetencí pedagogů pro společné vzdělávání, - počet účastníků kurzů	kraj, ESIF 2020−2024	SSŠ a Zařízení pro DVPP Brno, NIDV, poradenská zařízení, další subjekty poskytující DVPP
1b3	Podporovat vzdělávání vedení škol a školských zařízení v oblasti strategického plánování, řízení pedagogického procesu, manažerských dovedností, legislativní oblasti aj..	- počet realizovaných vzdělávacích akcí, - počet účastníků kurzů	2020−2024 ESIF, kraj	SSŠ, NIDV, další vzdělavatelé
1b4	Poskytovat ředitelům škol zřizovaných JMK zpětnou vazbu od zřizovatele v rámci každoroční evaluace a realizovat podrobnější hodnocení v rámci evaluace v 6-letých cyklech	- počet realizovaných hodnocení	2020−2024	kraj
1b5	Podporovat vzdělávání začínajících ředitelů a zájemců o pracovní místa ředitelů a metodickou podporu začínajících ředitelů.	- počet podpořených začínajících ředitelů - počet začínajících ředitelů a uchazečů o místa ředitelů, kteří absolvovali vzdělávání	kraj 2020−2024	zkušení ředitelé škol a školských zařízení, SSŠ
1b6	Podporovat vzájemnou spolupráci učitelů a sdílení příkladů dobré praxe uvnitř škol i mezi školami.	- počet konferencí, workshopů, - počet účastníků těchto akcí	ESIF 2020−2024	školy a školská zařízení, SSŠ, NIDV,

B.1.c Podpora polytechnického vzdělávání a ICT

Jihomoravský kraj je druhou největší regionální ekonomikou České republiky a tradičním regionem zaměstnavatelů absolventů technických oborů všech úrovní vzdělání v oblasti přírodovědné i technické. Podpora polytechnického vzdělávání je tedy spolu s podporou odborného školství jednou z priorit Jihomoravského kraje.

Filozofii polytechnického vzdělávání lze odvodit z konceptu STEM, který vznikl v 90. letech minulého století pro označení vzdělávání v oborech přírodních věd (Science), techniky (Technology), technologie (Engineering) a matematiky (Mathematics). V těchto oborech povážlivě ubývá žáků a sílí jejich nezájem o studium předmětů STEM. Obory v oblasti STEM jsou přitom chápány jako rozhodující pro rozvoj a růst ekonomiky, udržení konkurenceschopnosti a trvale udržitelného rozvoje.

Z dlouhodobého hlediska je třeba směřovat vzdělávací systém tak, aby byla příští generace připravena úspěšně řešit rychlé změny, které současná společnost přináší a které ovlivňují nejen ekonomiku, ale ve svém důsledku celou společnost. K velmi dynamickým změnám dochází v posledních desetiletích v

oblasti technologií, v oblasti společenské, ekonomické i environmentální. Jedním z cílů vzdělávací soustavy je přizpůsobit obsah a formy vzdělávání ve školách a školských zařízeních tak, aby absolventi škol byli co nejlépe připraveni reagovat na výzvy, které jim budoucnost přinese a které v současné době dokážeme jen obtížně předvídat.

Jihomoravský kraj bude podporovat rozvoj polytechnického vzdělávání (tj. vzdělávání přírodovědného, technického a environmentálního) na školách všech stupňů i ve školských zařízeních zejména v následujících oblastech:

- Podporovat zájem žáků škol o studium polytechnických oborů propagací atraktivnosti studia těchto oborů a uplatněním absolventů na trhu práce v JMK
- Rozšířit nabídku kroužků polytechniky zájmového vzdělávání plošně na území celého kraje
- Zkvalitnit vybavení laboratoří biologie, chemie a fyziky na středních školách a umožnit vzájemné sdílení nových učeben více školami
- Podporovat nové přístupy ve výuce směřujících k vzájemnému propojení vzdělávacích obsahů předmětů naplňujících koncept STEM

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	**Opatření**	**Indikátor opatření**	**Zdroj financování, doba realizace**	**Spolupracující subjekty**
1c1	Podporovat manuální zručnost a prvky polytechnické výchovy ve vzdělávání v mateřských školách (např. stavebnice, technické hračky, metodická doporučení vč. příkladů dobré praxe).	- počet MŠ zapojených do programu "technických MŠ"	Interreg CZ-AT 2019−2022	MŠ, JCMM, z.s.p.o.
1c2	Metodicky podporovat management ZŠ vedoucí k začlenění předmětu "Technika" do ŠVP na základních školách	- počet ZŠ vyučujících předmět "Technika"	OP VVV 2020−2023	organizace zajišťující DVPP, ZŠ
1c3	Podporovat rekonstrukce laboratoří chemie, fyziky a biologie na středních školách	- počet SŠ s rekonstruovanými laboratořemi - objem finančních prostředků investovaných do rekonstrukcí za rok	OP VVV 2020−2023 IROP 2021-2024 kraj 2020-2023	SŠ
1c4	Podporovat setkávání a výměny příkladů dobré praxe v oblasti polytechnického vzdělávání pro pedagogy ZŠ a SŠ.	- počet zrealizovaných akcí, počet účastníků akcí -počet zapojených škol	kraj, OP VVV 2020−2023	ZŠ, SŠ
1c5	Podporovat rozšíření nabídky zájmové činnosti pro děti a mládež zaměřené na polytechnické vzdělávání	- počet kroužků a účastníků v matematicky, technicky a přírodovědně zaměřených zájmových kroužcích	OP VVV, kraj, státní rozpočet 2020−2023	SVČ

		-počet SVČ nabízejících kroužky polytechnického vzdělávání		
1c6	Finančně podporovat činnost metodických kabinetů v oborech STEM	- počet funkčních metodických kabinetů - počet zapojených škol	OP VVV, kraj, státní rozpočet 2020−2023	NIDV, JCMM, z.s.p.o.

B.1.d Podpora „bezpečného školního prostředí“

Za účinnou strategii primární prevence je považován komplexní a vyvážený přístup založený na spolupráci státních i nestátních subjektů, které se zabývají problematikou primární prevence v Jihomoravském kraji.

Základní filozofií primární prevence ve školách je práce pedagogů s podporou preventivního týmu školy (vedení školy, školní metodik prevence, výchovný poradce a školní psycholog). Vzhledem k šíři aktérů primární prevence je nutné jejich systémové propojení. Jihomoravský kraj se proto snaží svými opatřeními zejména:

- Snižovat počet výskytů rizikového chování dětí a mládeže financováním programů primární prevence.
- Udržet nastavený plošný systém organizací zapojených do primární prevence v kraji.
- Podporovat profesní vzdělávání osob zabývajících se prevencí, včetně poskytovatelů služeb v oblasti prevence.
- Vytvářet podmínky pro realizaci programů propojujících preventivní pracovníky škol a rodiče žáků.
- Podporovat zavádění bezpečnostních opatření k zajištění ochrany života a zdraví dětí, žáků a studentů a zabezpečování vzdělávání zaměstnanců škol a školských zařízení v této oblasti.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
1d1	Realizovat „mapování“ výskytu sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách JMK.	- mapování výskytu sociálně patologických jevů u dětí a mládeže za příslušný školní rok	2020−2024	Pedagogicko-psychologické poradny (PPP)
1d2	Nadále podporovat fungující systém odborného vzdělávání a zvyšování kvalifikace u školních metodiků prevence a metodiků prevence PPP.	- počet odborných seminářů, - počet proškolených metodiků prevence	rozpočet JMK 2020−2024	PPP
1d3	Podporovat realizaci Minimálně preventivních programů ve školách v JMK, a to formou dotačního programu "Preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními".	- počet podpořených projektů - objem poskytnutých finančních prostředků z rozpočtu JMK	rozpočet JMK 2020−2024	ZŠ, SŠ

1d4	Podporovat setkávání a výměnu příkladů dobré praxe pracovníků zabývajících se prevencí formou setkávání v rámci pravidelných metodických porad, i pořádáním akcí, jako je např. "Krajské fórum prevence" a "Krajská konference primární prevence rizikového chování JMK"	- počet zrealizovaných akcí, - počet účastníků akcí	rozpočet JMK, EU fondy 2020−2024	PPP
1d5	Podporovat pravidelné aktualizace "Adresáře služeb primární prevence v Jihomoravském kraji".	- aktualizovaný Adresář služeb primární prevence v Jihomoravském kraji zveřejněný na www.jmskoly.cz	rozpočet JMK 2020−2024	PPP
1d6	Podporovat vzdělávání zaměstnanců škol a školských zařízení v oblasti zabezpečení škol a seznamovat je s novinkami a novými trendy v této oblasti (školení např. na téma "Nebezpečný útočník ve škole", "Bezpečné chování na internetu", vzájemná spolupráce s IZS a další).	- počet odborných seminářů - počet účastníků seminářů	rozpočet JMK 2020−2024	SSŠ, PČR

B.1.e Podpora rozvoje výuky cizích jazyků

Znalost aspoň jednoho cizího jazyka by v dnešním globálním světě měla být samozřejmostí z mnoha důvodů – kvůli snadnosti cestování a potřebě se ve světě domluvit, kvůli nutnosti porozumět cizojazyčným zdrojům informací, ale v neposlední řadě také proto, že v popisu pracovních pozic pro absolventy středních škol jen výjimečně chybí požadavek znalosti angličtiny na velmi dobré úrovni. Ve stále více oborech znalost druhého cizího jazyka (v Jihomoravském kraji vzhledem k blízkosti Rakouska je nejžádanější němčina) znamená klíčovou výhodu pro uchazeče o zaměstnání. Přibývá (zejména v Brně) rovněž mezinárodních firem se zaměstnanci různých národností, kde je cizí jazyk (nejčastěji angličtina) používán jako komunikační jazyk na pracovišti. Všechny zmíněné důvody naznačují, proč by měla být rozvoji výuky cizích jazyků na středních školách všech typů (tedy i na SOŠ) věnována maximální pozornost a ze všech jazykových dovedností preferována zejména schopnost komunikace v cizím jazyce.

Jihomoravský kraj by se tedy v rámci tohoto specifického cíle měl zaměřit na tyto oblasti:

- Profesní rozvoj učitelů cizích jazyků a jejich další vzdělávání zaměřené na moderní (= aktivizující) výukové metody
- Podpora jazykového vzdělávání učitelů odborných předmětů pro jejich větší zapojení do užívání metody CLIL na SŠ
- Zlepšení Informovanost učitelů cizích jazyků o možnostech dalšího vzdělávání
- Podpora lokální i mezinárodní mobility – kontakty škol se zahraničím, kontakty se školami v rámci kraje, sdílení dobré praxe mezi učiteli CJ

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
1e1	Podporovat vzdělávací akce pro učitele CJ zaměřené na aktivizující výukové metody a digitální podporu výuky CJ	počet učitelů CJ, kteří se zúčastní vzdělávací akce tohoto typu	kraj 2020 - 2024	Střední školy zřizované krajem, SSŠ Brno; jazykové školy, NIDV, KAP
1e2	Podporovat jazykové vzdělávání učitelů odborných předmětů	počet učitelů odborných předmětů, kteří absolvují jazykový kurz financovaný z tzv. šablon počet škol využívajících šablony pro jazykové vzdělávání učitelů odborných předmětů	ESF, státní rozpočet (MŠMT) 2020 – 2024	Střední školy zřizované krajem, jazykové školy a další vzdělávací instituce nabízející akreditované jazykové kurzy
1e3	Vytvořit databázi SŠ učitelů cizích jazyků, poskytovatelů DVPP a kanál pro vzájemnou informovanost	počet škol, které se zapojí do databáze počet aktualizací informačního kanálu	I-KAP 2 2020 – 2024	Střední školy zřizované krajem, poskytovatelé DVPP pro cizí jazyky, SSŠ, KAP
1e4	Podporovat lokální mobilitu učitelů CJ a žáků, spolupráci s jinými školami a akce umožňující kontakt žáků s cizinci	počet škol spolupracujících s jinými školami počet učitelů, kteří využili příslušné šablony počet realizovaných akcí pro žáky	Kraj 2020−2024	Střední školy zřizované krajem, zaměstnavatelé, kulturní a vzdělávací instituce nabízející cizojazyčné programy
1e5	Podpořit zájem učitelů CJ o mezinárodní mobilitu	počet učitelů CJ, kteří se zúčastní zahraničního výjezdu (do partnerské školy či na vzdělávací kurz)	ESIF, státní rozpočet, I-KAP 2 2020−2024	Střední školy zřizované krajem

B.1.f Podpora vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty patří dlouhodobě k prioritám JMK. Pro její implementaci do formálního i neformálního vzdělávání byly od roku 2002 postupně vytvořeny tři Koncepce EVVO JMK, k nimž každoročně vznikají akční plány obsahující úkoly reflektující aktuální potřeby ve vzdělávání.

JMK za účelem účinné a kvalitní EV zřídil specializovanou příspěvkovou organizaci *Lipku – školské zařízení pro environmentální vzdělávání*, spolupracuje a podporuje řadu dalších organizací a institucí, které jsou na téma EVVO zaměřeny. EVVO je v Krajských akčních plánech rozvoje vzdělávání v JMK (2016, 2019) a navazujících implementačních projektech průřezově propojována s rozvojem klíčové

kompetence k podnikavosti i s polytechnikou - v návaznosti na *Evropský rámec klíčové kompetence k podnikavosti (EntreComp, 2016)* i *koncept STEM*, zaměřuje se na řešení problémů reálného světa, kritické a kreativní myšlení i týmovou spolupráci. Jihomoravský kraj se hodlá v rámci podpory environmentálního vzdělávání zaměřit zejména na následující oblasti:

- další vzdělávání současných pedagogických pracovníků a příprava budoucích pedagogických pracovníků
- vzdělávání managementu škol
- příprava a realizace vzdělávacích programů pro žáky
- příprava a dostupnost metodických materiálů a kvalitní kolegiální podpory pro výuku
- ekologizace provozu škol
- vytváření podmínek pro vzdělávání žáků ve specializovaných institucích mimo školu (Lipka, VIDA, Czech Globe apod.)

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	**Opatření**	**Indikátor opatření**	**Zdroj financování, doba realizace**	**Spolupracující subjekty**
1f1	Podpora akcí dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO, zejména studií k výkonu specializovaných činností v oblasti environmentální výchovy (pro školní koordinátory EVVO).	- počet účastníků DVPP v oblasti EVVO, - počet získaných osvědčení úspěšných absolventů studií k výkonu specializovaných činností v oblasti environmentální výchovy - počet akcí DVPP určených pro management škol; počet účastníků	OP VVV, rozpočet JMK 2020 - 2024	organizace zajišťující realizaci koncepce EVVO, další vzdělavatelé
1f2	Na základních školách podpora vybavování, zřizování a využívání školních zahrad pro praktickou výuku žáků.	- počet zrealizovaných školních projektů zaměřených na budování nebo (do)vybavení školních zahrad s následných využitím pro výuku	OP VVV, OPŽP 2020- 2024	
1f3	Podpora setkávání s výměnou příkladů dobré praxe a posílení kolegiální podpory v oblasti EVVO pro pedagogy MŠ, ZŠ a SŠ.	- počet zrealizovaných konferencí a počet účastníků - počet škol využívajících kolegiální podporu středisek ekologické výchovy (SEV)	OP VVV, rozpočet JMK 2020- 2024	OŽP KrÚ JMK, organizace zajišťující realizaci koncepce EVVO,
1f4	Podpora nabídky a realizace zájmové činnosti pro děti a mládež v přírodovědné a environmentální oblasti	- počet kroužků a účastníků v zájmových kroužcích	OP VVV, rozpočet JMK státní rozpočet 2020 - 2024	SVČ, ŠD, ŠK, ANNO JMK
1f5	Podpora spolupráce škol se SEV a dalšími subjekty činnými v oblasti EVVO v rámci programů propojujících školní a mimoškolní vzdělávání.	- počet zrealizovaných výukových a pobytových programů, počet účastníků	OP VVV, rozpočet JMK 2020 - 2024	organizace zajišťující realizaci koncepce EVVO

1f6	Podpora realizace školních programů a projektů typu ekoškola, Škola pro udržitelný život a Zahradní terapie s cílem vytvořit podmínky pro ekologizaci provozu škol a pro spolupráci škol s obcemi a dalšími organizacemi v regionu.	- počet škol zapojených do realizace školních programů a projektů	rozpočet JMK 2020- 2024	organizace zajišťující realizaci koncepce EVVO
1f7	Podpora tvorby metodických materiálů pro MŠ, ZŠ a SŠ s cílem poskytnout pedagogům a žákům dostatek kvalitních výukových materiálů pro EVVO.	- počet nových metodických materiálů	rozpočet JMK 2020- 2024	organizace zajišťující realizaci koncepce EVVO
1f8	Podpora ekologizace provozu škol	- počet škol s realizovanou investiční akcí - počet seminářů pro vzdělávání nepedagogických pracovníků	OPŽP, rozpočet JMK 2020- 2024	
1f9	Podpora vytváření podmínek pro vzdělávání žáků ve specializovaných institucích mimo školu	Počet realizovaných podpůrných projektů	rozpočet JMK	

B.2 Rovné příležitosti ve vzdělávání

B.2.a Podpora společného vzdělávání

Společné vzdělávání je stále aktuálním tématem. Jeho cílem je nastavit podmínky pro vzdělávání všech žáků v jejich nejlepším zájmu. Jeho soustavnou podporou by mělo dojít k vytvoření kvalitních vzdělávacích podmínek jak pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, tak pro i žáky intaktní. Pokud je společné vzdělávání prováděno správně, pak je přínosem pro rozvoj dovedností a znalostí všech žáků. Pravidla pro společné vzdělávání byla specifikována právními předpisy a uplatňují se v praxi od roku 2016 a přesto, že v počátku byla přijímána poměrně rozpačitě, lze konstatovat, že postupně dochází k výraznému posunu v přijímání potřeb a specifických požadavků v přístupu k zajištění podmínek společného vzdělávání. I když novely právních předpisů podporující společné vzdělávání platí poměrně krátce, již několikrát byly novelizovány tak, aby lépe vyhovovaly podmínkám praxe a jsou stále v procesu změn. Společné vzdělávání je podporováno na několika úrovních. Podpora směřuje jednak přímo k běžným školám, které vzdělávají děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Zde se především ukazuje nutnost doplnění vzdělání pedagogických pracovníků v oblasti speciální pedagogiky a inkluze, tomu je potřeba přizpůsobit vzdělávání pedagogů zajištěním dostatečné a cíleně zaměřené vzdělávací nabídky. Pro společné vzdělávání je potřeba zajistit odpovídající podpůrná opatření personálního charakteru kompenzační pomůcky, včetně podpory služeb asistenta pedagoga a vzniku školských poradenských pracovišť ve školách. Nepřímá podpora spočívá v zajištění dostatečných kapacit a rozvoje školských poradenských služeb ve školských poradenských zařízeních. Stejně tak jsou důležité služby školního poradenského pracoviště, které je zřizováno na školách a poskytuje podporu žákům přímo ve škole. K realizaci změn je na celostátní úrovni připravena řada plánovaných opatření. Jihomoravský kraj podporuje zejména následující z nich:

- Podporovat výuku zajištěnou kvalifikovanými speciálními pedagogy, kvalifikovanými asistenty pedagoga, zajistit přípravu pedagogů reflektující změny na poli vzdělávání.
- Podporovat týmovou spolupráci učitele a asistenta pedagoga, posílit odborné kompetence asistentů pedagoga, zajistit jejich metodické vedení.
- Pracovat s rizikem přetíženosti pedagogických pracovníků.
- Podporovat kompenzace všech typů znevýhodnění a rozvoj všech typů nadání na principu individualizace výuky, zaměřit se zejména na některé kategorie speciálních vzdělávacích potřeb (např. mimořádné nadání, odlišný mateřský jazyk, psychiatrické diagnózy).
- V souvislosti s potřebami škol udržet optimální počet poradenských pracovníků ve školství, počet školních speciálních pedagogů a počet školních psychologů, zajistit jejich metodické vedení.
- Podporovat společné vzdělávání dětí a žáků ve školách hlavního vzdělávacího proudu začleňováním jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami nebo vznikem tříd pro děti a žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona za předpokladu dostatečného personálního, finančního a materiálního zajištění ze státního rozpočtu a dalších zdrojů s cílem naplnit odpovídající vzdělávací předpoklady a potřeby žáků.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
2a1	Podpora vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti speciální a inkluzivní pedagogiky – vzdělávání sborovny přímo ve škole se zřetelem na praktické zkušenosti, vzdělávání managementu škol.	- počet realizovaných vzdělávacích akcí - počet účastníků	státní rozpočet 2020−2024 KAP	školy, SSŠ
2a2	Zvýšení dovedností a znalostí pedagogických pracovníků v realizaci podpůrných opatření s cílem rozvoje potenciálu všech dětí a žáků	- počet realizovaných seminářů na dané téma	státní rozpočet 2020−2024 KAP	školy, SSŠ
2a3	Podporovat činnosti specialistů ve školních poradenských pracovištích. Zajistit metodickou podporu činností pro ŠPP ze strany JMK.	- zvyšování počtu škol se školním poradenským pracovištěm - počet úvazků ŠP a ŠSP - počet realizovaných metodických setkání	státní rozpočet, rozpočet JMK 2020−2024 KAP	školy, JMK
2a4	Podporovat zřizování tříd pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona, a to i v případě převodu tříd ze škol zřizovaných pro děti nebo žáky se SVP podle § 16 odst. 9 školského zákona do běžných škol	- zvyšování počtu nově vzniklých tříd pro žáky vyjmenované v § 16 odst. 9 (školského zákona) v běžných školách	státní rozpočet 2020−2024	školy, zřizovatelé škol

B.2.b Podpora poradenského systému

V oblasti poskytování poradenských služeb školskými poradenskými zařízeními došlo od roku 2016 v návaznosti na významné změny ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ke

kvalitativním i kvantitativním změnám. Společné vzdělávání ve školách běžného vzdělávacího proudu klade vysoké nároky na diagnostiku a kvalitu doporučovaných podpůrných opatření pro konkrétní děti a žáky v podmínkách konkrétních škol. Doporučení školských poradenských zařízení (dále také ŠPZ) do vzdělávání jsou vymahatelná, je možná revize vyšetření a závěrů ŠPZ.

V oblasti poskytování poradenských služeb přibývá požadavků na řešení problémů ve školním prostředí. Přibývá počet klientů s duševním onemocněním, psychiatrickými diagnózami, s problémovým chováním. Přibývá výrazně klientů s autismem. Často se projevuje kombinace různých diagnóz, které jsou dále komplikovány složitým rodinným zázemím. Novela školského zákona stanovila řadu nových postupů, které velmi zatížily kapacitu školských poradenských zařízení. Bez posílení počtu odborných pracovníků není možné nárůst výkonů splnit. Není přitom nutné zřizovat nová školská poradenská zařízení, protože JMK má vytvořenou síť ŠPZ, která odborně i regionálně pokrývají celou šíři typů postižení.

I v oblasti doporučování podpůrných opatření praxe ukázala nutnost změn v právních předpisech. Podpůrná opatření byla upravována zejména v oblasti personální podpory, která se týkala asistenta pedagoga, pedagogické intervence a předmětů speciálně pedagogické péče. Jsou očekávány další změny zejména směrem ke snížení administrativy. Pracuje se na standardech kvality školského poradenského zařízení.

K realizaci změn je na celostátní úrovni připravena řada plánovaných opatření. Jihomoravský kraj podporuje zejména následující z nich:

- Zajistit poradenské služby v termínech, vytvořit sít kooperujících pracovišť s jednotným metodickým vedením v rámci JMK.
- Podporovat zavedení standardů kvality školského poradenského zařízení za účelem vytvoření jednotného rámce pro poskytované poradenské služby v kraji a posuzování kvality ŠPZ.
- Podporovat kvalitu poradenských služeb poskytnutím finančních prostředků na nákupu nových diagnostických nástrojů a k zajištění školení v práci s těmito diagnostickými nástroji pro pracovníky ŠPZ.
- Nerozšiřovat institucionální sít školských poradenských zařízení v kraji, ale posílit personální obsazení speciálně pedagogických center a pedagogicko-psychologických poraden v návaznosti na nové povinnosti stanovené právními předpisy.
- Zajistit dostupnost a vysoké kvality poradenských služeb v rámci celého systému poradenství na celém území Jihomoravského kraje.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	**Opatření**	**Indikátor opatření**	**Zdroj financování, doba realizace**	**Spolupracující subjekty**
2b1	Zlepšovat metodické vedení školských poradenských zařízení na systémové úrovni.	- počet metodických setkání ŠPZ všech zřizovatelů v JMK	státní rozpočet, rozpočet JMK 2020–2024 KAP	ŠPZ, JMK

2b2	Podporovat kvalitu poskytovaných poradenských služeb zajištěním finančních prostředků na nákup nových diagnostických nástrojů a k zajištění školení v práci s těmito diagnostickými nástroji pro pracovníky ŠPZ zřizovaných krajem.	- výše podpory, - počet podpořených ŠPZ, - počet proškolených pracovníků	státní rozpočet, rozpočet JMK 2020−2024	ŠPZ, JMK
2b3	Ve stávajících zařízeních navyšovat počty poradenských pracovníků podle potřeb jednotlivých školských poradenských zařízení	- posílení počtu úvazků v PPP a SPC	státní rozpočet, rozpočet JMK 2020−2024	ŠPZ, JMK
2b4	Přibližovat služby školských poradenských zařízení klientům zřizováním odloučených pracovišť pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center.	- nárůst počtu odloučených pracovišť PPP a SPC	státní rozpočet, rozpočet JMK 2020−2024	ŠPZ, JMK

B.2.c Podpora škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením jako odborných a metodických center pro školy hlavního vzdělávacího proudu a pro vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením

Společné vzdělávání a míra jeho akceptace výrazně ovlivňuje pozice škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením. V posledních letech se vzdělávání dětí a žáků v inkluzivním prostředí škol zvyšuje i přesto, že ne všechny školy jsou pro vytvoření podmínek pro vzdělávání dětí a žáků se SVP připraveny.

V praxi se ukazuje, že je možné do určité míry podmínky pro společné vzdělávání v běžných školách zajistit. Současně ale praxe reflektuje skutečnost, že ne vždy je společné vzdělávání úspěšné. Po několika letech snižování a následné stagnace počtu dětí a žáků ve školách zřizovaných pro děti a žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona, zaznamenáváme ve školách v JMK jejich mírný nárůst. V nastávajícím období je potřeba tento trend sledovat, nabídku vzdělávání přizpůsobovat potřebám praxe a využívat odborný potenciál škol zřizovaných pro děti a žáky se zdravotním postižením jako odborných a metodických center pro školy hlavního vzdělávacího proudu. Pro žáky, kterým poskytnutí podpůrných opatření v prostředí běžné školy nebude dostačovat, tedy zejména pro děti a žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem, je třeba možnost vzdělávání v samostatných školách zachovat.

V rámci tohoto specifického cíle bude Jihomoravský kraj podporovat:

- Sledování vývoje ve vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením a provádění případných změn ve struktuře mateřských, základních i středních škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením, tak aby vyhovovaly potřebám praxe.
- Zachování dostatečných vzdělávacích kapacit pro děti a žáky, kteří nejsou schopni vzdělávání v podmínkách integrace, ve školách samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením. Institucionální slučování některých současných škol do dostatečně velkých, personálně i materiálně vhodně vybavených institucí, ekonomicky prosperujících celků

schopných efektivně zajistit kvalitní vzdělávání žáků se zdravotním postižením, a to od předškolního po střední vzdělávání. Nezřizovat nové samostatné instituce.

- Optimální zajištění služeb škol při zdravotnických zařízeních v návaznosti na změny v poskytování zdravotnických služeb, zaměřit jejich vzdělávací činnost směrem k zájmovému vzdělávání v návaznosti na krátkodobou hospitalizaci dětí.
- Činnost škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením jako vzdělávacích, metodických a koordinačních center k zajišťování společného vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
2c1	V návaznosti na realizaci podpůrných opatření v běžných školách přizpůsobit kapacity škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona podle potřeb praxe.	- počet žádostí /počet uskutečněných změn v kapacitách škol	státní rozpočet 2020−2024	školy, JMK
2c2	Optimalizace škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením do dostatečně velkých, personálně i materiálně vhodně vybavených institucí, schopných efektivně zajistit kvalitní vzdělávání žáků se ZP, a to od předškolního po střední vzdělávání. Nezřizovat nové samostatné instituce.	- počet optimalizovaných subjektů	státní rozpočet 2020−2024	školy, JMK

B.2.d Podpora znevýhodněných

Podpora znevýhodněných se v této prioritě týká dětí s odlišnými kulturními a životními podmínkami. Největšími skupinami jsou děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, děti z dětských domovů a žáci – cizinci.

<u>Ústavní výchova ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy.</u>

V zajišťování ústavní péče ve školských zařízeních stále přetrvává kompetenční nejednoznačnost. Významná část školských zařízení je zřizována kraji, které jsou za jejich činnost odpovědny. Metodicky jsou řízeny diagnostickými ústavy zřizovanými MŠMT. Důsledkem těchto kompetenčních nejednoznačností je pak omezená možnost kraje pružně, účinně a efektivně reagovat při zajišťování rovnoměrného rozložení kapacit v různých typech zařízení pro umísťování dětí.

V současné době probíhá proces transformačních změn, který je řešen mezirezortně. Jejich cílem je optimalizace sítě školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, poskytování kvalitní a profesionální služby klientům, snižování kapacit zařízení a podporování rozšíření nabídky služeb poskytujících odbornou pomoc ohroženým dětem i rodinám.

Z opatření, která jsou uvedena v DZ ČR, bude Jihomoravský kraj podporovat zejména:

- Podpora při aplikaci standardů specializovaných činností v dětských domovech

- V návaznosti na novely právních norem v souvislosti se změnami v systému ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče přizpůsobovat kapacitu zařízení v regionu.
- Stabilizace personálních podmínek v DD spolu s ekonomickými podmínkami a potřebami v jednotlivých zařízeních s ohledem na změny v charakteru poskytované péče a na specifika jednotlivých zařízení (např. podpořit personální obsazení dětských domovů částečným úvazkem psychologa, případně etopeda).
- Spolupráce s ostatními rezorty na transformaci systému náhradní výchovné péče.

Vzdělávání sociálně znevýhodněných romských žáků

V souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, je deklarován rovný přístup dětí, žáků a studentů ke vzdělávání. Bohužel se často setkáváme se závažným problémem, a to předčasného odchodu žáků zejména romského etnika z procesu vzdělávání v Jihomoravském kraji.

Na podporu výuky pro žáky středních škol, konzervatoří a VOŠ a na další aktivity škol při integraci těchto žáků a na pořizování učebních pomůcek jsou na MŠMT každoročně vyhlašovány rozvojové programy.

Vyhlašování a řešení uvedených programů přispívá k plnění hlavních cílů vytyčených pro vzdělávání znevýhodněných žáků.

Dalším cílem projektů je napomoct učitelům v získávání sociokulturních kompetencí při práci s dětmi při vyučování, při začleňování těchto dětí do mimoškolních aktivit a při řešení případných konfliktů vznikajících ze vzájemného neporozumění mezi dětmi ohrožených sociálním vyloučením.

V rámci tohoto specifického cíle bude Jihomoravský kraj podporovat:

- Každoroční opakované vyhlašování rozvojových programů na podporu vzdělávání romských žáků středních škol, konzervatoří a VOŠ.
- Přihlašování škol do těchto rozvojových programů.
- Pořádání odborných kurzů.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	**Opatření**	**Indikátor opatření**	**Zdroj financování, doba realizace**	**Spolupracující subjekty**
2d1	Podporovat aplikaci standardů specializovaných činností v DD.	- počet standardizovaných DD, - počet provedených změn v síti DD	státní rozpočet 2020−2024	školská zařízení, MŠMT
2d2	Vytvořit pracovní pozice odborníků psychologů a etopedů v DD.	- počet úvazků	státní rozpočet 2020−2024	MŠMT
2d3	Předávat příklady dobré praxe v rámci setkání ředitelů s pracovníky OŠ a ministerskými zařízeními	- počet pracovních setkání	státní rozpočet 2020−2024	školská zařízení, MŠMT
2d4	Vytvoření webové stránky s informacemi pro dané žáky ohledně	Vytvoření webové stránky	KAP 2020-2024	školy

	vzdělávacích možnosti v JMK při rozcestníku www.vyberskoly.cz			
2d5	V rámci Dotačního programu na činnost národnostních menšin v Jihomoravském kraji nadále podporovat projekty zejména v oblasti vzdělávání a volnočasových aktivit cílové skupiny dětí a žáků s problémovým socioekonomickým a kulturním zázemím tak, aby jejich vzdělanostní možnosti mohly být maximálně naplňovány a získané dovednosti a zkušenosti napomohly v jejich další životní etapě.	- výše poskytnutých finančních prostředků organizacím, které realizují projekty pro děti a žáky s problémovým socioekonomickým a kulturním zázemím	rozpočet JMK 2020−2024	JMK

B.2.e Podpora mimořádně nadaných a talentovaných dětí, žáků a studentů

V oblasti vzdělávání dětí a žáků s mimořádným nadáním vychází Jihomoravský kraj z Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020. I přes realizaci jednolitých dílčích opatření vycházejících z Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2009–2013, stále přetrvává značná roztříštěnost aktivit jednotlivých subjektů, tj. skutečný systém péče o nadané a mimořádně nadané děti a žáky zatím vytvořen nebyl. Ukazuje se, že dosažení podstatného pokroku není bez zajištění potřebné koordinace (jak v oblasti aktivit, tak v oblasti informační, metodické a strategické) možné. Vytvoření systému koordinace je proto klíčovým úkolem nové koncepce na období let 2014–2020. V oblasti podpory a rozvoje mimořádného nadání bude Jihomoravský kraj podporovat:

- Diagnostiku mimořádně nadaných žáků zejména zajištěním dostatečných odborných kapacit ve školských poradenských zařízeních.
- Školy hlavního vzdělávacího proudu v zajištění individualizace výuky při vzdělávání.
- Podpora vzniku krajské koordinační skupiny pro podporu nadání

K realizaci změn je na celostátní úrovni připravena řada plánovaných opatření. Jihomoravský kraj podporuje zejména následující z nich:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
2e1	Zajistit dostatečné odborné kapacity ve školských poradenských zařízeních.	- počet proškolených odborníků v PPP	státní rozpočet 2016–2020	ŠPZ, školy
2e2	Vznik systémové podpory práce s nadanými žáky na všech úrovních škol	- počet zapojených škol prostřednictvím koordinátora	KAP	JCMM, PPP
2e3	Podpora pracovníků škol při práci s nadanými žáky	-počet realizovaných akcí	KAP	JCMM, SSŠ

2e4	Pokračovat v realizaci Programu podpory nadaných studentů v JMK (dále také "Program").	- počet individuálně podpořených žáků splňujících požadovaná kritéria Programu	rozpočet JMK	JCMM, NNO specializované na práci s talentovanou mládeží, VŠ technického a přírodovědného zaměření
		- počet žáků, kteří dosáhli významných úspěchů specifikovaných v Programu, z celkového počtu individuálně podpořených	rozpočet JMK	JCMM, NNO specializované na práci s talentovanou mládeží
		- počet SŠ zřizovaných JMK podpořených v rámci Programu	rozpočet JMK	
		- výše finančních prostředků poskytnutých SŠ zřizovaným JMK v rámci Programu	rozpočet JMK	
		- počet podpořených prací SOČ, které se umístily do 5. místa v CP SOČ	rozpočet JMK	JCMM, VŠ technického a přírodovědného zaměření
		- počet podpořených prací SOČ, kterými ČR reprezentovali žáci z JMK v uznaných mezinárodních nadstavbách soutěže	rozpočet JMK	JCMM, VŠ technického a přírodovědného zaměření
2e5	Motivovat školy a pedagogické pracovníky k zajištění vysokého počtu kvalitních účastníků v soutěžích a přehlídkách v zájmovém vzdělávání vyhlašovaných MŠMT.	- počet SŠ zřizovaných JMK, které úspěšně čerpaly finanční prostředky z rozvojového programu MŠMT "Hodnocení žáků a škol podle výsledků v soutěžích Excelence středních škol" a jeho poměr vůči podpořeným SŠ v rámci celé ČR	rozpočet JMK	
		- výše rozdělených finančních prostředků poskytnutých v daném roce SŠ zřizovaným JMK v rámci rozvojového programu MŠMT "Hodnocení žáků a škol podle výsledků v soutěžích Excelence středních škol" a jeho poměr vůči SŠ v rámci celé ČR	rozpočet JMK	
		- počet laureátů přehlídky České ručičky z JMK a jejich poměr vůči všem laureátům v daném školním roce	rozpočet JMK	
		- počet žáků SŠ zřizovaných JMK, kteří se úspěšně umístili do 5. místa ve finálových soutěžích odborných dovedností vyhlašovaných ve Věstníku	rozpočet JMK	

		MŠMT a zařazených do přehlídky České ručičky		

B.3 Sbližování vzdělávání a trhu práce

B.3.a Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů

Odborným vzděláváním, které je v Jihomoravském kraji realizováno na 81 středních školách a 10 vyšších odborných školách, stále prochází více než 70% populace. I když je hlavním cílem odborného vzdělávání to, aby jeho absolventi získali znalosti, dovednosti a kompetence, které jim umožní vykonávat určitou profesi, většina z nich pokračuje v dalším vzdělávání na vysokých a vyšších odborných školách, případně v nástavbovém studiu pro absolventy oborů vzdělání s výučním listem nebo ve zkráceném studiu a přímo do praxe nevstupuje. Celá řada z nich však i při svém dalším vzdělávání rozvíjí a prohlubuje odbornost, kterou získali při přechozím studiu. Odborné vzdělávání je velmi významným, tradičním segmentem našeho školství a na kvalitě jeho absolventů závisí do značné míry úspěšný rozvoj regionu. Jedním ze zásadních předpokladů pro nastavení vysoké kvality absolventů odborných škol je spolupráce škol se zaměstnavateli, která se na mnoha odborných školách úspěšně rozvíjí.

Jihomoravský kraj se chce v rámci tohoto specifického cíle navrženými opatřeními zaměřit na následující oblasti:

- Zvýšení zájmu absolventů ZŠ o obory odborného vzdělávání poptávané na trhu práce v JMK.
- Zvýšení podílu počtu žáků, kteří úspěšně ukončí studium oborů odborného vzdělávání.
- Podpora průběžné inovace materiálního vybavení odborných škol, zejména škol, které jsou tradičními centry výuky vybraných oborů vzdělání a kde jsou předpoklady pro sdílení vybavení laboratoří, odborných dílen a učeben více školami.
- Podpora činnosti center odborného vzdělávání pro strojírenství, stavebnictví, zemědělství, vinařství a vinohradnictví, informační technologie a chemii jako center spolupráce škol vyučujících příbuzné obory vzdělání; zřízení dalších center tak, aby byly pokryty základní skupiny oborů vzdělání odborného školství v Jihomoravském kraji, popř. obory ojedinělé a pro náš kraj specifické.
- Podpora spolupráce škol s firmami vedoucí k zapojení žáků a studentů škol v rámci odborné praxe a odborného výcviku do reálného pracovního prostředí.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
3a1	Financování systému poskytování prospěchových stipendií žákům ve vybraných oborech středního vzdělání s výučním listem.	- celkový počet žáků v podporovaných oborech vzdělání, počet žáků v 1. ročnících podporovaných oborů vzdělání, - výše finančních prostředků poskytnutých za kalendářní rok	kraj 2020–2024	střední školy zřizované krajem

3a2	Podporovat akce na prezentaci činnosti odborných škol.	- počet vystavujících odborných škol, - počet realizovaných akcí	kraj 2020–2024	střední školy zřizované krajem, SSŠ a Zařízení pro DVPP, MMB
3a3	Realizovat investiční akce směřující ke zlepšování materiálního vybavení odborných škol stroji, technologiemi a odbornými učebnami a sdílení materiálního vybavení více školami	- počet škol, které realizovaly investiční akci - počet středních škol, které využily ke vzdělávání svých žáků materiální vybavení jiné střední školy v rozsahu alespoň 10 hodin	kraj, ESIF, státní rozpočet (Ministerstvo zemědělství) 2020–2024	střední školy
3a4	Podporovat spolupráci škol v rámci center odborného vzdělávání v oblasti sdílení příkladů dobré praxe, vzdělávání pedagogických pracovníků, odborných „metodických kabinetů“	- počet škol aktivně spolupracujících v rámci jednotlivých center - počet pracujících odborných „metodických kabinetů“ - počet vzdělávacích akcí zorganizovaných centry pro učitele odborných předmětů a odborného výcviku	kraj, ESIF 2020 - 2024	střední školy
3a5	Realizovat praxi a odborný výcvik žáků SŠ ve firmách.	- počet škol, počet žáků, kteří absolvovali alespoň 30 % z celkového počtu hodin odborného výcviku nebo odborné praxe ve firmách, - počet firem, v nichž žáci realizovali praxi nebo odborný výcvik	ESIF, státní rozpočet 2020–2024	střední školy, zaměstnavatelé
3a6	Rozvíjet dlouhodobou a stabilní spolupráci odborných škol se zaměstnavateli	- počet škol systematicky spolupracujících[x] se zaměstnavateli - počet škol které realizují dlouhodobou[xx] spolupráci s firmami - počet firem, které se školami dlouhodobě[xx] spolupracují	státní rozpočet, zaměstnavatelé 2020–2024	střední školy, zaměstnavatelé

[x] systematická spolupráce se zaměstnavateli zahrnuje následující: smlouva o spolupráci, účast zaměstnavatelů u zkoušek, odborný výcvik v modelovém pracovním prostředí, škola vyjednává se zaměstnavateli obsah odborného výcviku a praxe, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školu/vybrané žáky podporují

[xx] dlouhodobá spolupráce – škola spolupracuje se zaměstnavatelem během uplynulých tří po sobě jdoucích školních roků a spolupráce i nadále pokračuje

B.3.b Podpora podnikavosti, iniciativy a kreativity

Kompetencemi k podnikavosti, environmentálním vzděláváním a vzděláváním pro trvalou udržitelnost se zabývá řada strategických dokumentů Jihomoravského kraje, například *Koncepce EVVO JMK na období 2011–2020, Regionálně inovační strategie Jihomoravského kraje 2014–2020*. Dokumenty upozorňují mj. na nedostatečné propojení vzdělávání s potřebami trhu práce, na odliv mozků z periferií JMK. Hovoří také o výhledové nedostačující kapacitě a kvalitě pitné vody, změně klimatu, zvyšujícím se riziku záplav, o dosti velkém počtu škol, které se doposud vzdělávání k udržitelnému rozvoji nevěnují. *Výzkum Národního ústavu pro vzdělávání z roku 2013* upozorňuje na skutečnost, že pojem podnikavost je u nás často zaměňována s pojmem podnikání, připouští možnost, že tato nesourodost může být způsobena rozdíly v překladu dokumentů Evropské unie.

Dokumenty *Doporučení Evropského parlamentu a Rady z roku 2006, Evropský referenční rámec – PŘÍLOHA návrhu doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení (2018)* a *EntreComp*

– *Rámec klíčové kompetence k podnikavosti (2016)* zdůvodňují a doporučují podporu rozvoje podnikavosti ve školách.

„Kompetencí k podnikavosti se podle Evropského referenčního rámce rozumí schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Její podstatou je tvořivost, kritické myšlení a řešení problémů, iniciativa a vytrvalost a schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu."

Výchova k podnikavosti propojuje vzdělávání s praktickým životem, odstraňuje hranice mezi vzděláváním, prací a aktivním občanem; trénuje dovednosti obecné, uplatnitelné průřezově napříč všemi obory (také nazývané soft skills) – sociální a komunikativní dovednosti, dovednosti řešit problémy, přijímat roli a spolupracovat v týmu lidí, přehodnocovat, stanovit si cíle; pěstuje povědomí o vlastních silných a slabých stránkách, posiluje vůli i odvahu zdravě riskovat, motivuje k sebedůvěře i k sebezaměstnávání, inspiruje k touze motivovat ostatní a oceňovat jejich myšlenky. Výchova k podnikavosti staví na etických zásadách, na odpovědnosti jedince za dopady vlastního jednání, dbá na předběžnou opatrnost, sociální ohleduplnost, spravedlnost a soucit.

Výchova k podnikavosti je předpokladem profesního uplatnění absolventa školy i jeho aktivního zapojení do života v rychle se proměňující společnosti, též snadnějšího zvládání osobního a rodinného života.

Jihomoravský kraj se hodlá v rámci podpory rozvoje klíčové kompetence k podnikavosti (vč. environmentálního vzdělávání; dále jen podnikavost) zaměřit na následující oblasti:

- Systémová podpora rozvoje podnikavosti ve školách s výhledem za horizont KAP I a KAP II
- Další vzdělávání pedagogů, zejména však vzdělávání/informování/motivace ředitelů škol
- Nedostatek kvalifikovaných koordinátorů podnikavosti/mentorů/koučů a otázka udržitelnosti jejich pozice ve škole
- Absence vzdělávání budoucích pedagogů v oblasti podnikavosti na pedagogických fakultách
- Absence kvalitního portálu a platformy pedagogů/žáků/studentů
- Nedostatek kvalitních podpůrných zdrojů, materiálů a pomůcek
- Zapojení proškolených koordinátorů podnikavosti do revizí zastaralých RVP pomalu reagujících na potřeby praxe
- Příprava žáků, budoucích absolventů škol, na rychle se měnící praktický život
- Důslednější propojení klíčové kompetence k podnikavosti s výchovou a vzděláváním k trvalé udržitelnosti života v regionech i na Zemi.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
3b1	Podpora vytvoření funkčního systému kolegiální podpory PIK v JMK pro pedagogy, žáky i studenty	Počet center poskytujících metodickou podporu PIK, existence funkční sítě pedagogů/škol sdílejících PIK	OP VVV 2020–2023 rozpočet JMK 2020- 2024	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, školská zařízení, Lipka, JIC a další organizace

3b2	Podpora garanta zajišťujícího systémovou podporu rozvoje PIK v JMK	Existence funkční Regionální rady podnikavosti – platformy nejdůležitějších aktérů, partnerů, lídrů, organizací v JMK; zpracování funkční strategie rozvoje PIK v JMK	OP VVV 2020–2023 rozpočet JMK 2020- 2024	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ, školská zařízení, JIC, KHK a další organizace
3b3	Podpora získávání praktických zkušeností a motivace žáků SŠ a VOŠ k sebezaměstnávání, k zakládání vlastní firmy	Počet žáků/škol zapojených do spolupráce s JIC, JA, Impact Hub, Soutěž a podnikej, výukových a pobytových programů SEV apod. Počet žáků realizujících praktické miniprojekty alespoň v rámci podpůrných opatření JMK, např. v I-KAP 2	OP VVV 2020–2023 rozpočet JMK 2020- 2024	ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ, školská zařízení, SEV, JIC, KHK a další organizace
3b4	Podpora vzdělávání pedagogů a osvěty veřejnosti v oblasti PIK	Počet uskutečněných akcí DVPP na podporu PIK, počet realizovaných studií P-koordinátorů, počet konferencí, veletrhů, počet zahraničních stáží za příklady dobré praxe. Počet zpracovaných osvětových materiálů – publikací, metodik k podnikavosti	OP VVV 2020–2023 rozpočet JMK 2020- 2024	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ, školská zařízení, Lipka, JIC a další organizace
3b5	Podpora systémového rozvoje podnikavosti ve školách	Počet proškolených P-koordinátorů; počet proškolených zástupců managementu škol, počet účastníků DVPP na podporu PIK; počet P-koordinátorů spolupracujících s PdF MU Brno	OP VVV 2020–2023 rozpočet JMK 2020- 2024	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, školská zařízení, Lipka, JIC a další organizace podílející se na DVPP
3b6	Podpora vyhodnocování kvality dopadu podpory rozvoje PIK ve školách JMK	Vytvoření nástroje pro ověření dopadu podpory rozvoje PIK v JMK	OP VVV 2020–2023	MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, školská zařízení, Lipka, JIC

B.3.c Rozvoj kariérového poradenství

Smyslem kariérového poradenství na základních a středních školách je podpořit jedince v získávání kariérových dovedností pro zralou profesní volbu. Je součástí konceptu celoživotního poradenství ve formě služeb zaměřených na pomoc jednotlivcům libovolného věku v jakékoli fázi jejich života, při výběru vzdělávání, zaměstnání a při zvládání jejich profese.

Jihomoravský kraj má v rámci své polohy řadu výhod. Mezi hlavní výhody patří zázemí vysokých škol, které zajišťují vysoký vzdělanostní standard obyvatel v rámci kraje. Bohužel i přes tuto skutečnost je v kraji vysoká míra nezaměstnanosti, a to zejména mezi absolventy.

V posledních letech narůstá trend, kdy roste počet obyvatel, kteří dosáhli jen základního vzdělání a vystřídali několik škol, bez toho, aniž by jednu z nich dokončili. Do budoucna hrozí, že tito lidé mohou být dlouhodobě v evidenci úřadu práce a bude klesat jejich motivace proto, aby získali kvalifikaci. Role kariérového poradenství může být v systematické podpoře jedince v získání kvalifikace.

Z toho vyplývá významná role pracovníků v oblasti poradenství ve školách, nutnost prohlubování jejich kvalifikace a zajišťování jejich vlastního kontaktu s realitou trhu práce a různých pracovních prostředí.

Jihomoravský kraj se chce v rámci tohoto specifického cíle navrženými opatřeními zaměřit na následující oblasti:

- Podpora informovanosti o možnostech kariérového poradenství na školách.
- Vybudování technického a materiálního zázemí pro poskytování individuálního poradenství na školách.
- Podpora vzniku e-learningových nástrojů pro studium poradenských pracovníků v oblasti kariérového poradenství.
- Vybudování metodického centra pro podporu nadaných žáků.
- Vytvoření evaluačního nástroje mapujícího stav kariérového poradenství na škole.
- Podporu spolupráce klíčových aktérů na dané škole v oblasti kariérového poradenství.
- Systematickou práci s učitelským sborem a vedením jako jedním z nástrojů pro zlepšení klimatu školy.
- Nastavení procesu práce s portfoliem na středních školách.

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	**Opatření**	**Indikátor opatření**	**Zdroj financování, doba realizace**	**Spolupracující subjekty**
3c1	Vytvořit evaluační nástroj mapující stav kariérového poradenství na dané škole. Vypracovat a realizovat programy na portfolio.	- počet zapojených škol - evaluační systém - počet programů a materiálů na vedení portfolia	kraj 2020–2024	střední školy zřizované krajem, JCMM
3c2	Vybudovat a podporovat činnosti metodického pracoviště zaměřeného na práci s nadanými žáky (diagnostické nástroje, školení pro pedagogy, konzultace pro pedagogy, realizace zahraniční stáže…aj.).	- počet podpořených pedagogů - vybudované centrum - počet školení a počet zahraničních stáží - počet pedagogů využívajících služeb centra	kraj 2020–2024	střední školy zřizované krajem, JCMM
3c3	Systematicky pracovat na propagačních činnostech školy v oblasti kariérového poradenství. Zapojení klíčových aktérů na škole do tématu.	- počet podpořených pedagogů - počet setkání klíčových aktérů, počet konferencí	kraj 2020–2024	střední školy zřizované krajem, JCMM
3c4	Realizovat programů (skupinových a individuálních) na téma leadership pro pracovníky školy.	- vytvořené metodické materiály - počet školení - počet individuálních konzultací - počet zapojených pedagogů	kraj 2020–2024	střední školy zřizované krajem, JCMM

B.3.d Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání

Realizace dalšího vzdělávání je v dnešní době nedílnou součástí činnosti středních škol. Střední školy v Jihomoravském kraji nabízejí celou řadu kurzů, školení či profesních kvalifikací, jež jsou určeny pro uchazeče z řad veřejnosti nebo pro firmy a jejich zaměstnance. Díky odbornému zaměření se tak střední školy stávají podstatným nástrojem, který dospělým lidem slouží k doplnění požadovaného vzdělání, kvalifikace a odbornosti.

Střední školy s nabídkou dalšího vzdělávání můžeme nalézt ve všech regionech Jihomoravského kraje, což podporuje dostupnost vzdělávacích možností, které se často bohužel kumulují v Brně. Další výhodou, která vyplývá ze zapojení škol do celoživotního učení, je široká nabídka kurzů, která vyplývá z oborové struktury počátečního vzdělávání. Zájemci se tak mohou vzdělávat například v oborech gastronomie, energetiky, zemědělství či řemesel. Konkrétně se jedná například o profesní kvalifikace Obsluha CNC strojů, Revizní technik spalinových cest či Výroba zákusků a dortů. Z hlediska kurzů a školení je patrný zájem například o Čtení výkresové dokumentace nebo Zdravotníka zotavovacích akcí. Pro realizaci těchto kurzů školy samozřejmě disponují materiálním vybavením. Důležitou oblastí, ve které školy mají potenciál, je poskytování zájmového vzdělávání, a to zejména v kontextu menších měst a určitých cílových skupin.

Jihomoravský kraj se chce v rámci tohoto specifického cíle navrženými opatřeními zaměřit na následující oblasti:

- Podpora středních škol a vyšších odborných škol v realizaci vzdělávání dospělých
- Podpora vzdělávacích aktivit zaměřených na problémové oblasti agendy pracovníků škol, kteří se zabývají dalším vzděláváním
- Usnadnění administrativy prostřednictvím jednotných formulářů, smluv apod.
- Podpora spolupráce mezi školami a dalšími subjekty (ÚP ČR, zaměstnavatelské svazy, komory apod.)
- Zvyšování povědomí o tom, že střední školy a vyšší odborné školy realizují další vzdělávání

V rámci tohoto specifického cíle chce Jihomoravský kraj realizovat následující opatření:

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
3d1	Podporovat školy v realizaci dalšího profesního a zájmového vzdělávání pro dospělé	- počet nabízených profesních kvalifikací - počet nabízených ostatních kurzů	OP VVV, JMK	SŠ, JMK
3d2	Podporovat vzájemnou spolupráci škol a také spolupráci škol s dalšími subjekty (komory, svaz, ÚP ČR apod.)	- počet setkání	OP VVV	KAP JMK
3d3	Propagace nabídky dalšího vzdělávání SŠ, VOŠ prostřednictvím databáze dalšího vzdělávání Centra vzdělávání všem (JCMM, z. s. p. o.)	- počet kurzů vložených v databázi dalšího vzdělávání	JMK	CVV, SŠ, JMK
3d4	Podporovat informovanost veřejnosti a firem ohledně fungování dalšího vzdělávání a nabídce v Jihomoravském kraji	- dostupnost informací na webových stránkách CVV a škol	CVV	CVV, školy

3d5	Podpořit pracovníky škol prostřednictvím jednotných formulářů, vzoru smluv a sdílení novinek z oblasti dalšího vzdělávání	- vytvoření vzorů	KAP JMK	KAP JMK
3d6	Podporovat pracovníky škol prostřednictvím vzdělávacích aktivit zaměřených na pracovní agendu při realizaci vzdělávání dospělých	- počet realizovaných kurzů	OP VVV, KAP JMK	SŠ, KAP JMK

B.4 Efektivita vzdělávání

B.4.a Budování efektivní sítě škol a školských zařízení

Vzdělávací soustava v Jihomoravském kraji musí reagovat na řadu procesů probíhajících v celé České republice. Jedním z nejdůležitějších je demografický vývoj, kdy počet narozených v jednotlivých populačních ročnících výrazně ovlivňuje počty dětí, žáků a studentů procházejících jednotlivými segmenty vzdělávací soustavy (viz. kapitola A 1).

V oblasti dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení si JMK stanovil **následující opatření**, která důsledně vycházejí z hlavních cílů změn ve školském rejstříku v letech 2019-2023 nastavených Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023. Tato opatření se při podání žádostí o zápisy nebo změny zápisů do rejstříku škol a školských zařízení (dále rejstřík) vztahují na školy a školská zařízení všech zřizovatelů.

<u>Předškolní vzdělávání:</u>

V oblasti předškolního vzdělávání budou plně respektována opatření nastavená Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023:

- V oblasti předškolního vzdělávání bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno **navýšení kapacit[6] spádových mateřských škol**, další místa poskytování vzdělávání, případně spádové mateřské školy nové pouze:

  a) v místech [7], kde kapacity spádových mateřských škol nedostačují k přijetí všech spádových dětí ve věku od 3 do 6 let,

  nebo

  b) v místech, ve kterých lze vzhledem k demografickému vývoji důvodně předpokládat, že kapacity spádových mateřských škol budou v příštích pěti letech nedostatečné pro přijetí všech spádových dětí ve věku od 3 do 6 let.

[6] Pojem „kapacita“ školy nebo školského zařízení užívaný v této kapitole označuje nejvyšší povolený počet dětí, žáků a studentů ve škole nebo školském zařízení, včetně jejich odloučených pracovišť, lůžek, stravovaných, tříd, skupin nebo jiných obdobných jednotek, uvedený v rozhodnutí o zápisu do rejstříku škol a školských zařízení.

[7] Pojem „místo“ je neurčitý termín, který není možné blíže specifikovat z důvodů faktické různorodosti možných řešených případů a bude předmětem výkladu v jednotlivých správních řízeních o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení (vymezen bude v závislosti na velikosti obce a dopravní obslužnosti).

- **Navyšování kapacit nespádových mateřských škol,** další místa poskytování vzdělávání, případně nové nespádové mateřské školy budou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány pouze:

  a) v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců dětí s bydlištěm v přiměřené dojezdové době (zohledněna budou i stanoviska dalších subjektů, např. místní samosprávy a místních spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové době kapacity nespádových mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné

  a

  b) pouze v těch lokalitách[8], v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více než 1 % z kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 31. 8. roku, který předchází roku, v němž má být rozhodováno o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení, s výjimkou lokalit, ve kterých bude v následujících letech trvalý převis poptávky po umístění dětí do MŠ.

V případě tříd a škol poskytujících předškolní vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude postupováno následovně:

- Kapacity mateřských škol zřizovaných pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami uvedenými v § 16 odst. 9 školského zákona, budou upravovány podle potřeb dané lokality, přičemž bude zohledňováno vyjádření školského poradenského zařízení.

- Nové mateřské školy zřizované pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami uvedenými v § 16 odst. 9 školského zákona nebudou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány.

<u>Základní vzdělávání:</u>

V oblasti základního vzdělávání budou plně respektována opatření nastavená Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023:

- V oblasti základního vzdělávání bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno navýšení kapacit **spádových základních škol, další místa poskytovaného vzdělávání, případně spádové základní školy** nové pouze:

  a) v místech s nedostatečnými kapacitami spádových základních škol pro přijetí celého populačního ročníku v rámci spádového obvodu dané školy,

  nebo

  b) v místech, ve kterých lze vzhledem k demografickému vývoji důvodně předpokládat, že kapacity spádových základních škol budou v příštích pěti letech nedostatečné pro přijetí celého populačního ročníku v rámci spádového obvodu dané školy.

- Navyšování kapacit nespádových základních škol, další místa poskytovaného vzdělávání, **případně nové nespádové základní školy** budou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány pouze:

[8] Pojem lokalita bude v jednotlivých správních řízeních o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení určen na základě přiměřené dojezdové doby a to na úrovni okresu, případně jako průměr dotčených okresů (okresů v přiměřené dojezdové době).

a) v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců dětí s bydlištěm v přiměřené dojezdové době (zohledněna budou i stanoviska dalších subjektů, např. místní samosprávy a místních spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové době kapacity nespádových základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné

a

b) pouze v lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více než 1 % kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 31. 8. roku, který předchází roku, v němž má být rozhodováno o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení.

V případě tříd a škol poskytujících základní vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude postupováno následovně:

- Nové základní školy zřizované pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami uvedenými v § 16 odst. 9 školského zákona nebudou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány.
- Nový zápis oboru vzdělání 79-01-B/01 Základní škola speciální bude zapisován pouze v případě, že dojde k naplnění minimálního počtu žáků ve třídě stanoveného právním předpisem tzn. 4 žáci.
- Úprava kapacit základních škol zřizovaných pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami uvedenými v § 16 odst. 9 školského zákona, budou realizována se zřetelem na potřeby dané lokality, přičemž bude zohledňováno vyjádření školského poradenského zařízení

<u>Střední vzdělávání:</u>

- Přestože v kraji dojde v letech 2020–2024 ke zvýšení počtu žáků nastupujících do středních škol, nebude, vzhledem k více než dostačující disponibilní kapacitě škol podporován vznik nových středních škol.
- Vzhledem k dostačující disponibilní kapacitě středních škol nebude podporováno zvyšování kapacit v rámci stávajících škol, ke zvýšení může dojít pouze ve výjimečných odůvodněných případech (např. zvýšení kapacity školy pro obory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo obory technického a přírodovědného zaměření případně obory 4-letého gymnázia) a musí být zároveň v souladu s body v části „Změny v nabídce oborů vzdělání středních škol“.
- Za výjimečné budou považovány situace, kdy došlo k vyčerpání disponibilních kapacit středních škol s ohledem na dostupnost středního vzdělání a potřeby trhu práce.
- Žádost o zvýšení kapacity školy nebo žádost o zápis nové školy případně nového místa poskytování vzdělávání musí být zároveň v souladu s body v části „Změny v nabídce oborů vzdělání středních škol“.

Změny v nabídce oborů vzdělání středních škol

Budou dodržována **základní kvantitativní kritéria vzdělávání na středních školách** nastavená již v předchozích DZ JMK:

- Podíl nově přijatých žáků do oborů všeobecného vzdělávání na gymnáziích a v oborech typu lyceum z přijatých žáků ke studiu na střední školy by měl dosáhnout maximálně 30 % z počtu žáků populačního ročníku.
- Kapacita pro nově přijímané žáky na šestiletá a osmiletá gymnázia se bude pohybovat pod hranicí 10 % z počtu žáků populačního ročníku.
- Podíl nově přijatých žáků do oborů s výučním listem z přijatých ke studiu na střední školy by neměl klesnout pod 30 %; podíl nově přijatých žáků do oborů s maturitní zkouškou z přijatých žáků ke studiu na střední školy (bez nástaveb) by se tedy měl pohybovat kolem 70 %.
- Podíl absolventů oborů vzdělání s výučním listem odcházejících do denní formy nástavbového studia by se měl pohybovat pod 30 %.

Budou dodržována **kritéria rozvoje oborové nabídky středních škol (týká se všech forem studia)**:

- Vzhledem k vysokým disponibilním kapacitám (viz příloha č. 5) oborů středního vzdělání v rejstříku škol a školských zařízení bude u všech zápisů nových oborů vzdělání do rejstříku škol a školských zařízení a změn v kapacitách oborů vzdělání požadována v rámci dotčené školy nebo z jiné školy v rámci kraje náhrada za jiný aktivní obor [9]středního vzdělání o stejné kapacitě, případně část kapacity jiného aktivního oboru vzdělání poskytujícího stejný stupeň středního vzdělání.
- Při změnách ve struktuře oborů vzdělání bude preferovány změny směřující k homogenitě vzdělávací nabídky škol a tím i ke snížení nákladovosti a zvýšení úrovně materiálně technického i personálního zabezpečení výuky V odůvodněných výjimečných případech bude reflektováno nedodržení uvedené zásady.
- Obory vzdělání čtyřletého gymnázia nebo lycea mohou být v okresech Brno-město a Brno-venkov[10] do rejstříku škol a školských zařízení v případě vyčerpání disponibilních kapacit zapisovány v návaznosti na demografický vývoj a naplněnost těchto oborů vzdělání.
- V oblasti oborů vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření 6 a 8letých oborů vzdělání nebudou vzhledem k dopadům nadměrného odchodu žáků 5. a 7. tříd ZŠ[11] do 1. ročníků 6letých a 8letých gymnázií do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány nové školy, obory ani navyšovány stávající kapacity.
- V oblasti oborů vzdělání s maturitní zkouškou ani s výučním listem nebudou zapisovány nové obory vzdělání ani zvyšovány kapacity oborů vzdělání ve skupinách oborů vzdělání, v nichž je:
  - dlouhodobě vykazována míra nezaměstnanosti vyšší, než je průměr míry nezaměstnanosti absolventů v rámci příslušného kraje, nebo –
  - tendence míry nezaměstnanosti je rostoucí a jejich oborová kapacita je postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce[12].

- U oborů vzdělání skupiny 82 Umění a užité umění, které považujeme za obory vysoce výběrové a určené pro talentované žáky, budeme vzhledem k vysoké disponibilní kapacitě oborů

[9] Aktivním oborem vzdělání je myšlen takový obor vzdělání, v němž v předchozích třech letech byli vzděláváni a v souladu se školským zákonem vykazováni žáci.
[10] viz kapitola A.4.3.1
[11] Viz kapitola A.4.3.3
[12] Bude vycházet z údajů MŠMT a NÚV.

vzdělání (viz příloha 4) podporovat zápis nových oborů vzdělání nebo zvýšení kapacity oborů vzdělání pouze náhradou za jiný aktivní obor středního vzdělání skupiny 82 Umění a užité umění o stejné kapacitě, případně část kapacity jiného aktivního oboru vzdělání poskytujícího stejný stupeň středního vzdělání v rámci dotčené školy nebo jiné školy v rámci kraje.

- Obory vzdělání s unikátním obsahem nebo obory vzdělání jedinečné v rámci ČR, jejichž oborová kapacita není postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce, budou v rámci navyšování stávajících kapacit nebo zápisu nové střední školy nebo nového místa poskytování vzdělávání do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány s ohledem na naplněnost a dostupnost stávajících kapacit s přihlédnutím k nadregionální povaze těchto oborů. Seznam těchto oborů vzdělání zveřejní MŠMT na webových stránkách MŠMT a Věstníku MŠMT.
- V oborech nástavbového studia budou zapisovány pouze ty nové obory, v nichž míra dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů denní formy vzdělání v krajích nepřesahuje průměr míry nezaměstnanosti absolventů.

Vzdělávání v konzervatoři

- Z důvodu dostatečných kapacit konzervatoří nebudou po dobu platnosti tohoto dlouhodobého záměru v oblasti konzervatoří do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány nové školy, nová místa poskytování vzdělání ani navýšení kapacit.

Vyšší odborné vzdělávání

- Vzhledem k demografickému vývoji populačních ročníků, které budou v letech 2020-2024 končit střední vzdělání a více než dostačující disponibilní kapacitě vyšších odborných škol i velmi široké nabídce vysokých škol v kraji nebudou zapisovány nové vyšší odborné školy.
- Nové VOŠ nebo navýšení kapacity VOŠ bude podpořeno pouze pokud bude zachována stávající kapacita škol a současně pokud bude zachována stávající kapacita oborů vzdělání v rámci kraje.
- Obory vyššího odborného vzdělání s unikátním obsahem nebo obory vyššího odborného vzdělání jedinečné v rámci ČR, jejichž oborová kapacita není postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce, budou v rámci navyšování stávajících kapacit nebo zápisu nové vyšší odborné školy nebo nového místa poskytování vzdělávání do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány s ohledem na naplněnost a dostupnost stávajících kapacit s přihlédnutím k nadregionální povaze těchto oborů. Seznam těchto oborů vzdělání zveřejní MŠMT na svých webových stránkách a Věstníku MŠMT.

Základní umělecké vzdělávání

- vzhledem k husté síti ZUŠ a jejich poboček na území Jihomoravského kraje a vzhledem k hodnotě sledovaného podílu kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let v JMK (tj. 21,65 %) nebudou nové ZUŠ do rejstříku zapisovány
- celková kapacita ZUŠ v JMK zůstane zachována; kapacity jednotlivých ZUŠ mohou být navýšeny pouze v těch okresech, ve kterých je podíl kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let pod hranicí 20 %, a to výhradně převodem kapacit ze ZUŠ v těch okresech, ve kterých se tento podíl pohybuje výrazně nad požadovanou hranicí 20 %

Zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání realizované ve střediscích volného času

- Síť SVČ je v kraji dostatečná, proto nebudou zapisována do rejstříku nová SVČ, bude podporováno zkvalitnění nabízených činností s přihlédnutím k potřebám daného regionu, nikoliv jejich extenzivní rozvoj
- Nová místa výkonu činnosti budou do rejstříku zapisována jako náhrada za místo výkonu činnosti, kde organizace svoji činnost ukončila nebo v místech, kde je vzhledem k demografickému vývoji a aktuální situaci v konkrétní lokalitě nabídka volnočasových aktivit nedostatečně pokryta (včetně nabídky ŠD a ŠK)

Zájmové vzdělávání realizované ve školních družinách a školních klubech

- V oblasti vzdělávání realizovaného ve školních družinách a školních klubech budou plně respektována opatření nastavená Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023.

Povolování zápisu nových zařízení nebo zvyšování kapacity školních družin a školních klubů

a) Povolování zápisu nových školních družin nebo školních klubů nebo zvyšování jejich kapacity bude umožněno pouze v případě, že činnost školní družiny nebo školního klubu bude vykonávat nebo vykonává stejná právnická osoba, jako činnost příslušné školy (dále jen „žadatel“). Tedy v případě školních družin základní škola s 1. stupněm a v případě školního klubu základní škola s 2. stupněm, šestileté nebo osmileté gymnázium nebo konzervatoř s osmiletým vzdělávacím programem.

b) Zápis nebo zvýšení kapacit školních družin a školních klubů budou umožněny pouze v návaznosti na naplněnost školy žadatele, přiměřeně k počtu žáků 1. stupně (u školních družin) a žáků 2. stupně, nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo odpovídajících ročníků osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře (u školních klubů) v míře odpovídající demografickému vývoji cílové skupiny – účastníků zájmového vzdělávání, potřebnosti, dostupnosti a poptávce např. v souvislosti s novou bytovou výstavbou. V případě, kdy tato školní družina nebo školní klub bude zajišťovat zájmové vzdělávání i pro žáky jiných škol, lze při zápisu nové školní družiny nebo školního klubu nebo zvýšení jejich kapacity přihlédnout ke kapacitám školních družin nebo školních klubů a naplněnosti škol v daném místě.

Meziroční zvýšení kapacit školních družin

- Hodnota maximálního meziročního zvýšení kapacit u školních družin je stanovena na 4,9.%

  Stanovená hodnota maximálního meziročního zvýšení kapacit školních družin nepřesáhne 1,2 násobek nejvyššího meziročního zvýšení kapacit školních družin zapsaných v období od školního roku 2015/2016 do školního roku 2018/2019.
- Meziroční zvýšení kapacit školních družin je možné pouze do výše hodnot maximálního meziročního zvýšení kapacit školních družin stanovených krajskými úřady; nad stanovené hodnoty pouze v případě zdůvodnění demografickým nárůstem cílové skupiny – účastníků zájmového vzdělávání.

Školní kluby

- Při povolování zápisu nových školních klubů nebo zvyšování jejich kapacity se přihlédne též ke skutečnosti, zda v místě působí středisko volného času nebo školní klub. Do rejstříku škol a školských zařízení nebude zapisován nový školní klub ani nebude rozšiřována kapacita stávajícího školního klubu tam, kde působí středisko volného času (nebo školní klub) zajišťující v dostatečné míře zájmové vzdělávání.

Jazykové vzdělávání

- Síť jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky je v kraji dostatečná, proto nebudou zapisovány do rejstříku nové jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky.

Školská poradenská zařízení

- Síť školských poradenských zařízení je v lokalitách po institucionální stránce dostatečná, proto nebudou zapisována do rejstříku nová školská poradenská zařízení.
- V odůvodněných případech v návaznosti na aktuální místní dostupnost poradenských služeb v lokalitách a s ohledem na demografický nárůst bude umožněn zápis nových míst výkonu činnosti stávajících školských poradenských zařízení tak, aby byly poradenské služby dostupnější klientům.

Zařízení pro výkon ústavní výchovy

- Vzhledem k transformaci systému náhradní výchovné péče se nepředpokládá vznik nových zařízení pro výkon ústavní výchovy ani navyšování jejich kapacit.

Zařízení pro DVPP

- Nebude podporován vznik dalších zařízení pro DVPP, oblast DVPP je v současné době dostatečně pokryta jednotlivými pracovišti SSŠ a Zařízení pro DVPP Brno, krajským pracovištěm NIDV a dalšími subjekty, které v oblasti DVPP působí. Proto nebudou zapisována do rejstříku nová zařízení pro DVPP.

Školská ubytovací zařízení

- Nebude umožněn zápis nových školských ubytovacích zařízení, přednost bude dána efektivnímu a účelnému využívání stávajících kapacit, proto nebudou zapisována do rejstříku nová školská ubytovací zařízení, bude upřednostňována centralizace ubytovacích služeb před provozem málo naplněných zařízení s vysokými náklady na provoz a požadavky na reprodukci majetku.

Školská zařízení poskytující školní stravování

- Síť a kapacita zařízení školního stravování bude upravována v jednotlivých lokalitách podle skutečných potřeb zajištění školního stravování, pro zajištění školního stravování budou maximálně využívány kapacity stávajících zařízení.

Opatření číslo	Opatření	Indikátor opatření	Zdroj financování, doba realizace	Spolupracující subjekty
4a1	Při posuzování žádostí o změny v rejstříku škol a školských zařízení dodržovat opatření nastavená výše v textu u jednotlivých druhů	- počet a podíl žádostí, které byly vyřízeny nebo ke kterým byla vydána stanoviska v souladu s uvedenými opatřeními podle jednotlivých druhů	2020−2024	kraj, OŠ KrÚ

	škol a školských zařízení.	škol a školských zařízení		

C) IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Implementace DZ kraje bude probíhat v souladu s vyhláškou č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů. Naplňování prioritních cílů DZ kraje bude za každý školní rok vyhodnoceno v rámci Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje.

Pro naplňování DZ kraje byly u jednotlivých priorit stanoveny specifické cíle a u každého z nich jednotlivá opatření, kterými bude realizace specifického cíle naplňována. U každého opatření jsou nastaveny indikátory opatření, pomocí nichž bude naplňování opatření sledováno. Sledována bude rovněž výše finančních prostředků, která byla k naplňování jednotlivých opatření využita.

Kompetence v rámci naplňování DZ kraje jsou rozděleny následovně:

Zastupitelstvo kraje a **Rada kraje** jsou o naplňování Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje informovány 1x ročně v rámci Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji.

Gesci za naplňování prioritních cílů DZ kraje má ve všech případech **odbor školství Krajského úřadu Jihomoravského kraje**, který provádí společně se spolupracujícími subjekty za každý školní rok vyhodnocení DZ kraje. OŠ KrÚ shromažďuje podklady k vyhodnocení DZ kraje jednak z informací, které má k dispozici z vlastní činnosti, pracuje s podklady a informacemi vyplývajícími z naplňování KAP a MAP v rámci kraje a v neposlední řadě shromažďuje a zpracovává podklady od spolupracujících subjektů.

Do implementace je zapojena také řada **spolupracujících subjektů**, které jsou uvedeny u jednotlivých konkrétních opatření. Tyto subjekty jsou velmi často skutečnými realizátory konkrétních aktivit a projektů směřujících k naplnění specifických cílů. Tyto subjekty budou pravidelně OŠ KrÚ oslovovány se žádostí o poskytnutí podkladů k naplňování jednotlivých aktivit. U škol, které zpracovávají výroční zprávu, bude žádost o zapracování informací k naplňování DZ kraje zahrnuta do podkladů pro zpracování VZ kraje. Ostatní subjekty budou osloveny konkrétním dotazníkem směřujícím k aktivitám, které daný subjekt nebo skupina subjektů realizují. Všechny spolupracující subjekty budou oslovovány pouze dotazy ohledně informací, které nemá OŠ KrÚ k dispozici z jiných zdrojů – viz předchozí odstavec.

Hlavní kroky související s naplňováním DZ kraje v průběhu roku jsou shrnuty v následující tabulce:

<table>
<tr><th></th><th>Gesce – OŠ KrÚ JMK</th><th>Spolupracující subjekty (realizátoři)</th></tr>
<tr><td>Červen</td><td>Iniciace přípravy podkladů pro vyhodnocení DZ kraje za školní rok</td><td></td></tr>
<tr><td>Červenec</td><td></td><td rowspan="5">Zpracování podkladů pro hodnocení aktivit v rámci jednotlivých opatření za předchozí školní rok</td></tr>
<tr><td>Srpen</td><td></td></tr>
<tr><td>Září</td><td rowspan="3">Shromažďování podkladů a dat pro vyhodnocení DZ kraje za předchozí školní rok vyplývajících z vlastní činnosti odboru i z realizace KAP a MAP</td></tr>
<tr><td>Říjen</td></tr>
<tr><td>Listopad</td><td></td></tr>
<tr><td>Prosinec</td><td rowspan="2">Sumarizace dat a zpracování vyhodnocení DZ kraje do VZ kraje</td><td></td></tr>
</table>

Leden	Předložení VZ kraje k projednání v RJMK	
Únor	Předložení VZ kraje k projednání v ZJMK	
Březen		
Duben		
Květen		

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 Obyvatelstvo v okresech JMK k 31.12.2018 6
Tabulka 2 Obyvatelstvo podle dosaženého vzdělání v Jihomoravském kraje (k 31.12.2018) 7
Tabulka 3 Počet obyvatel podle věku žijících na území kraje a okresů k 31.12.2018 8
Tabulka 4 Struktura uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji k 31.08.2019 10
Tabulka 5 Nezaměstnanost absolventů SŠ (k 30.04.2018) 11
Tabulka 6 Profese, u kterých ekonomické subjekty účastnící se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2018“ avizovaly do konce roku 2019 snižování pracovníků v počtu 20 a více osob 13
Tabulka 7 Počty MŠ, dětí a míst provozu (2004-2019) 15
Tabulka 8 Základní školy (2004−2019) 17
Tabulka 9 Přehled počtu SŠ (s výjimkou škol, kde je vyučován pouze obor PrŠ) 19
Tabulka 10 Kapacity středních škol v JMK (k 01.09.2018) 20
Tabulka 11 Srovnání nabízené kapacity 1. ročníku s naplněností přijatými uchazeči ve školním roce 2018/19 22
Tabulka 12 Počty žáků podle kategorií dosaženého vzdělání SŠ 23
Tabulka 13 Podíly počtu žáků 1. ročníků v kategoriích podle dosaženého vzdělání (denní studium) 24
Tabulka 14 Gymnázia (4-letá) a lycea v JMK (jen krajské školy, k 30.09.2018) 25
Tabulka 15 Přehled žáků v oborech s výučním listem (denní studium) 26
Tabulka 16 Zkrácené studium 2008–2019 27
Tabulka 17 Vyšší odborné školy 28
Tabulka 18 Skupiny oborů VOŠ (všichni zřizovatelé a všechny formy) 28
Tabulka 19 Absolventi VOŠ (denní studium) 2014−2019 29
Tabulka 20 Individuální integrace MŠ, ZŠ a SŠ 31
Tabulka 21 Skupinová integrace MŠ a ZŠ 32
Tabulka 22 počet příspěvkových organizací zřizovaných Jihomoravským krajem 35
Tabulka 23 Počty dětí se SVP v MŠ 35
Tabulka 24 Počty žáků se SVP v ZŠ 36
Tabulka 25 Počty žáků se SVP v SŠ 37
Tabulka 26 Počty nadaných dětí a žáků v JMK 37
Tabulka 27 Počet dětí a žáků cizinců v JMK 38
Tabulka 28 Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy – dětské domovy 42
Tabulka 29 Přehled zdravotních postižení dětí v dětských domovech 43
Tabulka 30 Počty klientů speciálně pedagogických center (2008−2019) 45
Tabulka 31 Počet klientů PPP (2008−2019) 46
Tabulka 32 Vývoj počtu žáků ZŠ a ZUŠ v letech 2010/11 – 2018/19 48
Tabulka 33 : Poměr žáků populačních ročníků 6-18 let a žáků ZUŠ v JMK 48
Tabulka 34 Kapacita ZUŠ v okresech JMK 49
Tabulka 35 Počty žáků ve školních družinách a školních klubech při ZŠ 51
Tabulka 36 Počty zařízení školního stravování a počty stravovaných dětí, žáků a studentů 54
Tabulka 37 Přepočtený počet pedagogických pracovníků a jejich průměrný plat (2012−2018) 55
Tabulka 38 Dotační program−Preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními/ Preventivní programy škol 59

Graf 1 Podíl počtu obyvatel ve věkových kategoriích 0−14 a 65+ včetně indexu stáří 7
Graf 2 Vývoj počtu narozených dětí v Jihomoravském kraji (1988−2018) 9
Graf 3 Vývoj nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji v letech 2016−2018 11
Graf 4 Celkový počet žáků SŠ (všechny druhy a formy studia) 19
Graf 5 Žáci SŠ v JMK (všechny formy a druhy studia, bez konzervatoří) podle trvalého bydliště 21
Graf 6 Spádovost SŠ v okrese BM – žáci brněnských SŠ podle trvalého bydliště 21
Graf 7 Vývoj podílu žáků 1. ročníků SŠ podle kategorie dosaženého vzdělání 24
Graf 8 Počet dětí a žáků cizinců v JMK (2008 – 2019) 38
Graf 9 Účast na neformální vzdělávání v Jihomoravském kraji 61

Seznam použitých zkratek

ANNO - Asociace nestátních neziskových organizací
BK - Blansko
BM - Brno-město
BO - Brno-venkov
BV - Břeclav
CERMAT - Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
CEV - Centrum environmentálního vzdělávání
CLIL - Content and language integrated learning
CVČ - centrum volného času
ČR - Česká republika
ČŠI - Česká školní inspekce
CVV - Centrum vzdělání všem
DD - dětský domov
DDM - dům dětí a mládeže
DDÚ - dětský diagnostický ústav
DM - domov mládeže
DVPP - další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZ JMK 2016 - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2016
ESF - evropské strukturální fondy
EU - Evropská unie
EVVO - environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
HK - hospodářská komora
HO - Hodonín
HR - human resources = lidské zdroje
IPPP - Institut pedagogicko-psychologického poradenství
JCMM - Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu
JMK - Jihomoravský kraj
JŠ - jazyková škola
KAP - Krajský akční plán vzdělávání
KKOV - klasifikace oborů
KrÚ JMK - Krajský úřad Jihomoravského kraje
MAP - Místní akční plán vzdělávání
MN - míra nezaměstnanosti
MP – městská policie
MPSV ČR - Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MŠ - mateřská škola
MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
NIDV - národní institut dalšího vzdělávání
NIV - neinvestiční výdaje

NNO - nevládní nezisková organizace
NSK - národní systém kvalifikací
NÚV - Národní ústav pro vzdělávání; školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
OA - obchodní akademie
OP VVV - operačním program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OPR LZ - Operační program rozvoj lidských zdrojů
OSPOD - orgán sociálně-právní ochrany dětí
OŠ KrÚ - odbor školství
OU - odborné učiliště
PČR - Policie České republiky
PO - příspěvková organizace
PPNS - program podpory nadaných studentů
PPP - pedagogicko-psychologická poradna
PrŠ - Praktická škola
RIS - regionální inovační strategie
RVP - rámcový vzdělávací program
SIPVZ - státní informační politika ve vzdělávání
SOŠ - střední odborná škola
SOU - střední odborné učiliště
SOV – soustava oborů vzdělání
SPC - speciálně pedagogické centrum
SPD ČR - Svaz průmyslu a dopravy České republiky
SSŠ - středisko služeb škole
SŠ - střední škola
SVČ - středisko volného času
SVP - speciální vzdělávací potřeby
SZÚ - Státní zdravotní ústav
ŠD - školní družina
ŠJ - školní jídelna
ŠK - školní klub
ŠP - školní psycholog
ŠPZ - školní poradenské zařízení
ŠSP - školní speciální pedagog
ŠVP - školní vzdělávací program
ÚIV - Ústav pro informace ve vzdělávání
ÚP - úřad práce
ÚV - ústavní výchova
VOŠ - vyšší odborná škola
VŠ - vysoká škola
VÚ - výchovný ústav
VY - Vyškov
VZ JMK - Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji
ZN - Znojmo
ZŠ - základní škola
ZŠS - zařízení školního stravování
ZUŠ - základní umělecká škola

Přílohy

Příloha č. 1: Skupiny oborů SŠ (všechny formy a všichni zřizovatelé)
Příloha č. 2: Mapa pokrytí ZUŠ v JMK
Příloha č. 3: Mapa pokrytí SVČ v JMK
Příloha č. 4: Kapacity oborů vzdělávání
Příloha č. 5: Kapacita oborů skupiny 82
Příloha č. 6: Populační ročníky za školní roky 2018/19 a 2018/17

Příloha č. 1: Skupiny oborů SŠ (všechny formy a všichni zřizovatelé)

Skupiny oborů SŠ (všichni zřizovatelé a všechny formy)

skupina oborů	2004/05	2008/09	2012/13	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
16	46	223	232	181	176	160	165	
18			1 540	1 551	1 555	1 577	1 626	
21	215							
23	5 659	5 512	4 375	4 131	4 140	4 204	4 129	
26	6 447	5 494	3 103	2 735	2 670	2 666	2 767	
28	350	231	249	262	275	277	275	
29	1 119	983	879	830	776	798	826	
31	1 094	372	159	141	134	133	117	
32	11	6	14	8	14	15	14	
33	1 624	1 161	762	609	555	591	622	
34	539	537	484	474	476	467	496	
36	3 125	2 885	2 663	1 977	1 838	1 670	1 620	
37	798	817	519	407	393	366	342	
39	104	614	717	670	612	613	603	
41	2 401	2 069	1 445	1 285	1 223	1 173	1 085	
43	119	206	193	187	211	209	209	
53	2 770	2 302	1 927	1 800	1 788	1 766	1 802	
63	5 709	5 126	3 780	2 827	2 750	2 700	2 641	
64	2 855	3 040	1 950	1 374	1 271	1 085	963	
65	4 591	4 320	3 597	3 124	3 019	2 882	2 670	
66	2 352	1 672	1 033	682	670	688	617	
68	605	502	427	494	519	575	615	
69	1 608	1 708	1 305	1 038	1 043	1 050	1 052	
72	220	278	178	121	119	118	122	
75	1 273	1 238	1 469	1 716	1 629	1 569	1 506	
78	1 473	3 499	2 413	1 621	1 623	1 701	1 718	
79	18 431	17 957	15 626	15 159	15 291	15 471	15 580	
82	1 789	1 735	1 753	1 595	1 617	1 645	1 663	
celkem	**67 327**	**64 487**	**52 792**	**46 999**	**46 387**	**46 169**	**45 845**	

Pozn.:

16	**Ekologie a ochrana životního prostředí**
18	**Informatické obory**
21	**Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství**
23	**Strojírenství a strojírenská výroba**
26	**Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika**
28	**Technická chemie a chemie silikátů**
29	**Potravinářství a potravinářská chemie**
31	**Textilní výroba a oděvnictví**
32	**Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů**
33	**Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů**
34	**Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie**
36	**Stavebnictví, geodézie a kartografie**
37	**Doprava a spoje**
39	**Speciální a interdisciplinární obory**
41	**Zemědělství a lesnictví**
43	**Veterinářství a veterinární prevence**
53	**Zdravotnictví**
63	**Ekonomika a administrativa**
64	**Podnikání v oborech, odvětví**
65	**Gastronomie, hotelnictví a turismus**
66	**Obchod**
68	**Právo, právní a veřejnosprávní činnost**
69	**Osobní a provozní služby**
72	**Publicistika, knihovnictví a informatika**
75	**Pedagogika, učitelství a sociální péče**
78	**Obecně odborná příprava**
79	**Obecná příprava**
82	**Umění a užité umění**

Příloha č. 2

Základní umělecké školy Jihomoravského kraje

Legenda
ZUŠ JMK
provozovatel
krajské - 166
obecní - 48
soukromé - 47

jihomoravský kraj

Copyright © OŠ & OI KrÚ JMK 2019

Příloha č. 3

Střediska volného času Jihomoravského kraje

SVC podle subjektu
- Centrum volného času Hustopeče, příspěvková organizace - 10+1
- Duhovka - středisko volného času Břeclav, příspěvková organizace - 15+1
- Dům dětí a mládeže Blansko, příspěvková organizace - 19+1
- Dům dětí a mládeže Brno, Helceletova, příspěvková organizace - 25+1
- Dům dětí a mládeže Kuřim, příspěvková organizace - 8+1
- Dům dětí a mládeže Kyjov, příspěvková organizace města Kyjova - 3+1
- Dům dětí a mládeže Mikulov, příspěvková organizace - 8+1
- Dům dětí a mládeže Strážnice, příspěvková organizace - 4+1
- Dům dětí a mládeže Veselí nad Moravou, příspěvková organizace - 7+1
- Dům dětí a mládeže Vracov, příspěvková organizace - 2+1
- Dům dětí a mládeže Zastávka, příspěvková organizace - 6+1
- Dům dětí a mládeže a školní družina Oslavany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace - 8+1
- Dům dětí a mládeže, Ždánice, okres Hodonín - 8+1
- Inspiro - středisko volného času Tišnov - 17+1
- Letokruh - středisko volného času Letovice, příspěvková organizace - 9+1
- Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, příspěvková organizace - 6+1
- Lužánky - středisko volného času Brno, příspěvková organizace - 18+1
- Maják - středisko volného času Vyškov, příspěvková organizace - 23+1
- Středisko volného času Boskovice, příspěvková organizace - 11+1
- Středisko volného času Hodonín, příspěvková organizace - 3+1
- Středisko volného času Ivančice, příspěvková organizace - 20+1
- Středisko volného času Miroslav, příspěvková organizace - 12+1
- Středisko volného času Pohořelice, příspěvková organizace - 7+1
- Středisko volného času Znojmo, příspěvková organizace - 44+1
- Středisko volného času, Rosice, okres Brno - venkov, příspěvková organizace - 10+1
- Zoo Brno a stanice zájmových činností, příspěvková organizace - 1+1
- Základní umělecká škola a Dům dětí a mládeže Moravský Krumlov, příspěvková organizace - 7+1

Legenda

Střediska volného času

Zřizovatel
- Jihomoravský kraj - 248
- Jihomoravský kraj - 19
- Město Hustopeče - 10
- Město Hustopeče - 1
- Město Kyjov - 3
- Město Kyjov - 1
- Město Oslavany - 8
- Město Oslavany - 1
- Město Rosice - 10
- Město Rosice - 1
- Město Tišnov - 17
- Město Tišnov - 1
- Město Ždánice - 8
- Město Ždánice - 1
- Obec Zastávka - 6
- Obec Zastávka - 1
- Statutární město Brno - 1
- Statutární město Brno - 1
- Město Bučovice - 1
- Město Slavkov u Brna - 1
- Město Velké Pavlovice - 1
- Salesiánská provincie Praha - 2
- s.r.o. - 1
- pobočka
- sídlo

jihomoravský kraj

Copyright © OŠ & OI KrÚ JMK 2019

Příloha č. 4

Kapacity oborů (denní forma, všichni zřizovatelé)

	BK	BM	BO	BV	HO	VY	ZN	JMK
C	52	136	0	52	89	26	50	405
E	278	1 066	358	250	454	122	391	2 919
H	1 774	10 107	995	1 647	2 956	1 092	2 875	21 446
J	0	84	0	0	0	0	0	84
K4	762	5 247	524	692	802	452	665	9 144
K6	144	2 120	195	0	0	0	380	2 839
K8	780	3 750	1 421	1 468	767	725	583	9 494
L/0	773	4 856	510	290	531	100	208	7 268
L/5	230	1 320	125	240	656	134	413	3 118
M	3 112	18 495	1 366	3 008	3 809	1 405	2 727	33 922
P	0	1 110	0	0	0	0	0	1 110
	7 905	**48 291**	**5 494**	**7 647**	**10 064**	**4 056**	**8 292**	**91 749**

Kapacity oborů (denní forma, JEN KRAJ)

	BK	BM	BO	BV	HO	VY	ZN	JMK
C	52	136	0	52	89	26	50	405
E	54	1 026	358	250	454	122	151	2 415
H	1 699	8 027	815	1 587	2 866	1 092	1 948	18 034
J	0	84	0	0	0	0	0	84
K4	666	3 170	524	572	802	452	665	6 851
K6	0	1 670	195	0	0	0	380	2 245
K8	780	1 632	1 421	988	767	725	583	6 896
L/0	773	4 136	270	220	456	100	120	6 075
L/5	190	1 050	125	240	596	134	268	2 603
M	3 012	14 199	766	2 118	3 449	1 405	2 337	27 286
P	0	1 110	0	0	0	0	0	1 110
	7 226	**36 240**	**4 474**	**6 027**	**9 479**	**4 056**	**6 502**	**74 004**

Příloha č. 5

Obory skupiny 82 - naplněnost a kapacita (školní rok 2018/19; školy všech zřizovatelů)

	82 H		82 L/0		82 M		obory 82	
okres	kapacita	naplněnost	kapacita	naplněnost	kapacita	naplněnost	celkem	naplněnost
BK	90	23,33%			96	23,96%	**186**	23,66%
BM	399	18,30%	360	15,83%	928	75,86%	**1 687**	49,44%
BV					120	30,00%	**120**	30,00%
HO			120	0,00%	388	60,82%	**508**	46,46%
ZN	60	20,00%					**60**	20,00%
celkem	**549**	19,31%	**480**	**11,88%**	**1 532**	65,21%	**2 561**	45,37%

Příloha č. 6

Počet žáků v ZŠ a odpovídajících ročnících gymnázií v JMK ve školním roce 2018/19 (*)

	studium	ZŠ									Gymnázium					studium
		1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.	1.roč	2.roč	3.roč	4.roč	celkem	
Blansko	ZŠ	1 139	1 196	1 224	1 258	1 202	1 107	956	874	944					*9 900*	ZŠ
	8leté						60	63	60	66	59	51	56	92	507	8leté
	6leté								17	24	17	17	21	0	96	6leté
	4leté										115	132	102	123	472	4leté
	celkem	**1 139**	**1 196**	**1 224**	**1 258**	**1 202**	**1 167**	**1 019**	**951**	**1 034**	**191**	**200**	**179**	**215**	**1 075**	**celkem**
Brno-město	ZŠ	4 025	3 991	4 170	4 141	3 979	3 513	3 452	2 897	2 641					*32 809*	ZŠ
	8leté						471	466	437	402	374	343	336	313	3 142	8leté
	6leté								322	345	275	265	229	262	1 698	6leté
	4leté										884	839	810	817	3 350	4leté
	celkem	**4 025**	**3 991**	**4 170**	**4 141**	**3 979**	**3 984**	**3 918**	**3 656**	**3 388**	**1 533**	**1 447**	**1 375**	**1 392**	**8 190**	**celkem**
Brno-venkov	ZŠ	2 423	2 545	2 554	2 662	2 473	1 896	1 887	1 694	1 401					*19 535*	ZŠ
	8leté						124	125	125	125	114	114	118	136	981	8leté
	6leté								33	32	28	28	25	0	146	6leté
	4leté										120	124	121	102	467	4leté
	celkem	**2 423**	**2 545**	**2 554**	**2 662**	**2 473**	**2 020**	**2 012**	**1 852**	**1 558**	**262**	**266**	**264**	**238**	**613**	**celkem**
Břeclav	ZŠ	1 173	1 133	1 231	1 230	1 150	1 053	992	944	886					*9 792*	ZŠ
	8leté						133	140	146	146	123	120	115	127	1 050	8leté
	4leté										116	115	118	124	473	4leté
	celkem	**1 173**	**1 133**	**1 231**	**1 230**	**1 150**	**1 186**	**1 132**	**1 090**	**1 032**	**239**	**235**	**233**	**251**	**1 523**	**celkem**
Hodonín	ZŠ	1 450	1 407	1 481	1 483	1 550	1 383	1 345	1 295	1 204					*12 598*	ZŠ
	8leté						93	92	89	91	73	77	83	86	684	8leté
	4leté										112	130	131	131	504	4leté
	celkem	**1 450**	**1 407**	**1 481**	**1 483**	**1 550**	**1 476**	**1 437**	**1 384**	**1 295**	**185**	**207**	**214**	**217**	**1 188**	**celkem**
Vyškov	ZŠ	951	1 068	1 073	1 024	1 012	893	827	798	731					*8 377*	ZŠ
	8leté						62	61	64	59	55	48	52	72	473	8leté
	4leté										89	87	95	92	363	4leté
	celkem	**951**	**1 068**	**1 073**	**1 024**	**1 012**	**955**	**888**	**862**	**790**	**144**	**135**	**147**	**164**	**836**	**celkem**
Znojmo	ZŠ	1 111	1 155	1 235	1 229	1 285	1 189	1 072	1 035	922					*10 233*	ZŠ
	8leté						61	60	52	58	49	55	50	69	454	8leté
	6leté								47	48	35	29	46	22	227	6leté
	4leté										137	105	118	125	485	4leté
	celkem	**1 111**	**1 155**	**1 235**	**1 229**	**1 285**	**1 250**	**1 132**	**1 134**	**1 028**	**221**	**189**	**214**	**216**	**1 166**	**celkem**
Jmk	ZŠ	12 272	12 495	12 968	13 027	12 651	11 034	10 531	9 537	8 729					*103 244*	ZŠ
	8leté						1 004	1 007	973	947	847	808	810	895	7 291	8leté
	6leté								419	449	327	311	296	284	2 086	6leté
	4leté										1 573	1 532	1 495	1 514	6 114	4leté
	celkem	**12 272**	**12 495**	**12 968**	**13 027**	**12 651**	**12 038**	**11 538**	**10 929**	**10 125**	**2 631**	**2 544**	**2 479**	**2 529**	**15 491**	**celkem**
vycházející v roce		2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	**celkem**	

** - pouze denní studium*

Počet žáků v ZŠ a odpovídajících ročnících gymnázií v JMK ve školním roce 2017/18 (*)

	studium	ZŠ									Gymnázium					studium
		1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.	1.roč	2.roč	3.roč	4.roč	celkem	
Blansko	ZŠ	1 191	1 219	1 250	1 197	1 172	957	891	948	855					*9 680*	ZŠ
	8leté						65	61	65	63	53	57	92	76	532	8leté
	6leté								24	11	19	21	0	29	104	6leté
	4leté										135	104	124	98	461	4leté
	celkem	**1 191**	**1 219**	**1 250**	**1 197**	**1 172**	**1 022**	**952**	**1 037**	**929**	**207**	**182**	**216**	**203**	**1 097**	**celkem**
Brno-město	ZŠ	4 076	4 199	4 172	3 954	3 795	3 474	3 167	2 704	2 592					*32 133*	ZŠ
	8leté						462	441	411	407	352	340	311	325	3 049	8leté
	6leté								342	310	282	238	268	246	1 686	6leté
	4leté										871	809	826	802	3 308	4leté
	celkem	**4 076**	**4 199**	**4 172**	**3 954**	**3 795**	**3 936**	**3 608**	**3 457**	**3 309**	**1 505**	**1 387**	**1 405**	**1 373**	**8 043**	**celkem**
Brno-venkov	ZŠ	2 557	2 557	2 642	2 490	2 213	1 893	1 784	1 436	1 417					*18 989*	ZŠ
	8leté						126	125	124	126	121	113	138	124	997	8leté
	6leté								32	32	29	25	0	0	118	6leté
	4leté										125	121	105	113	464	4leté
	celkem	**2 557**	**2 557**	**2 642**	**2 490**	**2 213**	**2 019**	**1 909**	**1 592**	**1 575**	**275**	**259**	**243**	**237**	**582**	**celkem**
Břeclav	ZŠ	1 146	1 231	1 228	1 148	1 152	981	961	898	782					*9 527*	ZŠ
	8leté						143	146	146	146	126	115	127	124	1 073	8leté
	4leté										113	120	118	105	456	4leté
	celkem	**1 146**	**1 231**	**1 228**	**1 148**	**1 152**	**1 124**	**1 107**	**1 044**	**928**	**239**	**235**	**245**	**229**	**1 529**	**celkem**
Hodonín	ZŠ	1 413	1 481	1 471	1 558	1 471	1 334	1 311	1 246	1 207					*12 492*	ZŠ
	8leté						92	90	89	84	82	84	86	80	687	8leté
	4leté										128	133	130	133	524	4leté
	celkem	**1 413**	**1 481**	**1 471**	**1 558**	**1 471**	**1 426**	**1 401**	**1 335**	**1 291**	**210**	**217**	**216**	**213**	**1 211**	**celkem**
Vyškov	ZŠ	1 074	1 066	1 023	1 012	943	821	808	765	696					*8 208*	ZŠ
	8leté						62	63	59	59	50	51	73	75	492	8leté
	4leté										87	94	91	88	360	4leté
	celkem	**1 074**	**1 066**	**1 023**	**1 012**	**943**	**883**	**871**	**824**	**755**	**137**	**145**	**164**	**163**	**852**	**celkem**
Znojmo	ZŠ	1 159	1 230	1 218	1 277	1 234	1 059	1 077	962	969					*10 185*	ZŠ
	8leté						60	56	57	57	57	51	69	52	459	8leté
	6leté								49	45	32	46	25	13	210	6leté
	4leté										104	119	128	129	480	4leté
	celkem	**1 159**	**1 230**	**1 218**	**1 277**	**1 234**	**1 119**	**1 133**	**1 068**	**1 071**	**193**	**216**	**222**	**194**	**1 149**	**celkem**
Jmk	ZŠ	12 616	12 983	13 004	12 636	11 980	10 519	9 999	8 959	8 518					*101 214*	ZŠ
	8leté						1 010	982	951	942	841	811	896	856	7 289	8leté
	6leté								447	398	333	305	293	288	2 064	6leté
	4leté										1 563	1 500	1 522	1 468	6 053	4leté
	celkem	**12 616**	**12 983**	**13 004**	**12 636**	**11 980**	**11 529**	**10 981**	**10 357**	**9 858**	**2 629**	**2 496**	**2 547**	**2 449**	**15 406**	**celkem**
vycházející v roce		2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	**celkem**	

** - pouze denní studium*